

Fond za humanitarno pravo

Dosije: *Operacija Reka*

Dosije predstavljaju rezultat istraživanja Fonda za humanitarno pravo o potencijalnim počiniocima ratnih zločina i drugih zločina prema međunarodnom pravu tokom ratova iz 1990-tih godina vođenih na području bivše Jugoslavije. Njihov cilj je da javnosti predstave dokaze i podatke o masovnim zločinima čiji počinoci do sada nisu izvedeni pred lice pravde. Dosjeima se upućuje zahtev institucijama da procesuiraju sve osobe odgovorne za zločine u svojstvu izvršioca, naredbo-davca ili po komandnoj odgovornosti, u cilju uspostavljanja vladavine prava i suočavanja sa nasilnom prošlošću u post-jugoslovenskim državama.

Fond za humanitarno pravo

Dosije: Operacija *Reka*

oktobar 2015. godine

Sadržaj

Skraćenice	5
I. Rezime.....	7
II. UVOD.....	9
III. VOJNO-POLICIJSKA OPERACIJA <i>REKA</i>	10
IV. ZLOČINI NAD CIVILIMA TOKOM OPERACIJE <i>REKA</i>	13
1. Ubistva civila.....	14
1.1. Selo Dobroš i selo Ramoc.....	14
a. Izjave preživelih i forenzički dokazi.....	14
b. Vojni dokumenti i svedočenje pripadnika VJ.....	15
1.2. Selo Korenica.....	15
a. Izjave preživelih i forenzički dokazi.....	16
b. Vojni i policijski dokumenti i svedočenje pripadnika VJ.....	18
1.3. Selo Meja.....	21
a. Izjave svedoka i forenzički dokazi.....	21
b. Svedočenja pripadnika VJ i MUP-a i vojni dokumenti.....	22
c. Pogubljenja izdvojenih muškaraca.....	24
2. Deportacija.....	25
V. JEDINICE VJ I MUP-A KOJE SU UČESTVOVALE U OPERACIJI <i>REKA</i>	28
1. 549. motorizovana brigada VJ.....	29
2. 63. padobranska brigada VJ.....	30
3. 52. artiljerijsko-raketna brigada VJ.....	31
4. 52. bataljon Vojne policije.....	33
5. 125. motorizovana brigada VJ.....	34
6. 113. Vojno-teritorijalni odred.....	35
7. Posebne jedinice policije210.....	37
8. Sekretarijat unutrašnjih poslova Đakovica.....	38
9. Ostale jedinice.....	41
9.1. Jedinica za specijalne operacije.....	41
9.2. Srpska dobrovoljačka garda - Arkanovi „Tigrovi“.....	42
9.3. „Beli orlovi“.....	42
9.4. Brigada iz Republike Srpske.....	43
VI. KOMANDNI LANAC.....	43
i. Uloga Momira Stojanovića.....	45
a. Nadležnosti.....	46
b. Uloga u operaciji Reka.....	47
b.1. Zagovaranje pokretanja operacije <i>Reka</i>	47
b.2. Nadređenost 52. bataljonu Vojne policije.....	48
b.3. Nesprovođenje istrage i prikrivanje zločina.....	48
c. Kratka biografija.....	49
VII. POSTUPANJE DRŽAVNIH ORGANA NAKON ZLOČINA.....	50
1. Skrivanje tela žrtava.....	51
1.1. Primarne grobnice na Kosovu.....	51
1.2. Iskopavanje primarnih grobnica.....	52
1.3. Prenošenje tela u Srbiju.....	53
1.4. Otkrivanje masovne grobnice u Batajnici i ekshumacije.....	55
1.5. Ekshumacija tela i utvrđivanje uzroka smrti.....	56
1.5.1. Rezultati obdukcije.....	56
2. Zločin bez istrage.....	57
2.1. Postupanje civilnih vlasti.....	57
2.2. Postupanje VJ.....	58
Prilozi.....	61

Skraćenice:

125. mtbr VJ	125. motorizovana brigada Vojske Jugoslavije
52. arbr VJ	52. artiljerijsko-raketna brigada Vojske Jugoslavije
52. bVP	52. bataljon Vojne policije
549. mtbr VJ	549. motorizovana brigada Vojske Jugoslavije
73. odred PJP	73. teritorijalni odred Posebnih jedinica policije
Dok. pr. br.	Dokazni predmet broj (oznaka dokaza izvedenih pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju)
Đorđević	Predmet pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju IT-05-87/1-T, <i>Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića</i>
EULEX	Misija Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu
FHP	Fond za humanitarno pravo
Interpol	Međunarodna organizacija kriminalističke policije
JSP	Jedinica specijalne policije
Milošević	Predmet pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju IT-02-54, <i>Tužilac protiv Slobodana Miloševića</i>
MKCK	Međunarodni komitet Crvenog krsta
MKSJ	Medunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju
MO	Ministarstvo odbrane Republike Srbije
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije
NATO	Severnoatlantski savez
OMPF	Kancelarija za sudsку medicinu i nestale osobe
OVK	Oslobodilačka Vojska Kosova
PJP	Posebne jedinice policije
UNMIK	Privremena administrativna misija Ujedinjenih nacija na Kosovu
VS	Vojska Srbije
VTO	Vojno-teritorijalni odred

I. Rezime

Dana 27. i 28. aprila 1999. godine u selima zapadno od grada Đakovica na Kosovu sprovedena je opsežna zajednička operacija Vojske Jugoslavije (VJ) i Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) pod nazivom operacija *Reka*. Tokom ove operacije, pripadnici srpskih snaga ubili su najmanje 350 civila - kosovskih Albanaca, a njih nekoliko hiljada proterali u Albaniju. Tela 309 ubijenih pronađena su 2001. godine u tajnim masovnim grobnicama u predgrađu Beograda. Napad srpskih snaga na civilno stanovništvo u dolini Reka po broju žrtava najteži je zločin počinjen nad civilima tokom rata na Kosovu i jedan od najvećih u ratovima u bivšoj Jugoslaviji tokom devedesetih godina prošlog veka.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) je u presudama protiv Vlastimira Đorđevića i tzv. Kosovske petorke (*Šainović i dr.*) u velikoj meri rekonstruisao okolnosti ovog zločina, uključujući ulogu VJ i MUP-a, matricu zločina i operacije skrivanje tela žrtava. Operacija *Reka* je bila osmišljena od strane Prištinskog korpusa VJ (PrK) i najviših starešina MUP-a sa ciljem proterivanja kosovskih Albanaca iz pograničnog dela opštine Đakovica, kao i odmazde prema muškarcima - kosovskim Albancima zbog ubistva četvorice pripadnika SUP-a Đakovica. Operacijom su rukovodili članovi komande PrK, sa isturenog komandnog mesta u Đakovici.

Rano ujutru 27. aprila 1999. godine vojnici i policajci su koordinisano, počev od severnog dela doline Reka i krećući se prema jugu, ulazili u sela naseljena Albancima (Dobroš, Ramoc, Racaj, Korenica, Molić, Brovina, Guska, Nivokaz i dr). Ulazili su u kuće i naređivali meštanima da idu u Albaniju, usmeravajući ih prema Đakovici. Tokom proterivanja civila iz njihovih kuća, pripadnici srpskih snaga su ubili više desetina civila. Najviše civila, njih 68, ubijeno je u selu Korenica.

Više hiljada meštana koji su proterani iz selâ formiralo je dve kolone traktora koje su išle prema gradu Đakovica. Kolone su u selu Meja, nedaleko od Đakovice, prolazile kroz dva punkta koje su formirali policajci SUP-a Đakovica. Na punktu, policajci su zaustavljali traktore i izdvajali muškarce a ženama, deci i starijima su, posle pljačke novca i nakita, naređivali da nastave put u Albaniju. Policajci su izdvojili 274 muškarca, među kojima je bilo 36 maloletnika, koji su potom na više nepoznatih lokacija ubijeni. Posmrtni ostaci njih 252 su pronađeni 2001. godine u masovnoj grobnici u Batajnici, deset u Meji i okolnim selima, a za 12 njih se još uvek traga.

Način ubistva 274 dečaka i muškarca izdvojenim na punktovima u Meji nije u celosti poznat. Ovaj zločin je jedan od retkih masovnih zločina na Kosovu u kojem nema preživelih osoba koje bi o njemu svedočile. O načinu ubistva pojedinih grupa civila ubijenih u Meji svedočili su pripadnici VJ koji su učestvovali u operaciji *Reka*.

Za zločine u operaciji *Reka* pred MKSJ je osuđen gotovo čitav vojni i policijski vrh SRJ - Vladimir Lazarević, tadašnji komandant Prištinskog korpusa VJ, Nebojša Pavković, komandant 3. Armije VJ i nadređeni Lazareviću, kao i Dragoljub Ojdanić, načelnik Generalštaba VJ, Sreten Lukić, bivši načelnik

Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije za Kosovo i Vlastimir Đorđević, bivši pomoćnik ministra unutrašnjih poslova i načelnik Resora javne bezbednosti.

Pred sudovima u Srbiji do danas nije procesuirana nijedna osoba za zločine u operaciji *Reka*, kao ni za skrivanje tela žrtava u masovnoj grobnici u Batajnici, tj. za prikrivanje tragova zločina. Iako je Tužilaštvo za ratne zločine (TRZ) još 2004. godine počelo rad na ovom predmetu i najavilo pokretanje istrage, to se do izdavanja ovog dosjea nije desilo.

Prema dostupnim podacima, u operaciji *Reka* učestvovalo su sledeće vojne i policijske jedinice Republike Srbije: 549. motorizovana brigada VJ, 63. padobranska brigada VJ, 52. bataljon Vojne policije, 52. artiljerijsko-raketna brigada VJ, 125. motorizovana brigada VJ, 113. Vojno-teritorijalni odred, pripadnici SUP-a Đakovica i nekoliko odreda Posebnih jedinica policije (PJP).

FHP je tokom rada na ovom dosjeu uputio nekoliko desetina zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, kojim je tražio dodatne informacije o jedinicama koje su učestvovalo u operaciji *Reka* kao i o pojedinim oficirima i pripadnicima tih jedinica. Ministarstvo odbrane Republike Srbije (MO) i MUP su u velikom broju slučajeva odbijali da dostave tražene podatke pozivajući se na njihovu tajnost, odnosno tvrdeći da takve podatke ne poseduju ili da zahtev nije dovoljno precisan. U jednom broju slučajeva, MO i MUP su ipak dostavili informacije o sadašnjem angažovanju. Na osnovu tih podataka, i drugih izvora FHP je utvrdio da se izvestan broj osoba koje su učestvovalo u operaciji *Reka* i danas nalazi na značajnim pozicijama u institucijama Republike Srbije.

8

Dosje detaljnije upućuje na dokaze o ulozi Momira Stojanovića, sadašnjeg poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije i predsednika skupštinskog Odbora za kontrolu službi bezbednosti, u operaciji *Reka*. U martu 2015. godine, Interpol je za Stojanovićem i još 16 osoba, po zahtevu Privremene administrativne misije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK), raspisao poternicu zbog zločina počinjenih u ovoj operaciji.

II. UVOD

MKSJ je u pravnosnažnim presudama u predmetima *Dorđević i Šainović i dr.* ustanovio da su u periodu od kraja marta do početka juna 1999. godine, u široko rasprostranjenim i sistematskim akcijama, VJ i MUP sa Kosova proterali najmanje 700.000 albanskih civila. Deportacije i prisilna premeštanja civila praćeni su masovnim egzekucijama civila, među kojima je bilo i žena, dece i staraca. Zločini su počinjeni u okviru delovanja udruženog zločinačkog poduhvata koji su činili najviši zvaničnici Srbije, a čiji je cilj bio trajna promena etničke strukture Kosova. Sudski utvrđene činjenice prikazuju matricu zločina i ulogu pojedinih državnih institucija u činjenju i prikrivanju zločina nad albanskim civilima tokom oružanog sukoba 1998. i 1999. godine na Kosovu, u kojima je ubijeno ili prisilno nestalo preko 7.000 civila – kosovskih Albanaca.¹

Ubistvo najmanje 350 civila za samo dva dana, kao i deportacija nekoliko hiljada stanovnika tog područja u okviru operacije *Reka*, predstavljaju najupečatljiviji primer obrasca delovanja srpskih snaga tokom rata na Kosovu.

Za ovaj zločin je pred MKSJ osuđeno više visokih državnih zvaničnika Republike Srbije, a tokom postupaka pred ovim sudom identifikovane su vojne i policijske jedinice koje su u njemu učestvovale. Pred sudovima u Srbiji do danas nije vođen ni jedan postupak u vezi sa zločinima počinjenim tokom operacije *Reka*. Pokretanje istrage protiv odgovornih od strane TRZ najavljeno je još 2004. godine.² Međutim, TRZ ni do danas nije pokrenulo nijedan krivični postupak u vezi sa zločinima u operaciji Reka. U februaru 2015. godine, Interpol je izdao crvenu poternicu³ za 17 bivših pripadnika srpskih snaga, uključujući Momira Stojanovića, nekadašnjeg načelnika Odseka za bezbednost PrK, poslanika Narodne skupštine Republike Srbije iz reda Srpske napredne stranke, zbog ratnih zločina počinjenih protiv civilnog stanovništva tokom operacije *Reka*.⁴

-
- 1 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 1178; Izricanje prvostepene presude u predmetu *Šainović i dr.* 26. februar 2009. godine, dostupno na http://www.icty.org/x/cases/milutinovic/tjug/bcs/090226bcs_sazetak_presude.pdf, pristupljeno dana 28. septembra 2015. godine; Izricanje prvostepene presude u predmetu *Dorđević*, 23. februar 2011. godine, dostupno na http://www.icty.org/x/cases/djordjevic/tjug/bcs/110223_summary_bcs.pdf pristupljeno dana 28. septembra 2015. godine; saopštenje FHP, „Demistifikacija „Nato agresije i borbe protiv šipatskih terorista“, 25. mart 2015. godine, dostupno na <http://www.hlc-rdc.org/?p=28616>.
 - 2 Radio Slobodna Evropa, transkript emisije „Haška hronika“, 16. jun 2004. godine, dostupno na http://www.tuzilastvorz.org.rs/html_trz/DRUGI_O_NAMA/DON_2004_06_16_LAT.PDF, pristupljeno dana 22. septembra 2015. godine.
 - 3 Internet stranica Interpola: <http://www.interpol.int/notice/search/wanted/2015-8413>, pristupljeno dana 7. aprila 2015. godine.
 - 4 Marija Ristić, „Poslanik SNS na crvenoj poternici Interpola“, BIRN, 25. februar 2015. godine, dostupno na <http://www.balkaninsight.com/rs/article/poslanik-sns-a-na-crvenoj-poternici-interpola#.VO7erp5iGbo.twitter>, pristupljeno dana 21. aprila 2015. godine.

Komentarišući Interpolovu poternicu za Stojanovićem, tužilac za ratne zločine Vladimir Vukčević je u novinskom intervjuu naveo da TRZ ima podatke o zločinu koji je izvršen u Meji, ali da se Momir Stojanović u istrazi nije pojavio ni kao „potencijalni počinilac.“⁵

Cilj ovog dosjea je da upozna javnost sa okolnostima zločina počinjenih od strane srpskih snaga u operaciji *Reka*, da stavi na uvid dostupne podatke i dokaze o ulozi i odgovornosti pripadnika VJ i MUP-a za zločine počinjene u ovoj operaciji, kao i o postupanju državnih organa nakon ovih zločina.

Podaci korišćeni za izradu ovog dosjea potiču iz dva osnovna izvora. Prvi izvor su svedoci – prežивeli, članovi porodica žrtava i očevici zločina koji su dali izjave FHP-u i FHP-u Kosovo o događajima koji su prethodili zločinima, okolnostima zločina, počiniocima, njihovim uniformama, naoružanju, opremi, odnošenju tela žrtava itd. Drugi izvor su autentični vojni i policijski dokumenti koji su u formi dokaza izvedeni u dva pomenuta predmeta pred MKSJ,⁶ kao i svedočenja vojnih i policijskih oficira. Osim toga, u pripremi ovog dosjea korišćeni su medijski izveštaji, kao i izveštaji domaćih i međunarodnih nevladinih i vladinih organizacija.

III. VOJNO-POLICIJSKA OPERACIJA REKA

10. 1. Operacija *Reka* dobila je naziv po geografskom području – 'dolina **Reka**', koje se nalazi zapadno od grada Đakovica. U njemu se nalazi preko 20 sela koja pripadaju opštini Đakovica, u kojima su 1999. godine živeli mahom kosovski Albanci. **Dolina Reka** je područje koje obuhvata klanac tri reke – Carragojs, Erenik i Trava. Nalazi se u severozapadnom delu opštine Đakovica i pruža se od južnih oboda Dečana jugoistočno ka gradu Đakovica, u dužini od oko 25 kilometara. Od albanske granice udaljena je oko 10 do 15 kilometara.
2. Prema dokumentima VJ i MUP-a i svedočenjima pripadnika VJ, zajednička operacija VJ i MUP-a *Reka* započela je 27. aprila 1999. godine u 6:00 časova a okončana je narednog dana u 18:00 časova.⁷
3. U operaciji je učestvovalo oko 500 pripadnika VJ i 400 pripadnika MUP-a.⁸ Tokom ove operacije ubijeno je najmanje 350 albanskih civila⁹ i jedan pripadnik VJ¹⁰.

5 V. C. Spasojević, "Vladimir Vukčević: Nemamo dokaze protiv Stojanovića", *Novosti*, 5. mart 2015. godine, dostupno na <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/dosije/aktuelno.292.html:536864-Vladimir-Vukcevic-Nemamo-dokaze-protiv-Stojanovica>, pristupljeno dana 21. aprila 2015. godine.

6 Ovi dokumenti dostupni su javnosti preko baze podataka MKSJ-a, na internet stranici MKSJ: <http://icr.icty.org/bcs/defaultb.aspx>

7 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 950.
8 *Ibid*, par. 952.

9 Baza podataka FHP-a, Videti imena žrtava u Prilogu I.

10 Baza podataka FHP: 28. aprila 1999. godine ubijen je Željko Tošić, pripadnik 52. bVP; Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, *Šainović i dr*; dok. pred. br. 5D1443, par. 82; Izjava svedoka K73, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P330, par. 44.

4. Kako je utvrđeno pravnosnažnim presudama MKSJ u predmetima *Šainović i dr.* i *Đorđević*, operacija *Reka* je unapred isplanirana akcija vojnog i policijskog vrha SRJ koja je imala najmanje dva cilja usmerena prema albanskom civilnom stanovništvu: odmazdu zbog ubistva srpskih policajaca od strane OVK [videti par. 9] i raseljavanje velikog broja kosovskih Albanaca iz sela opštine Đakovica u Albaniju, kao deo šire politike prinudnog raseljavanja kosovskih Albanaca.¹¹

5. U svedočenjima pred MKSJ, visoki oficiri VJ su tvrdili da je isključiv cilj ove operacije bio da se spreči ulazak boraca OVK sa prostora Albanije na prostor Kosova, kako se ne bi spojili sa brigadom OVK koja je delovala na prostoru doline.¹²

6. Prema svedočenju nekih pripadnika VJ, prisustvo OVK u dolini je bilo beznačajno.¹³ Miloš Đošan, komandant jedinice koja je učestvovala u operaciji *Reka* (52. artiljerijsko-raketna brigada), naveo je da njegova jedinica nije imala nikakav kontakt sa OVK, te da nije imala ni gubitaka.¹⁴ MKSJ je zaključio da na tom prostoru nije bilo značajnije aktivnosti OVK, te da je operacija *Reka* bila nesrazmerna u odnosu na pretnju od OVK, odnosno prvenstveno usmerena prema civilnom stanovništvu.¹⁵

7. MKSJ je utvrdio da su žrtve – kosovski Albanci stradali u operaciji *Reka* bili civili, odnosno da nema dokaza da je „iko od kosovskih Albanaca ubijenih u kritičnom periodu bio naoružan ili da je aktivno učestvovao u neprijateljstvima.“¹⁶

8. Da je cilj operacije bio nezakonit, odnosno da su meta bili albanski civili, govori i naređenje komandanta 125. mtbr VJ Dragana Živanovića od 24. aprila 1999. godine u kojem se navodi procena da u „rejonu sela Racaj, Pacaj, Šeremet i Dobroš ima oko 200 lica koja su učestvovala u b/d [borbenim dejstvima] protiv snaga VJ, a sada se u svojstvu izbeglica u civilnim odelima nalaze u rejonima tih sela.“¹⁷

11 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 228-230; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 945.

12 Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. 5D1443, par. 21; izjava svedoka Sergeja Perovića, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. 5D1396, par. 21-22.

13 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P321, par. 62-63; Svedočenje K90 od 30. januara 2007. godine, *Šainović i dr.*, str. 9451; Izjava svedoka K73, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P330, par. 40.

14 Izjava Miloša Đošana data Komisiji za saradnju sa MKSJ, *Milošević*, dok. pred. br. D321.28, str. 2.

15 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 980; prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 230;

16 *Ibid*, Tom 2, par. 959, 963, 967, 976 i 1739; Drugostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 27. januara 2014. godine, par. 772.

17 Mere za stabilizaciju odbrane od 24. aprila 1999. godine, Komanda 125. mtbr VJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. 6D1123, str. 1, Prilog 2.

Tri dana nakon izdavanja ovog naredenja, civili iz pomenutih sela bili su na udaru vojno-poličkih snaga tokom operacije *Reka*. Ovakvo naredenje predstavlja eklatantno kršenje međunarodnog humanitarnog prava, jer se njime civili predstavljaju kao legitimne mete napada, odnosno njime se ne pravi razlika između boraca i civila.¹⁸

9. Povod za početak operacije je bio ubistvo Milutina Praščevića, visokog funkcionera MUP-a i još trojice policajaca u selu Meja, nedelju dana pre operacije *Reka*.¹⁹ Dana 21. aprila 1999. godine u Meji, na putu ka Đakovici, pripadnici OVK su iz zasede pucali na automobil u kojem su se nalazili Milutin Praščević, Ljubodrag Lazarević, Boban Lazović, Naser Arifaj i Miladin Dončić. Na mestu su ubijeni Praščević, Lazarević, Lazović i Arifaj, dok je Dončić zadobio teške telesne povrede.²⁰

10. Prema svedočenju Momira Stojanovića, načelnika Odseka bezbednosti PrK, operacija *Reka* je bila isplanirana i pre ubistva policajaca, a njen cilj je bio da se „neutrališu teroristički elementi“ na tom području.²¹

11. Nekoliko dana nakon ubistva policajaca, nekoliko policijskih i vojnih starešina su održali sastanak u jednoj privatnoj kući preko puta kasarne VJ u Đakovici. Na sastanku se razgovaralo o pokretanju široke vojno-poličke operacije usmerene protiv albanskih civila. Prema svedočenju Nikë Peraja, oficira VJ koji je prisustvovao sastanku, bili su prisutni: Momir Stojanović, Sergej Perović, načelnik bezbednosti u 52. artiljerijsko-raketnoj brigadi VJ (52. arbr VJ), Sreto Camović, pripadnik Resora državne bezbednosti (RDB), oficir za bezbednost 63. padobranske brigade VJ, major Nikola Mićunović, komandant 113. Vojno-teritorijalnog odreda (VTO) i Milovan Kovačević, načelnik SUP-a Đakovica.²²

12

12. Prema izjavi Nikë Peraja, Momir Stojanović, inače rođak ubijenog Praščevića, naredio je Mićunoviću i Kovačeviću da izvedu operaciju u cilju odmazde za Praščevićovo ubistvo u kojoj bi eliminisali bar 100 „glava“ i spalili sve kuće.²³ Kovačević i Mićunović su smatrali da im je za tu akciju

18 Zajednički član 3 Ženevske konvencije: „Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usled bolesti, rane, lišenja slobode, ili iz kojeg bilo drugog uzroka, postupaće se u svakoj prilici čovečno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, veri ili ubedjenju, polu, rođenju ili imovnom stanju, ili kome bilo drugom sličnom merilu.“ Član 48 Dodatnog protokola I uz Ženevske konvencije: „Da bi obezbedile poštovanje i zaštitu civilnog stanovništva i civilnih objekata, strane u sukobu treba u svako doba da prave razliku između civilnog stanovništva i boraca...“ Videti takođe Član 85 (3) Dodatnog protokola I uz Ženevske konvencije: „Pored teških povreda definisanih u članu 11, sledeća dela će se smatrati kao teške povrede ovog protokola kada su izvršena namerno, kršenjem odgovarajućih odredaba ovog protokola, i kada su prouzrokovala smrt ili ozbiljne telesne ili zdravstvene povrede: (a) napad na civilno stanovništvo ili pojedina civilna lica...“ Videti presudu Pretresnog veća MKSJ u predmetu *Blaškić*, para. 180, kao i presudu Pretresnog veća MKSJ u predmetu *Galić*, para. 29, 32, 50, 56. Videti i rezolucije Generalne Skupštine UN 2444, 2675, 2673.

19 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 228; Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P313, par. 59.

20 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P313, par. 58; Human Rights Watch, „Po naredenju. Ratni zločinci na Kosovu“, str. 303.

21 Svedočenje Momira Stojanovića od 25. februara 2010. godine, *Đorđević*, str. 11912-11914.

22 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P313, par. 59.

23 *Ibid.*

potrebno odobrenje vrha VJ, na šta je Stojanović rekao da će se za to on pobrinuti, spominjući svoje prijateljstvo sa Nebojošem Pavkovićem.²⁴

13. Više drugih izvora ukazuje da je pre početka operacije održan najmanje još jedan sastanak na kojem su pojedinim vojnim i policijskim jedinicama podeljene uloge i zadaci. Tako je u ratnom dnevniku 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ navedeno da je komanda bataljona 26. aprila 1999. godine imala sastanak sa načelnikom Štaba PrK [Veroljub Živković, prim FHP-a], na kojem su određeni zadaci vojnim i policijskim jedinicama koje su učestvovale u operaciji *Reka*.²⁵ Takođe, u svom svedočenju pred MKSJ, načelnik pešadije u Komandi PrK Milan Kotur je rekao da je on prisustvovao „koordinacionom sastanku“ sa načelnikom SUP-a Đakovica Milovanom Kovačevićem, na kojem je dogovoren angažovanje vojnih jedinica u operaciji *Reka*.²⁶

14. Tokom trajanja operacije *Reka*, i VJ i MUP su imali komandna mesta u dolini Reka. MUP je imao komandno mesto u selu Dužnje a VJ u selu Osek Hilja [videti mapu na strani 19].²⁷ Oba mesta udaljena su od Meje oko tri i po kilometara, i iz njih je moguće videti celu dolinu Reka.

IV. ZLOČINI NAD CIVILIMA TOKOM OPERACIJE REKA

15. Tokom operacije *Reka*, koju su vojno–policjske snage SRJ izvele 27. i 28. aprila 1999. godine, na ovom području ubijeno je najmanje 350 civila, proterano više hiljada meštana a njihova imovina opljačkana ili uništena. Među ubijenim civilima, njih 36 je bilo maloletno, a 13 osoba se još uvek vode kao nestale.²⁸

13

16. Rano ujutru 27. aprila, pripadnici srpske vojske i policije su ušli u sela u dolini Reka u kojima su živeli kosovski Albanci. Pripadnici srpskih snaga su prvo ušli u sela na severozapadu doline i kretali se prema jugoistoku, u pravcu grada Đakovica. Idući od kuće do kuće, naređivali su meštanima da idu u Albaniju. U selima Dobroš, Ramoc i Korenica, dok su meštani napuštali selo ili neposredno nakon njihovog odlaska, pripadnici srpskih snaga ubili su 75 civila. Istovremeno, kolona proteranih meštana koja se kretala prema Đakovici prolazila je kroz dva punkta MUP-a. Na punktovima su pripadnici MUP-a izdvajali muškarce iz kolone i zadržavali ih, dok je kolona nastavljala put za Albaniju. Sve izdvojene muškarce, njih 274, pripadnici srpskih snaga su ubili na više lokacija.

24 Ibid.

25 Ratni dnevnik 2. mtb 549. mtbr VJ za 26. april 1999. godine, Milošević, dok. pred. br. D322.3e, str. 12, Prilog 5.

26 Svedočenje Milana Kotura od 21. januara 2008. godine, Šainović i dr, str. 20680-20683.

27 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 950.

28 MKCK, Spisak lica nestalih u vezi sa sukobom na Kosovu od januara 1998. godine, poslednji put ažuriran 24.6.2014. godine; Baza podataka FHP-a, Videti imena svih žrtava u Prilogu 1.

1. Ubistva civila

1.1. Selo Dobroš i selo Ramoc

17. Selo Dobroš se nalazi 18 kilometara severozapadno od Đakovice na putu Đakovica–Junik. Ramoc se nalazi na tri kilometra jugoistočno od Dobroša. Pripadnici srpskih snaga su 27. i 28. aprila 1999. godine ubili sedam civila u Dobrošu i Ramocu.

a. Izjave preživelih i forenzički dokazi

18. Porodice Hasani i Avdylji, koje su pripadnici srpskih snaga sa ostalim meštanima Dobroša isterali iz kuća, u koloni su krenule ka livadi koja se nalazila nedaleko od seoskog groblja. Tu ih je sačekala druga grupa policajaca koja je iz kolone izdvojila **Avdyla (Selid) Avdylija (1952)** i **Ibera (Ukë) Hasanija (1953)**, dok su ostalima naredili da nastave ka Albaniji. Dok su se udaljavali sa tog mesta, meštani i njihove porodice su čuli pucnje iz pravca na kom su zadržani muškarci.²⁹ Posmrtni ostaci Avdylija i Hasanija pronađeni su u masovnoj grobnici u Batajnici.³⁰

19. U Ramocu, pripadnici VJ su naredili meštanima da izadu iz kuća i da krenu ka susednoj Korenici. Kada je oko 50 meštana na traktorima stiglo do raskrsnice ka Korenici, jedan pripadnik VJ je iz kolone izdvojio tri muškarca – to su bili **Pashk (Gjom) Abazi (1959)**, **Pjetër (Mark) Abazi (1946)** i **Mark (Gjon) Abazi (1962)**. Vojnici su njih i **Hysena (Zenel) Rragamaja (1949)**, kojeg su na to mesto doveli vezanog bodljikavom žicom, odveli u nepoznatom pravcu.³¹ Posmrtni ostaci četvorice muškaraca pronađeni su u masovnoj grobnici *Batajnica V*.³²

14

20. Nakon što su proterali sve meštane iz Dobroša i Ramoca, pripadnici srpskih snaga su zapalili njihove kuće i imovinu.³³

29 Baza podataka FHP, Izjava svedoka A.H data FHP-u, septembar 2007; izjava svedoka G.A data FHP-u, septembar 2007; izjava svedoka H.A data FHP-u, novembar 2009; Tačno.net, „Prećutani zločini: Masakri na Kosovu u proleće 1999. godine“, 28. april 2013. godine, dostupno na <http://tacno.net/novosti/precutani-zlocini-masakri-na-kosovu-u-prolece-1999/>, pristupljeno dana 19. decembra 2014. godine.

30 Kancelarija za nestala lica i sudsku medicinu, *Konsolidovani spisak nestalih lica na Kosovu* od 2. oktobra 2006. godine.

31 Baza podataka FHP, Izjava svedoka L.K data FHP-u, septembar 2009; izjava svedoka V.R data FHP-u, novembar 2009.

32 Baza podataka FHP, Izjava svedoka L.K data FHP-u, septembar 2009; izjava svedoka V.R data FHP-u, novembar 2009, izjava svedoka M.M data FHP-u, septembar 2007.

33 Baza podataka FHP, Izjava svedoka L.K data FHP-u, septembar 2009.

b. Vojni dokumenti i svedočenje pripadnika VJ

21. U Dobrošu i Ramocu 27. aprila 1999. godine delovao je 52. bataljon Vojne policije (52. bVP).³⁴ Ova jedinica je dobila zadatak za „čišćenje“ područja od Dobroša do Korenice, od Albanaca. Naređenje je usmeno izdao Stevo Kopanja, komandant 52. bataljona Vojne policije.³⁵

22. Pripadnik 52. bataljona Vojne policije koji je pred MKSJ svedočio pod merama zaštite (svetok K73), naveo je da je prvo selo koje je njegova jedinica „zatvorila“ 27. aprila bilo Dobroš i da je „čišćenje“ koje je tamo počelo trajalo dva dana.³⁶ Prvog dana su proterali „na stotine“ albanskih civila i zapalili im kuće.³⁷

23. Isti svedok opisao je odvajanje muškaraca iz porodice Abazi [videti par. 19]. Prema rečima ovog svedoka, njih je iz kolone odvojio komandir čete za specijalne namene 52. bataljona Vojne policije Saša Antić. Četvoricu muškaraca je poveo ka Korenici i sutradan, 28. aprila 1999. godine, predao ih komandantu PJP sa nadimkom „Markoni“, koji je zatim izdvojene muškarce predao jednom policijskom oficiru uz reči: „Ova četiri šupka su tvoja.“ Taj oficir je preuzeo muškarce i poveo ih ka obližnjoj šumi sa rukama vezanim iza leđa. Posle nekoliko minuta iz pravca šume se začula pucnjava. Kada se oficir vratio, prisutnima je rekao: „Bio sam previše pošten, dao sam im cigaretu, pušili su i plakali jer su znali šta će da se desi.“³⁸ Saša Antić je u svojoj izjavi za MKSJ potvrdio da je zadržao četvoricu albanskih civila a potom ih predao jedinici PJP.³⁹

24. Prema dokumentima 125. mtbr VJ, izvesno je da je u Ramocu 27. aprila delovala i ova brigada VJ, mada nije moguće utvrditi koja formacija iz njenog sastava. Naime, u borbenom izveštaju 125. mtbr VJ od 27. aprila 1999. godine je navedeno: „Tokom dana 8:00 časova formirala se kolona civila na pravcu: s. Šeremet, s. Pacaj i dalje od pripadnika šiptarskog stanovništva. A kao posledicu prepostavljamo izvlačenje iz **rejona dejstva naših snaga na potezu štreg rejona objekta Ramoc** [kurziv FHP].“⁴⁰

15

1.2. Selo Korenica

25. Selo Korenica se nalazi na oko sedam kilometara zapadno od grada Đakovica, na putu koji spaja Đakovicu sa Junikom. U selu su živeli mahom Albanci katoličke vere.⁴¹ U selu je živila samo jedna srpska porodica, Mićunovići.⁴² Dana 27. aprila 1999. godine, pripadnici PJP i 2. motorizovanog

34 Više o ovoj jedinici videti u odeljku V.4.

35 Izjava svedoka K73, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P330, par. 40-41.

36 *Ibid*, par. 41.

37 *Ibid*, par. 2.

38 *Ibid*, par. 43, 45.

39 Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1443, par. 24-27.

40 Redovni borbeni izveštaj od 27. aprila 1999. godine, Komanda 125. mtbr VJ, Đorđević, dok. pred. br. P950, Prilog 3.

41 Izjava svedoka Lizane Malaj, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2232, str. 2.

42 Porodicu Mićunović su činila tri brata sa svojim porodicama. Nikola Mićunović, zvani Dragan, bio je načelnik Vojnog odseka u Đakovici i komandant 113. VTO. Aleksandar (Aca) Mićunović je bio policajac u SUP-u Đakovica, a Predrag Mićunović je bio zaposlen u VJ kao civilno lice. Videti izjavu svedokinje Lizane Malaj, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2232, str. 10.

bataljona 549. motorizovane brigade VJ (2. motorizovani bataljon 549. mtbr VJ) su u Korenici ubili 68 albanskih civila.⁴³

a. Izjave preživelih i forenzički dokazi

26. Oko 5:00 sati ujutru, 27. aprila 1999. godine srpske snage su počele da granatiraju Korenicu, a zatim su u pratnji tenkova ušli u selo iz pravca mahale *Pertej pronit [Iznad potoka]*, prevod FHP).⁴⁴ Nakon ulaska u selo, pripadnici srpskih snaga, obučeni u plave i zelene maskirne uniforme, neki sa maskama i šesirima na glavi, naoružani automatskim puškama, ulazili su u kuće albanskih meštana sa naredbom da svi meštani izađu iz kuća i da se upute ka Albaniji.⁴⁵

27. Po pravilu, kada bi ukućani izašli iz kuća, ženama bi opljačkali nakit i ostale vredne stvari, a zatim bi njima i deci naredili da krenu ka Albaniji, dok bi muškarce zadržavali u dvorištu, a potom ubijali.⁴⁶

28. Tako je oko 7:00 sati, tridesetak pripadnika srpskih snaga u zelenim i plavim maskirnim uniformama, sa šesirima i maramama na glavi i crvenim trakama oko ruke, ušlo u dvorište porodice Malaj. Naredili su svim ukućanima da izađu u dvorište, a zatim su odvojili muškarce od žena i dece. Jedan policajac je u poljskom toaletu pronašao **mal. Blerima (Vatë) Malaja (1983)**, oborio ga na zemlju a zatim mu uperio automatsku pušku u glavu, držeći ga sve vreme na nišanu. Nakon toga su od Blerimovog oca, **Vatë (Mark) Malaja (1962)**, zatražili ključeve od automobila koji su se nalazili u dvorištu. Od žena i dece su odvojili i muškarce iz porodice Kabashi koji su par dana ranije izbegli iz svog sela Guska - **Nikollë (Zef) Kabashi (1956)**, **Arben (Sokol) Kabashi (1975)** i **Andrush (Nikollë) Kabashi (1981)**. Ženama i deci su naredili da napuste dvorište i krenu prema Albaniji. Dok su se žene i deca udaljavali, začuli su pucnje iz automatske puške iz pravca dvorišta. Nakon toga, pripadnici srpskih snaga su zapalili kuću porodice Malaj.⁴⁷

16

29. Pripadnici srpskih snaga, koje su svedoci označili kao policajce, oko 8:30 časova ušli su u dvorište porodice Berisha u kojoj je bila i porodica Deda iz sela Guske (opština Đakovica).⁴⁸ Naredili su ukućanima da izađu u dvorište, a zatim su odvojili muškarce od žena i dece. U dvorištu su zadržali trojicu muškaraca iz porodice Berisha i trojicu muškaraca iz porodice Deda. Kada su se žene i deca

43 Smajl (Hysen) Binaku (1963) se i dalje vodi kao nestala osoba pod brojem BLG-800931-03 - Medunarodni komitet Crvenog krsta, *Lista nestalih osoba na Kosovu u vezi sa dogadjajima od januara 1998. godine*.

44 Svedočenje Lizane Malaj od 10. marta 2009. godine, Đorđević, str. 813; Baza podataka FHP, Izjava svedoka M.D data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka M.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka K.P data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka A.K data FHP-u, oktobar 2008; izjava svedoka L.P data FHP-u, avgust 2007.

45 Svedočenje Lizane Malaj od 10. marta 2009. godine, Đorđević, str. 813; Baza podataka FHP, Izjava svedoka M.K data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka K.P data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka Xh.B data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka A.D data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka L.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka B.M data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka H.B data FHP-u, januar 2001.

46 Baza podataka FHP, izjava svedoka M.K data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka V.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka H.B data FHP-u, avgust 2007.

47 Izjava svedokinje Lizane Malaj, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br P2232, str. 3, 4; Baza podataka FHP, izjava svedoka L.M data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka B.M data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka M.K data FHP-u, avgust 2007.

48 Baza podataka FHP, izjava svedoka Sh.B data FHP-u, avgust 2007.

udaljili, policajci su muškarce odveli na treći sprat kuće, zatim su streljali **Daniela (Ibish) Berishu (1959)**, **Marka (Luk) Berishu (1931)**, **Kolë (Ibish) Berishu (1950)**, **Musë (Ndue) Deda (1942)** i **Nikollë (Gjokë) Deda (1981)**, a nakon toga su sobu sa telima zapalili. U pucnjavi je ranjen **Gjokë (Nikollë) Deda (1959)**, koji je uspeo da pobegne kod komšije K. M. Kada su pripadnici srpskih snaga sutradan ušli u kuću K.M, tamo su ga zatekli i ubili ga.⁴⁹

30. Oko 9:00 sati pripadnici srpskih snaga ušli su u dvorište porodice Duzhmani u Korenici. Iz kuće su izveli šestoricu muškaraca, i to: **Agostina (Mark) Duzhmanija (1964)**, **Mikela (Mark) Duzhmanija (1967)**, **Frana (Mark) Duzhmanija (1976)**, **Gezima (Ndue) Duzhmanija (1974)**, **Manola (Ndue) Duzhmanija (1979)** i **Ndue (Bibë) Krasniqija (1966)** i uputili ih seoskim putem ka benzinskoj stanici. Na isti način, pripadnici srpskih snaga su ušli u kuću porodice Prela, gde su pronašli **Sokola (Prele) Prelu (1965)**, **Gjergja (Prele) Prelu (1970)**, **Ardiana (Marash) Prelu (1981)**, **Tomë (Kolë) Prelu (1962)** i **Dritona (Pale) Prelu (1974)** koje su takođe uputili ka obližnjoj benzinskoj pumpi, koja se nalazi preko puta groblja, na ulazu u Korenicu iz pravca Đakovice.⁵⁰ Pripadnici srpskih snaga su na benzinskoj pumpi muškarcima naredili da sednu na beton. Meštani, koji su nakon toga napuštali selo, poslednji put su videli ovih 11 muškaraca žive, opkoljene pripadnicima srpskih snaga u plavim i zelenim maskirnim uniformama.⁵¹

31. Nakon što su meštane isterale iz kuća, pripadnici srpskih snaga su zapalili sve kuće u selu.⁵²

32. Prema svedočenju jedne meštanke, meštanin Korenice Nikola (zvani Dragan) Mićunović [komadant Vojnog odseka u Đakovici i 113. Vojno-teritorijalnog odreda – napomena FHP] je snimao kamerom sve što se dešavalo tog jutra u selu.⁵³

33. U masovnoj grobnici u Batajnici pronađeni su posmrtni ostaci 51 muškarca od njih 68 koliko ih je ubijeno ili prisilno zadržano od strane srpskih snaga 27. aprila 1999. godine u Korenici.⁵⁴ Posmrtni ostaci 16 žrtava pronađeni su posle rata u kućama gde su ubijeni, u okolnim šumama i na groblju u

49 Baza podataka FHP, izjava svedoka Sh.B data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka A.D data FHP-u, oktobar 2008.

50 Baza podataka FHP, izjava svedoka K.P data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka P.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka R.D data FHP-u, januar 2001; avgust 2007; izjava svedoka L.P data FHP-u, avgust 2007.

51 Baza podataka FHP, izjava svedoka P.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka K.P data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka R.D data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka L.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka Sh.D data FHP-u, jul 2015.

52 Baza podataka FHP, izjava svedoka A.K data FHP-u, oktobar 2008; izjava svedoka B.K data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka Xh.B data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka B.M data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka H.B data FHP-u, januar 2001.

53 Baza podataka FHP, izjava svedoka A.M data FHP-u, avgust 2007.

54 Kancelarija za nestala lica i sudsku medicinu, *Posmrtni ostaci koji su identifikovani i predati porodicama u periodu od marta 2003. do 2007. godine* (OMPF, *Remains identified and handed over to the families between March 2003-2007*).

Đakovici.⁵⁵ Za telom Binaku (Hysen) Smajla se još uvek traga.⁵⁶

b. Vojni i policijski dokumenti i svedočenje pripadnika VJ

34. Vojna i policijska dokumenta i svedočenja pripadnika VJ nepobitno ukazuju da su na dan zločina u Korenici u ovom selu delovali 2. motorizovani bataljon 549. mtbr VJ i snage MUP-a, najverovatnije 73. teritorijalni odred PJP.⁵⁷ MKSJ je u svojim presudama ustanovio da su u Korenici 27. aprila delovale mešovite vojno-policijske snage, odnosno 2. motorizovani bataljon 549. mtbr VJ i PJP, kao i paravojne formacije, te da su „ubile izvestan broj muškaraca kosovskih Albanaca“⁵⁸

35. Prema ratnom dnevniku 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ, bataljon je od 26. do 29. aprila 1999. godine učestvovao u Operaciji *Reka*, pri čemu je učestvovao u blokadi sela Meja i Korenica.⁵⁹

36. Prema zadatku dobijenom od PrK 26. aprila, bataljon je 27. aprila izvršio „blokadu šireg rejona sela Korenica“ u 6:00 časova ujutru.⁶⁰ Od 5:00 časova ujutru, komandno mesto 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ se nalazilo u napuštenoj kući Spasoja Vukčevića, na ulazu u Korenicu iz pravca Đakovice [videti Mapu na strani 19].⁶¹

37. U izjavama koje je dao MKSJ-u, komandant 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ Vlatko Vuković je rekao da je za blokadu šireg rejona Korenice angažovao “tri streljačka voda, [...] vod vojne policije, odeljenje veze i sanitetsko odeljenje”.⁶² U jednom drugom iskazu pred MKSJ, Vuković je rekao da je za blokadu šireg rejona Korenice formirao “borbenu grupu 2”⁶³

18

38. Prema rečima Vukovića, pripadnici ove njegove jedinice imali su zelene maskirne uniforme i nekada bi nosili crvene trake na ramenu [videti par. 28 – ubistvo porodice Malaj].⁶⁴

55 Baza podataka FHP, izjava svedoka M.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka V.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka M.P data FHP-u, oktobar 2008; izjava svedoka Sh. B data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka F.M data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka H.A data FHP-u, januar 2001.

56 Međunarodni komitet Crvenog krsta, *Nestala lica u vezi sa događajima na Kosovu*. Na ovoj listi se Smajl Binaku vodi pod brojem BLG-800931-03.

57 Više o ovim jedinicama videti u odeljku V.

58 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dordević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 955; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 233.

59 Ratni dnevnik 2. mtb 549. mtbr VJ za 26, 27, 28. i 29. april 1999. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D322.3e, str. 10-11, Prilog5; Izjava Vlatka Vukovića, Komisija za saradnju sa MKSJ od 10. januara 2002. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D321.30.1.

60 Ratni dnevnik 2. mtb 549. mtbr VJ za 26 i 27. april 1999. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D322.3e, str. 10, Prilog 5; Izjava Vlatka Vukovića, Komisija za saradnju sa MKSJ od 10. januara 2002. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D321.30.1.

61 Izjava Radiše Vukadinovića, Komisija za saradnju sa MKSJ od 25. decembra 2002. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D321.30.3; Izjava svedoka Vlatka Vukovića, MKSJ, *Šainović i dr.* dok. pred. br. 5D1442, par. 71.

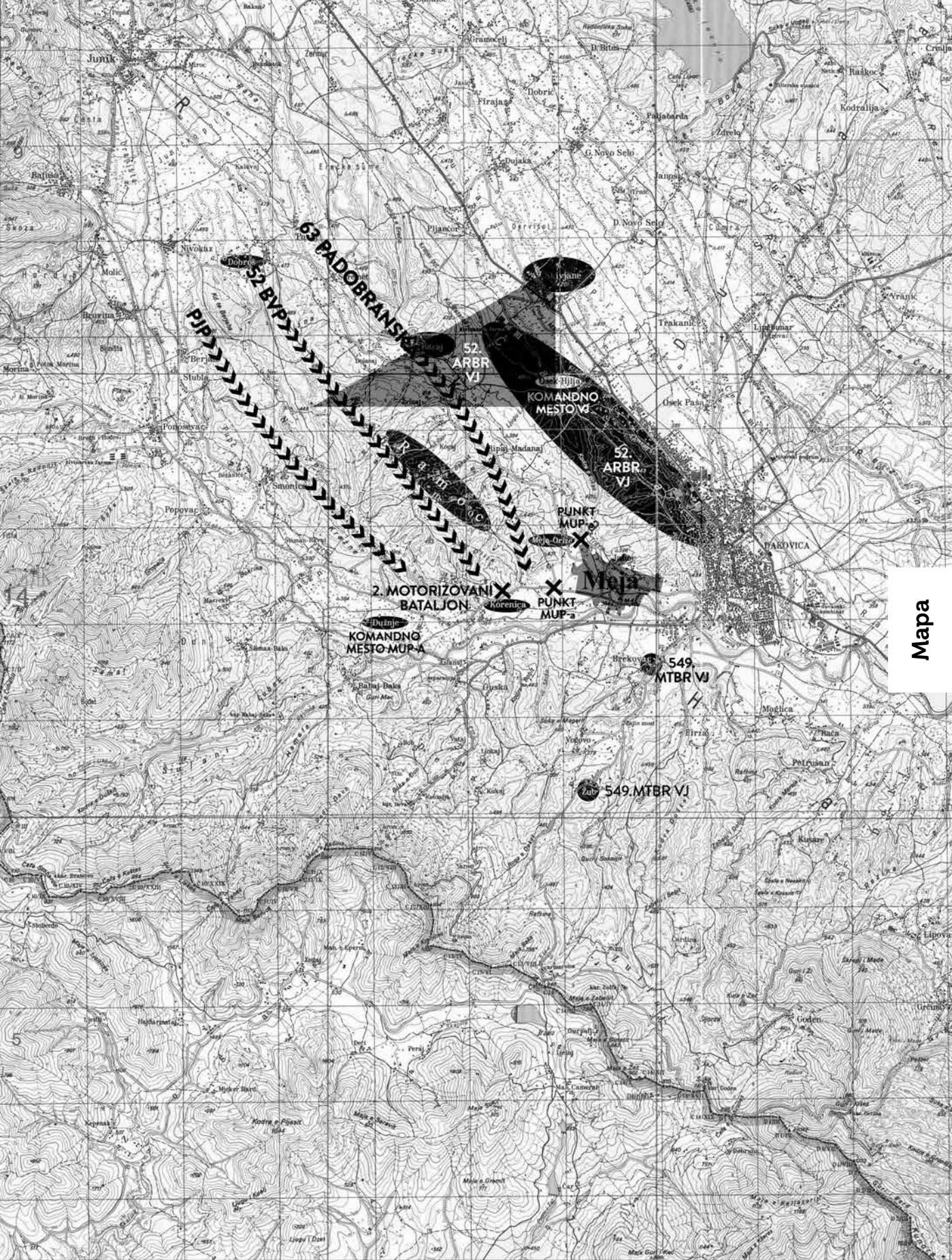
62 Izjava svedoka Vlatka Vukovića, MKSJ, *Šainović i dr.* dok. pred. br. 5D1442, par. 69; Izjava Vlatka Vukovića, Komisija za saradnju sa MKSJ od 10. januara 2002. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D321.30.1.

63 Svedočenje Vlatka Vukovića od 27. oktobra 2005. godine, *Milošević*, FHP, knjiga 23, str. 785.

64 Svedočenje Vlatka Vukovića od 2. novembra 2005. godine, *Milošević*, FHP, knjiga 24, str. 166.

Mapa

39. U ratnom dnevniku 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ opisan je događaj koji se navodno desio u vreme i na lokaciji koja je u neposrednoj blizini mesta gde su, prema svedočenju preživelih, muškarci iz porodice Prela i Duzhmani poslednji put videni živi pod kontrolom pripadnika srpskih snaga, odevenih u plave i zelene maskirne uniforme [videti par. 30]. Ovaj deo ratnog dnevnika potvrđuje prisustvo ove jedinice kod seoskog groblja, koje se nalazi na oko 150 metara od benzinske pumpe u Korenici, u vreme kada su na tom mestu muškarci iz porodice Prela i Duzhmani poslednji put videni živi (oko 9:00 časova).⁶⁵

40. Prisustvo 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ kod groblja potvrđio je pred MKSJ i komandant ove jedinice Vlatko Vuković. On je rekao da su oko 8:30 kod groblja na pripadnike njegove jedinice otvorili vatru pripadnici OVK koji su se nalazili u grupi od 50 civila, i da su tom prilikom ranjena dva vojnika. Tokom izvlačenja dva ranjena vojnika, na pripadnike VJ je otvorena vatra iz okolnih kuća. Komandant voda koji se nalazio kod seoskog groblja u Korenici bio je potporučnik Dragan Mitić.⁶⁶

41. Prisustvo 2. bataljona 549. mtbr VJ kod groblja potvrđio je i pripadnik ove jedinice koji je učestvovao u zbrinjavanju dvojice ranjenih vojnika, a koji je pod merama zaštite svedočio pred MKSJ [svetodok K90]. Međutim, suprotno Vukovićevoj tvrdnji, ovaj vojnik je rekao da su na vojнике pucali pripadnici MUP-a i da je tu informaciju dobio od vojnika koji su bili prisutni kod groblja.⁶⁷ Vukovićevo izjava o tome ko je pucao na pripadnike VJ ne podudara se ni sa navodima iz ratnog dnevnika 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ, gde je za 27. april 1999. godine navedeno da je na VJ zapucala jedna osoba iz grupe civila kod groblja u Korenici, dok se drugi deo Vukovićeve izjave koji se odnosi na napad VJ iz pravca kuća uopšte ne spominje.⁶⁸ Nepodudarnost izjava Vlatka Vukovića datih pred MKSJ i dnevnika 2. bataljona konstatovao je i MKSJ.⁶⁹

20

42. Prema izjavama pripadnika 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ, u Korenici su bili angažovani i pripadnici MUP-a, ne navodeći o kojoj jedinici je reč.⁷⁰ Pripadnik Vojne policije u ovom bataljonu [svetodok K90] rekao je da je u Korenicu oko 7:00 časova ujutru stiglo oko deset autobusa sa po 30-40 policajaca, od kojih većina iz pravca Đakovice.⁷¹

65 Ratni dnevnik 2. mth 549. mtbr VJ, *Milošević*, dok. pred. br. D322.3e, str. 12, Prilog 5.

66 Izjava Vlatka Vukovića, Komisija za saradnju sa MKSJ od 10. januara 2002. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D321.30.1; izjava Radiše Vukadinovića, Komisija za saradnju sa MKSJ od 25. decembra 2002. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D321.30.3.

67 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P321, par. 63.

68 Ratni dnevnik 2. mth 549. mtbr VJ, *Milošević*, dok. pred. br. D322.3e, str. 12, Prilog 5.

69 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 197-198.

70 Izjava Vlatka Vukovića, Komisija za saradnju sa MKSJ od 10. januara 2002. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D321.30.1; izjava Radiše Vukadinovića, Komisija za saradnju sa MKSJ od 25. decembra 2002. godine, *Milošević*, dok. pred. br. D321.30.3.

71 Svedočenje K90 od 23. februara 2009. godine, *Đorđević*, str. 1343-1344.

43. Prema zaključcima MKSJ, u Korenici je delovao 73. odred PJP.⁷² Naime, prema dokumentima 125. mtbr VJ, 24. i 25. aprila 1999. godine u Korenici je bilo razmešteno pet četa 73. odreda PJP.⁷³

44. Svedok K90 (pripadnik Vojne policije 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ) rekao je da je sa komandnog mesta svoje jedinice koje se nalazilo na oko 100-150 metara od prvih kuća u Korenici oko 8:00 časova ujutru video da su kuće zapaljene.⁷⁴ O tome da su kuće spaljene K90 je raportirao majoru Vlatku Vukoviću, komandantu 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ.⁷⁵

45. Pripadnik specijalne jedinice VJ, koji je pred MKSJ svedočio pod merama zaštite [svedok K73], rekao je da je 28. aprila u Korenici zatekao pripadnike PJP i video da su kuće meštana u plamenu. Na njegovo pitanje gde su Albanci, jedan pripadnik PJP mu je odgovorio da su „poslati na ekskurziju.“⁷⁶

46. U izjavama datim MKSJ, komandant i pojedini pripadnici 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ tvrdili su da su za zločin u Korenici prvi put saznali krajem 2001. godine, iz knjige „Kako viđeno tako rečeno“⁷⁷ koju je na srpskom jeziku objavio FHP.

1.3. Selo Meja

47. Selo Meja nalazi se pet kilometara zapadno od grada Đakovice. Dana 27. aprila u ovom selu pripadnici srpskih snaga su iz kolone meštana, koje su ranije proterali iz okolnih sela, izdvojili 274 muškaraca, a potom ih pogubili na više lokacija. U Meji i neposrednoj blizini su delovale snage lokalnog MUP-a, PJP, 549. mtbr VJ, 52. arbr VJ i paravojne jedinice.

21

a. Izjave svedoka i forenzički dokazi

48. Rano ujutru, 27. aprila 1999. godine, pripadnici srpskih snaga su meštanima sela u dolini Reka (Pacaja, Nivokaza, Šeremeta, Meje, Dobroša, Dalašaja, Racaja, Osek Hilje i drugih) naredili da napuste svoje kuće i da idu za Albaniju [više o deportaciji videti u par. 68-77]. Meštani su formirali dve kolone traktora koje su krenule ka Đakovici. Maskirani pripadnici srpskih snaga nalazili su se duž obe strane puta kojim su se kolone kretale.⁷⁸

72 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 1007.

73 Mere za stabilizaciju odbrane od 24. aprila 1999. godine, Komanda 125. mtbr VJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. 6D1123, str. 2, Prilog 2.

74 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2652, par. 50.

75 *Ibid*, par. 64.

76 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 200.

77 Verifikaciona misija OEBS na Kosovu je objavila izveštaj pod nazivom "Kako viđeno, tako rečeno" o stanju ljudskih prava na Kosovu u periodu od 1998. do juna 1999. godine. Prevod ovog izveštaja je objavio FHP.

78 Baza podataka FHP, izjava svedoka V.S data FHP-u, mart 2001; izjava svedoka M.S data FHP-u, oktobar 2007; izjava svedoka G.R data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka Z.Xh data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka S.B data FHP-u, septembar 2007.

49. Konvoji su našli na dva punkta srpskih snaga (raskrsnica u Meji i na mestu Meja-Orize). Pripadnici srpskih snaga, obučeni u zelene i plave maskirne uniforme, neki sa šeširima i maskama na glavi, naoružani automatskim puškama, zaustavljali su traktore. Ženama su naređivali da predaju novac i nakit, a muškarce starosti od 14 do 90 godina skidali su sa traktora i vodili ka livadi koja se nalazila desno od puta, usput ih udarajući kundacima pušaka i pendrecima. Među pripadnicima srpskih snaga koji su odvajali muškarce od žena i dece svedoci su prepoznali Dragutina Stojanovića zvanog Guta, komandira policijske stanice u Ponoševcu.⁷⁹

50. Više desetina pripadnika srpskih snaga je muškarce koji su dovođeni na livadu postrojilo u tri reda, naredivši im da kleknu na zemlju, ruke podignu iznad glave i da viču „Srbija, Srbija.“⁸⁰

51. Nakon što bi odvojili muškarce, pripadnici srpskih snaga su ženama i deci naređivali da nastave put ka Albaniji.⁸¹

52. **Od 274 muškaraca izdvojenih iz kolone u Meji 27. aprila 1999. godine, 252 je ekshumirano 2001. i 2002. godine iz masovnih grobnica u Batajnici, osam muškaraca je pronađeno u Meji, jedan u Nivokazu, jedan u Ripaj Madanaju, dok se 12 i dalje vode kao nestali.**⁸²

b. Svedočenja pripadnika VJ i MUP-a i vojni dokumenti

53. Na osnovu svedočenja pripadnika VJ proizilazi da je tokom operacije *Reka* 27. aprila 1999.

22

godine MUP uspostavio i kontrolisao punktove kroz koje su prolazili konvoji meštana prema Albaniji, dok je VJ držala pod blokadom prostor oko Meje [videti mapu na strani 19].⁸³

79 Baza podataka FHP, Izjava svedoka F.B data FHP-u, septembar 2009, izjava svedoka N.D data FHP-u, januar 2001; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 965.

80 Baza podataka FHP, izjava svedoka G.R data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka N.G data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka V.B data FHP-u, 2001; izjava svedoka Z.T data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka S.A data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka A.M data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka G.T data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka L. M data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka Xh.P data FHP-u, oktobar 2000; izjava svedoka M. Q data FHP-u, decembar 2000; izjava svedoka T.M data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka V.A data FHP-u, mart 2001.

81 Baza podataka FHP, izjava svedoka P.R data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka R.P data FHP-u, septembar 2007.

82 OMPE, *Remains identified and handed over to the families between March 2003-2007*; Međunarodni komitet Crvenog krsta, *Spisak lica nestalih u vezi sa sukobom na Kosovu od januara 1998. godine*, poslednji put ažuriran 24.6.2014. godine.

83 Izjava svedoka K90, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2652, par. 48; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 860; Svedočenje Niké Peraja od 18. februara 2009. godine, *Dorđević*, str. 1208–1209; Izjava svedoka Sergeja Perovića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1396, par 24.

54. Jedan punkt se nalazio na putu selo Dobroš–Đakovica, na mestu Meja-Orize, a drugi na raskrsnici puta između Meje i Korenice. Kroz prvi punkt (mesto Meja-Orize) prolazila je kolona proteranih meštana sela koja se nalaze severozapadno od grada Đakovice [Ripaj Madanaj, Racaj, Šeremet, Dobroš i dr. – napomena FHP].⁸⁴ Kroz drugi punkt (raskrsnica za Korenicu) prolazili su meštani proterani iz Korenice.⁸⁵

55. Prema svedočenjima oficira VJ, kontrolne punktove kontrolisao je MUP.⁸⁶ Oficir VJ Nikë Peraj je svedočio da je video pripadnike PJP u plavim maskirnim uniformama i pripadnike rezervnog sastava policije u jednobojnim plavim uniformama na kontrolnom punktu u blizini Meje-Orize,⁸⁷ za koji je nadležan bio inspektor SUP-a Đakovica Dimitrije Rašović.⁸⁸ Za kontrolni punkt na raskrsnici prema Korenici nadležan je bio najverovatnije Milan Šćepanović, takođe inspektor SUP-a Đakovica.⁸⁹

56. Pripadnik Vojne policije koji je obezbeđivao komandno mesto 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ, koje se nalazilo na oko 100-150 metara od punkta na raskrsnici prema Korenici [svetodok K90], video je sa tog mesta da dotok ljudi kroz punkt nije bio stalan već da su ljudi pristizali u grupama. Policaci su na punktu zaustavljali te ljude, uzimali dragocenosti i odvajali muškarce, a ženama i deci naredivali da nastave put.⁹⁰

57. S druge strane, Radovan Zlatković, kriminalistički inspektor SUP-a Đakovica u vreme zločina, tvrdio je da su kontrolni punkt na raskrsnici u Meji zajednički kontrolisali VJ i MUP.⁹¹ Zlatkovićevu tvrdnju posredno potkrepljuje borbeni izveštaj 3. armije VJ od 4. aprila 1999. godine, u kom se navodi da su mešoviti kontrolni punktovi vojske i policije postavljeni na svim važnim saobraćajnicama koje vode s Kosova.⁹²

58. VJ je u okviru operacije *Reka* dobila naređenje da opkoli i obezbedi područje oko sela Korenica i Meja [videti Mapu na strani 19].⁹³ Prema dostupnim dokumentima, jedinice 52. arbr VJ i 549. mtbr VJ su se 27. aprila nalazile u neposrednoj blizini Meje. Komandno mesto 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ tokom operacije *Reka* nalazilo se na putu između Korenice i Meje, na oko 100 metara od

84 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 1, par. 184.

85 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. P2652, par. 54–55, 58–59; Svedočenje Nikë Peraja od 14. avgusta 2006. godine, *Šainović i dr.*, str. 1578–1579.

86 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. P2652, par. 54; Svedočenje Nikë Peraja od 14. avgusta 2006. godine, *Šainović i dr.*, str. 1578–1579. Obeležena karta područja Đakovice, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. P326.

87 Svedočenje Nikë Peraja od 18. februara 2009. godine, *Dorđević*, str. 1208–1209.

88 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. P313, par. 68; Svedočenje Nikë Peraja od 18. februara 2009. godine, *Dorđević*, str. 1185, 1207–1208.

89 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P313, par. 82.

90 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. P321, par. 54.

91 Svedočenje Radovana Zlatkovića od 15. aprila 2008. godine, *Šainović i dr.*, str. 25315; Izjava svedoka Radovana Zlatkovića, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. 6D1627, par. 2.

92 Borbeni izveštaj 3. armije VJ upućen Generalštabu 4. aprila 1999. godine, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. 3D1128, str. 3.

93 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. P2652, par. 48.

kontrolnog punkta.⁹⁴ 52. arbr VJ je držala blokadu prostora između sela Skivjane i Racaj, na oko jedan i po kilometar od Meje.⁹⁵

59. Iz svedočenja oficira VJ proizilazi da su na dan zločina u Meji u ovom selu delovali lokalni MUP,⁹⁶ PJP⁹⁷ i paravojne jedinice – “Arkanovci” i “Šešeljevci.”⁹⁸ MKSJ je u svojim presudama ustanovio da su u Meji 27. aprila delovali pripadnici VJ, MUP i paravojnih snaga,⁹⁹ te da je VJ u Meji pružao podršku MUP.¹⁰⁰

c. Pogubljenja izdvojenih muškaraca

60. Način i lokacije ubistva 274 civila koji su izdvojeni iz kolona u Meji i danas su u velikoj meri nepoznanica, uz izuzetke utvrđenih okolnosti streljanja nekoliko manjih grupa muškaraca. Ovaj zločin jedan je od retkih masovnih zločina na Kosovu u kojima nema preživelih osoba koje bi o njemu svedočile.

61. Pregledom tela prilikom ekshumacije iz masovne grobnice u Batajnici utvrđen je veliki broj prostrelnih rana [videti par. 218].

62. O načinu ubistva pojedinih grupa civila ubijenih u Meji svedočili su pripadnici VJ koji su učestvovali u operaciji *Reka* pred MKSJ, kao i jedan svedok-očevidac.

63. Prema iskazu pripadnika Vojne policije koji je 27. aprila obezbedivao komandno mesto 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ [svetok K90], jedan broj odvojenih muškaraca je u grupama, pod pretnjom oružja, odveden na jedno imanje blizu komandnog mesta VJ.¹⁰¹ Tamo su uterani u jednu kuću, a za njima je ušla policija. Iako svedok K90 više nije mogao da ih vidi, čuo je dugotrajnu paljbu iz automatskog oružja, nakon koje je policija otišla iz te kuće. Svedok K90 je izjavio: “Shvatao sam zašto pucaju toliko dugo. Bilo mi je sasvim jasno šta se događa: upravo su pogubili te Albance.”¹⁰² Video je da su na taj način na imanje odvedene najmanje četiri grupe muškaraca od petoro do preko desetoro ljudi.¹⁰³ Zatim je otišao na to imanje, ušao u jednu od kuća i video mrtva tela. U svojoj izjavi on je rekao da ne može da oceni koliko je tela tamo bilo, ali da je pod bio njima prekriven.¹⁰⁴

94 Svedočenje Vlatka Vukovića od 29. januara 2008. godine, *Šainović i dr*, str. 21346–21347; Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2652, par. 51.

95 Izjava Miloša Đošana, Komisija za saradnju sa MKSJ od 27. decembra 2002. godine, *Dorđević*, dok. pred. br. P1539.

96 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2652, par. 54–55, 58–59, 65; Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2236, str. 4.

97 Svedočenje K90 od 25. februara 2009. godine, *Dorđević*, str. 1535–1536.

98 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2236, str. 5.

99 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 234, 235.

100 *Ibid*, Tom 2, par. 235.

101 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2652, par. 54–55, 58–59, 65.

102 *Ibid*.

103 Svedočenje K90, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P322, str. 9274–9402; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 967.

104 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2652, par. 60.

64. Dok je bio na tom imanju, svedok K90 je razgovarao s jednim policajcem, koji mu je rekao da „kolju Šiptare.”¹⁰⁵

65. Svedok K90 je sa pozicije kod komandnog mesta 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ, koje se nalazilo na ulazu u Korenicu, video da naoružani policijaci iz pravca komandnog mesta ka njemu vode grupu od desetak muškaraca sa puškama uprenim u njih. Muškarci su bili prisiljeni da pevaju neku srpsku nacionalističku pesmu i odvedeni su na imanje, odakle je svedok K90 ponovo začuo pucnjavu iz vatrenog oružja.¹⁰⁶ Pre nego što je policija otišla sa imanja, zapaljene su manje zgrade u tom kompleksu u kom su ljudi pobijeni.¹⁰⁷ Svedok K90 je o onome što je video raportirao svom nadređenom, majoru Vlatku Vukoviću, koji je besno reagovao, ali incident nije nikom prijavio.¹⁰⁸

66. Oficir VJ Nikë Peraj je 27. aprila 1999. godine popodne video mrtva tela dvadesetorice muškaraca na poljani pored kuće porodice Hasanaj,¹⁰⁹ na otprilike 30 metara udaljenosti od kontrolnog punkta u Meji.¹¹⁰ Primetio je opekatine od baruta na glavama nekih žrtava, što ukazuje na to da je na njih pucano iz neposredne blizine.¹¹¹ Peraj je na tom mestu video i tri kanistra za gorivo i hrpu pocepanih ličnih isprava.¹¹²

67. Martin Pnishi,¹¹³ kosovski Albanac iz Meje, video je oko 11:45 časova 27. aprila petoricu naoružanih i uniformisanih ljudi, među kojima je bio Predrag Stojanović, pripadnik SUP-a Đakovica, kako vode sedmorici mladića, kosovskih Albanaca, iz škole u Meji u pravcu mosta na reci Travi.¹¹⁴ Na strani mosta bližoj Meji, policajci su postrojili mladiće. Jedan policajac je otišao na sredinu mosta, dok su drugi ostali da čuvaju mladiće. Policajac koji je stajao na sredini mosta otvorio je vatru iz mitraljeza na mladiće i oni su pali na zemlju. Martin Pnishi je nedugo potom otišao na most, ali nije prepoznao ni jednog mladića.¹¹⁵ Veće MKSJ u predmetu Đorđević je zaključilo kako nema dokaza da su ta sedmorica bili pripadnici OVK: “U trenutku smrti oni su bili nenaoružani, bili su zatočenici pod

105 *Ibid.*

106 *Ibid.*, par. 65.

107 Izjava svedoka K90, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P321, par. 61, 66; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 969.

108 Izjava svedoka K90, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2652, par. 61; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 210.

109 Izjava svedoka Nikë Peraja, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 73; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 971.

110 Svedočenje Nikë Peraja od 18. februara 2009. godine, Đorđević, str. 1211; Mapa koju je nacrtao Nikë Peraj, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P315; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 971.

111 Izjava svedoka Nikë Peraja, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 74; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 971.

112 Pregled dodatnih informacija koje je dao Nikë Peraj, Đorđević, dok. pred. br. D34, par. 8; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 972.

113 Veće MKSJ u predmetu Šainović i dr. je utvrdilo da je Martin Pnishi “verodostojan i, opšte uvezvi, pouzdan” svedok. Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 80.

114 Izjava svedoka Martina Pnishja, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P1033, str. 4; Svedočenje Martina Pnishija od 10. avgusta 2006. godine, Šainović i dr, str. 1448, 1493–1494.

115 Izjava svedoka Martina Pnishja, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P1033, str. 4.

nadzorom policije i nisu aktivno učestvovali u neprijateljstvima. Veće se uverilo da su svi oni ubijeni zato što su kosovski Albanci.”¹¹⁶

2. Deportacija

68. Kako je već ranije pomenuto u poglavlju I, jedan od ciljeva operacije *Reka*, bilo je trajno preseljenje kosovskih Albanaca iz doline Reka bio je drugi cilj operacije *Reka*. Proterivanje meštana, njihovo sprovođenje do granice sa Albanijom i uništavanje ličnih dokumenata, čime je trebalo sprečiti, odnosno otežati njihov povratak, zajednički i koordinisano su sprovedeli MUP i VJ.

69. U prilog tvrdnji da je raseljavanje Albanaca sa područja doline Reka unapred pripremljen plan srpskih snaga jeste i činjenica da su srpske snage dve nedelje pre operacije *Reka*, 14. aprila 1999. godine, otpočele sa akcijom proterivanja Albanaca sa tog područja. Naime, 14. aprila ujutru pripadnici MUP-a su ušli u sela opštine Đakovica (Racaj, Dobroš, Meja, Brekovac) i naredili civilima da za najviše dva sata napuste svoje domove i krenu put Albaniji. Meštani su formirali dugačku kolonu i krenuli u pravcu Đakovice. Kada je kolona stigla do Bistražina na ulazu u Đakovicu, NATO avioni su gađali kolonu, na mestu usmrtivši preko 40 albanskih civila.¹¹⁷ Nakon toga, srpske snage su civilima naredile da se vrate u svoja sela.¹¹⁸ Opisani pokušaj raseljavanja upućuje na zaključak da je plan za proterivanje meštana iz sela zapadno od Đakovice postojao mnogo ranije, a da je bombardovanje kolone kod Bistražina samo odgodilo akciju proterivanja na dve nedelje.

26

70. Proterivanje kosovskih Albanaca iz njihovih kuća 27. aprila 1999. godine počelo je rano ujutru. Kako je već opisano u ovom poglavlju, vojno-policjske snage su ulazile u sela, krećući se od severozapadnog dela doline prema jugoistoku i gradu Đakovica. Pripadnici srpskih snaga su ulazili u gotovo svaku kuću pojedinačno i naređivali meštanima da idu u Albaniju.

71. Proterani meštani su u konvojima prešli u Albaniju na dva granična prelaza - Čafa Prušit, koji je bio jugoistočno od Đakovice, i preko graničnog prelaza Morina koji se nalazi na 54 kilometara udaljenosti od grada Đakovice.¹¹⁹

72. Formiranje jednog konvoja zabeležio je i komandant 125. mtbr VJ Dragan Živanović. U izveštaju od 27. aprila, komandant brigade Dragan Živanović je obavestio komandu Prištinskog korpusa da se “tokom dana 08.00 časova formirala [...] kolona civila na pravcu s. Šeremet, Pacaj, s Orize [...] Đakovica

116 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 966.

117 Baza podataka FHP, izjava svedoka M.M data FHP-u, septembar 2007; izjava svedoka Sh. A data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka V.B data FHP-u, jul 2001; izjava svedoka Z.T data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka A.M data FHP-u, septembar 2007.

118 *Ibid.*

119 Svedočenje Nikë Peraja od 14. avgusta 2006. godine, *Šainović i dr*, str.1573-1574; Baza podataka FHP, izjava svedoka B.M data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka Xh. B data FHP-u, januar 2001.

od šiptarskog stanovništva. A kao posledicu pretpostavljamo izvlačenje iz rejona dejstva naših snaga na potezu šireg rejona objekta Ramoc".¹²⁰

73. Lizane Malaj je pred MKSJ posvedočila da se ona, zajedno sa još 300-400 ljudi, nalazila u konvoju koji je iz Korenice, preko Đakovice i Prizrena, išao prema Albaniji.¹²¹ Prema njenim rečima, kada je kolona stigla do Tabačkog mosta na ulazu u Đakovicu, pripadnici srpskih snaga su ih uputili u park kod bolnice „Bloku i ri“, u kome su ih držali naredna četiri sata bez hrane i vode. Nakon toga su im naredili da krenu ka Albaniji, uz pretnju da će u protivnom svi biti ubijeni.¹²²

74. Duž celog puta ka graničnom prelazu Morina, kroz sela Rogovo, Velika Kruša, Mala Kruša, Pirane, Landovica i Dušanovo, kolonu albanskih civila su pratili pripadnici MUP-a koji su im naređivali da se brže kreću, ne dozvoljavajući im da se odmore čak ni na nekoliko minuta. Kolona civila je stigla na granični prelaz Morina 28. aprila 1999. godine oko podneva.¹²³

75. Kada su stigli na granični prelaz, zatekli su veliki broj meštana iz selâ opštine Đakovica, kao i pripadnike VJ koji su od tih ljudi uzimali lične dokumente. Takođe, oni civili koji su do granice došli traktorima, pre nego što su prešli u Albaniju morali su pripadnicima srpskih snaga da predaju registarske tablice sa traktora.¹²⁴

76. O ulozi VJ tokom iseljavanja kosovskih Albanaca iz doline Reka svedočili su oficiri VJ Goran Jevtović i Vlatko Vuković. Naime, Goran Jevtović, referent na Isturenom komandnom mestu PrK u Đakovici, potvratio je da su srpske snage zaista slale civile sa prostora doline Reka u Albaniju, ali sa namerom da ih, kako je rekao, "zaštite" od delovanja NATO avijacije i od minskih polja koja su postavljena na tom području.¹²⁵ Takođe, Vlatko Vuković je naveo da je od PrK dobio zadatku da 2. motorizovani bataljon 549. mtbr VJ kojim je komandovao, pomogne civilima da pređu granicu i pusti ih da odu u Albaniju, kako bi se spričila mogućnost povreda od mina koje su srpske snage postavile, ali da za taj zadatku nije dobio nikakvo pismeno naređenje.¹²⁶

77. Prema nalazima MKSJ oduzimanje i uništavanje ličnih dokumenata bilo je deo plana prisilnog raseljavanja kosovskih Albanaca koje se dogodilo tokom udruženog zločinačkog poduhvata. Samo oduzimanje dokumenata nije značilo i automatski gubitak državljanstva SRJ, ali je u značajnoj meri otežavalo povratak Albanaca u svoje domove na Kosovo.¹²⁷

120 Redovni borbeni izveštaj od 27. aprila 1999. godine, Komanda 125. mtbr VJ, Đorđević, dok. pred. br. P950, Prilog 3.

121 Izjava svedoka Lizane Malaj, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2232, str. 5.

122 *Ibid.*, str. 5- 6.

123 *Ibid.*, str. 6- 7; Baza podataka FHP, Izjava svedoka H.B data FHP-u, januar 2001.

124 *Ibid.*

125 Izjava svedoka Gorana Jevtovića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1384, par. 21-22.

126 Izjava svedoka Vlatka Vukovića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1442, par. 42-44; svedočenje Vlatka Vukovića od 30. januara 2008. godine, Šainović i dr, str. 21401-21402.

127 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr: od 26. februara 2009. godine, Tom 3, par. 172; Drugostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr: od 23. januara 2014. godine, par. 652.

V. JEDINICE VJ I MUP-A KOJE SU UČESTVOVALE U OPERACIJI REKA

78. Podaci iz dokumenata kojima je FHP imao pristup ukazuju da je u operaciji *Reka* učestvovalo šest vojnih jedinica, kao i najmanje dva odreda PJP, policajci SUP-a Đakovica, JSO, paravojne jedinice i druge formacije koje su bile pod komandom MUP-a ili VJ. U ovom delu dosijea daje se pregled osnovnih podataka o tim jedinicama, njihovim starešinama i pojedinim pripadnicima čija bi uloga, polazeći od dostupnih podataka o njihovom angažovanju i funkcijama u operaciji *Reka*, tokom koje su počinjeni ranije opisani zločini, morala biti istražena.

79. Tokom istraživanja, FHP je pokušao utvrditi da li pojedini pripadnici i starešine vojnih i policijskih jedinica koji su učestvovali u operaciji *Reka* još uvek rade u MUP-u i Vojsci Srbije (VS), odnosno nekoj drugoj instituciji. S tim ciljem, FHP je podneo 39 zahteva za pristup informacijama od javnog značaja MO-u i MUP-u, od kojih je zatraženo dostavljanje informacija o tome da li se određena lica i dalje nalaze u VS i MUP-u, kao i informacije o tome koje dužnosti obavljaju danas.

80. Većina zahteva FHP-a je odbijena. U svojim rešenjima, MO je negativne odgovore obrazložilo time da bi odgovaranje na zahteve FHP-a „uticalo na smanjenje borbene gotovosti sadašnjih ratnih jedinica, ugrozila bi se operativna i funkcionalna sposobnost VS za vršenje zakonom određenih zadataka i misija, odnosno ugrozila odbrana zemlje i njena bezbednost, kao i lična bezbednost pripadnika VS čiji se podaci u konkretnom slučaju traže.“ Sa druge strane, za pojedine bivše pripadnike VJ, MO je u odgovorima ipak navodilo da su penzionisani i da se više ne nalaze u profesionalnoj službi VS. Za jednog bivšeg oficira VJ (Sergej Perović, oficir za bezbednost 52. arbr VJ), MO je navelo da ne poseduje bilo kakve informacije o njemu.¹²⁸

28

81. MUP je u odgovorima na većinu zahteva FHP-a navodio da na osnovu podataka koje je FHP dostavio u zahtevima (jedinica i pozicija u MUP-u u aprilu 1999. godine) ne može da utvrdi identitet lica o kojima je reč, kao i to da su mu za pravilnu identifikaciju potrebni dodatni podaci kao što je jedinstveni matični broj te osobe, datum rođenja ili ime jednog roditelja,¹²⁹ dok je u jednom odgovoru navedeno da MUP „ne raspolaže traženim informacijama, odnosno kopijom dokumenata koji sadrži traženu informaciju.“¹³⁰ Za dva policijska službenika (Momčila Stijovića i Borislava Josipovića) MUP je dostavio informacije o njihovom trenutnom zaposlenju u MUP-u.¹³¹

128 MO, rešenje br. 837-5/14 od 14. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 837-4/14 od 10. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 4350-2 od 27. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 4346-2 od 27. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 4345-2 od 27. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 4342-2 od 27. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 4343-9 od 27. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 4351-2 od 27. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 4347-2 od 27. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 4344-2 od 27. oktobra 2014. godine; MO, rešenje br. 3687-4 od 30. maja 2014. godine.

129 MUP, rešenja br. 5458/15-2, 5454/15, 5433/15, 5454/15, 5461/15, 5462/15, 5460/15, 5455/15, 5435/15, 5457/15, 5459/15 sva od 15. maja 2015. godine; MUP, rešenja br. 5530/15, 5532/15, 5531/15, 5533/15, 5534/15 sva od 18. maja 2015. godine; MUP, rešenje br. 10177/14-2 od 2. oktobra 2014. godine.

130 MUP, odgovor br. 9608/15-2 od 11. septembra 2015. godine.

131 MUP, odgovor br. 6348/15-2 od 2. jula 2015. godine; MUP, odgovor od 1465/14-6 od 4. aprila 2014. godine.

1. 549. motorizovana brigada VJ

82. Prema dokumentima VJ, svedočenjima pripadnika VJ i zaključcima MKSJ, u operaciji *Reka* bio je angažovan 2. motorizovani bataljon 549. mtbr VJ. Ova jedinica bila je angažovana u selu Korenica i njenoj okolini 27. i 28. aprila 1999. godine, kada je u ovom selu ubijeno i prisilno odvedeno 68 albanskih civila [videti par. 26-46].¹³²

83. U mirnodopskim uslovima 2. motorizovani bataljon 549. mtbr VJ bio je stacioniran u kasarni „Devet Jugovića“ u Đakovici.¹³³ Komandant bataljona bio je Vlatko Vuković.¹³⁴ Bataljon je imao oko 2.000 pripadnika.¹³⁵

84. Tokom 1999. godine, 549. mtbr VJ je sprovodila akcije na području opština Suva Reka, Orahovac, Prizren i Đakovica.¹³⁶ Brigada je brojala oko 14.000 ljudi.¹³⁷ Predsednik SRJ Slobodan Milošević odlikovao je 549. mtbr VJ Ordenom narodnog heroja za herojsku odbranu zemlje.¹³⁸

85. Na mestu komandanta 549. mtbr VJ od jula 1997. godine nalazio se Božidar Delić.¹³⁹ U januaru 2000. godine postavljen je za načelnika štaba beogradskog Korpusa VJ.¹⁴⁰ Penzionisan je 1. aprila 2005. godine u činu generala. Od 2011. godine je visoki funkcioner Srpske radikalne stranke. U sazivu Narodne skupštine (2008-2012.) bio je potpredsednik Narodne skupštine RS i član skupštinskog Odbora za bezbednost i Odbora za Kosovo i Metohiju.¹⁴¹

86. Vlatko Vuković je na mesto komandanta 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ postavljen 29. jula 1998. godine, i na tom mestu se nalazio do 14. juna 1999. godine. Penzionisan je 2002. godine kao ratni vojni invalid.¹⁴²

132 Više o zločinu u selu Korenica/Korenicić videti u odeljku IV, 1.2.

133 Svedočenje Vlatka Vukovića od 26. oktobra 2005. godine, *Milošević*.

134 Izjava svedoka Vlatka Vukovića, *Šainović i dr*, dok. pred. br. 5D1442, par. 2.

135 Kolegijum načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije održan dana 29. juna 1998. godine, Generalstab Vojske Jugoslavije, *Dorđević*, dok. pred. br. P927, str. 2.

136 Svedočenje Božidara Delića od 6. decembra 2007. godine, *Šainović i dr*, str. 19671; Ratni dnevnik oklopног bataljona 549. mtbr VJ, Komanda 549. mtbr VJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2574; Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P2652, par. 43-44.

137 „Vojska Jugoslavije u odbrani od agresije NATO 1999“, Klub generala i admirala Vojske Srbije, Knjiga druga, str. 287.

138 *Ibid*, Knjiga treća, str. 228.

139 Svedočenje Božidara Delića od 7. jula 2005. godine, *Milošević*; „Vojska: Generali prekršili kodeks“, *Blic*, dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/301297/Vojska-Generali-prekrisili-kodeks/printv>, pristupljeno dana 27. marta 2015. godine.

140 Svedočenje Božidara Delića od 7. jula 2005. godine, *Milošević*, str. 42015; Svedočenje Božidara Delića od 11. jula 2005. godine, *Milošević*, str. 42069.

141 “Božidar Delić“, *Istinomer*, dostupno na <http://www.istinomer.rs/akter/bozidar-delic/>, pristupljeno dana 19. decembra 2014. godine.

142 Izjava svedoka Vlatka Vukovića, *Šainović i dr*, dok. pred. br 5D1442, par. 1-2.

87. Potporučnik Dragan Mitić, komandant voda 2. motorizovanog bataljona 549. mtbr VJ koji je delovao kod seoskog groblja u Korenicu 27. aprila 1999. godine [videti par. 40], više nije u službi u VS.¹⁴³

88. FHP je 20. marta 2013. godine objavio Dosije "549. motorizovana brigada VJ" u kojem su detaljno opisani sastav i delovanje ove jedinice VJ tokom sukoba na Kosovu, kao i zločini koji su se dogodili u njenoj zoni odgovornosti u kojima je ubijeno preko 2.000 albanskih civila.¹⁴⁴ U decembru 2013. godine, FHP je TRZ-u podneo krivičnu prijavu protiv Božidara Delića, komandanta 549. mtbr VJ, Radivoja Paravinje, komandanta borbene grupe 3 549. mtbr VJ i više NN pripadnika 549. mtbr VJ zbog krivičnog dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva izvršenog u selu Landovica, opština Prizren, u kojem je ubijeno 18 civila.

89. TRZ je 4. novembra 2013. godine podiglo optužnicu protiv dva pripadnika 549. mtbr VJ - Pavla Gavrilovića, komandanta pozadinskog bataljona 549. mtbr VJ i Rajka Kozline, komandira borbene grupe 1 549. mtbr VJ - zbog ratnog zločina koji je izvršen u selu Trnje (opština Suva Reka) 25. marta 1999. godine, u kom je ubijeno 27 albanskih civila.¹⁴⁵

2. 63. padobrantska brigada VJ

90. U operaciji *Reka* učestvovala je jedna jedinica 63. padobrantske brigade sa oko 30 do 40 pripadnika.¹⁴⁶ Zajedno sa pripadnicima PJP i jednom četom 52. bataljona Vojne policije, ova jedinica imala je značajnu ulogu u proterivanju civilnog stanovništva u dolini Reka 27. aprila 1999. godine.¹⁴⁷

30

91. Prema nalazima MKSJ i svedočenju pripadnika VJ, 63. padobrantska bila je na levom boku udruženih vojno-policajskih snaga koje su se iz pravca severozapada doline Reka kretale prema jugoistoku i proterivale meštane sela koja se nalaze u dolini Reka [videti Mapu na strani 19].¹⁴⁸ Na ulogu 63. padobrantske brigade upućuje i prisustvo oficira za bezbednost ove brigade na neformalnom sastanku oficira VJ i zvaničnika MUP-a u Đakovici na kojem se govorilo o nameri proterivanja civila iz doline Reka i odmazdi za ubistvo četiri policajaca SUP-a Đakovica [više o ovom sastanku videti u par. 11].¹⁴⁹

143 MO, rešenje broj 3687-4 od 30. maja 2015. godine.

144 FHP, Dosije „549. motorizovana brigada Vojske Jugoslavije“, dostupno na <http://www.hlc-rdc.org/?p=22700>

145 Optužnica KTO br. 7/2013 od 4. novembra 2013. godine, dostupno na http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2014/06/Optuznica_Trnje.pdf, pristupljeno dana 30. aprila 2015. godine.

146 Svedočenje Saše Antića od 28. januara 2008. godine, Šainović i dr, str. 21176; Svedočenje Milana Kotura od 21. januara 2008. godine, Šainović i dr, str. 20679–20680.

147 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 974.

148 *Ibid*; Mapa – operacija *Meja* koju je nacrtao Nikć Peraj, MKSJ, Milošević, dok. pred. br. P143.4; Izjava svedoka K90, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P321, par. 41; izjava svedoka K73, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P330, par. 41; izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1443, par. 23.

149 Izjava svedoka Nikć Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br P313, par. 59; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 169 i 228.

92. 63. padobranksa brigada nastala je sredinom 1991. godine. Učestvovala je u sukobima u Sloveniji (1991), Hrvatskoj (1991.) i BiH (1992-93).¹⁵⁰ Tokom sukoba na Kosovu, 63. padobranksa brigada je uglavnom bila angažovana na karaulama na granici sa Albanijom.¹⁵¹ Dana 14. oktobra 1999. godine 63. padobranksa brigada odlikovana je Ordenom narodnog heroja, a 16. juna 2000. godine i Ordenom ratne zastave.¹⁵²

93. Komandant 63. padobrankske brigade bio je Ilija Todorov. On je komandovao od 1995. do 2006. godine, kada je postavljen za prvog komandanta Specijalne brigade VS.¹⁵³ Ukazom predsednika Srbije Tomislava Nikolića, Todorov je u novembru 2013. godine postavljen za načelnika Uprave za obaveštajno-izviđačke poslove Generalštaba VS.¹⁵⁴

94. Oficir za bezbednost 63. padobrankske brigade VJ bio je Mile Karanović.¹⁵⁵ Prema jednom izvoru, Karanović od 2002. godine nije bio u službi VJ.¹⁵⁶ MO je odbilo da dostavi FHP-u podatke o tome da li se Karanović i dalje nalazi u službi u VS.¹⁵⁷

3. 52. artiljerijsko-raketna brigada VJ

95. Tokom operacije *Reka* 27. i 28. aprila 1999. godine, jedna četa 52. arbr VJ kojom je komandovao major Zlatko Odak držala je u blokadi prostor od oko tri kvadratna kilometra u severoistočnom delu doline Reka, između sela Racaj i Skivjan, na kilometar i po od Meje [videti Mapu na strani 19].¹⁵⁸ Načelnik za bezbednost 52. arbr VJ Sergej Perović prisustvovao je sastanku vojnih i policijskih oficira u Đakovici nekoliko dana pre početka operacije *Reka*, na kojem se govorilo o nameri proterivanja civila iz doline Reka i odmazdi za ubistvo četiri policajca SUP-a Đakovica [više o ovom sastanku videti u par. 11].

96. U ratnom dnevniku 52. arbr VJ je za 26. april 1999. godine zabeleženo: „Od komande KG (IKM PrK) dobili smo odluku za angažovanje naših sastava u akciji *Reka*. Angažovani su maj. Odak, maj.

150 Udruženje veterana 63, "Pamtimo", 17. maj 2009. godine, dostupno na <http://www.63padobranksa.com/pamtim/>, pristupljeno dana 9. juna 2015. godine; Izjava svedoka K73, MKSJ, dok. pred. br. P330, Đorđević, par. 8.

151 "Ponos Srbije: Čuvena 63. padobranksa brigada poštovana širom sveta", *Intermagazin*, dostupno na <http://www.intermagazin.rs/ponos-srbije-cuvena-63-padobranksa-brigada-postovana-sirom-svetu/>, pristupljeno 1. aprila 2015. godine.

152 Internet stranica VS: <http://www.vs.rs/index.php?content=0d4d8c7b-f71e-102b-bdc2-a0672172d7df>, pristupljeno 1. aprila 2015. godine.

153 „Pukovnik Todorov komandant specijalaca“, *Politika online*, dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/t6444 sr.html>, pristupljeno dana 7. septembra 2015. godine.

154 "Primopredaja dužnosti načelnika Uprave za obaveštajno-izviđačke poslove", *Vojska Srbije*, dostupno na http://www.vs.rs/index.php?news_article=5ac8beec-60cd-11e3-8f17-00163e135009, pristupljeno dana 7. septembra 2015. godine.

155 „Kako je pripremano smenjivanje jugoslovenskih generala“, *Vesti iz Srbije*, dostupno na <https://groups.yahoo.com/neo/groups/SrpskaInformativnaMreza/conversations/messages/13217>, pristupljeno dana 5. septembra 2015. godine.

156 *Ibid.*

157 MO, rešenje br. 5907-2 od 8. septembra 2015. godine.

158 Izjava Miloša Đošana, Komisija za saradnju sa MKSJ od 27. decembra 2002. godine, Đorđević.

Pejčinović, 1 vod iz poz b, 2 voda iz kombinovanog diviziona.¹⁵⁹ U ratnom dnevniku je za dan početka operacije *Reka* 27. april navedeno: „Otpočela akcija čišćenja ŠTS *Reka* u kojoj učestvuje mešovita baterija prvog diviziona PVO, jedan streljački vod sa komandirom čete iz pozadinskog bataljona i dva streljačka voda.“¹⁶⁰

97. 52. arbr VJ bila je direktno podređena komandi PrK.¹⁶¹ Od 1. aprila 1999. godine štab brigade je bio stacioniran u Domu kulture u Đakovici.¹⁶²

98. Na čelu 52. arbr VJ bio je pukovnik Miloš Đošan. Na toj dužnosti je bio od 15. jula 1998. do 11. juna 1999. godine, a ujedno je bio i komandant garnizona VJ u Đakovici.¹⁶³ U izjavi koju je dao Komisiji za saradnju sa MKSJ, naveo je da je jedan deo njegove jedinice učestvovao u operaciji *Reka*, ali da oni nisu došli u kontakt sa civilima. Takođe, naveo je da njegovi vojnici nisu izvršili zločin u pomenutoj akciji, kao i to da nikada nije čuo da se dogodio zločin u Meji jer bi on o tome morao biti obavešten.¹⁶⁴ Penzionisan je 31. decembra 2001. u činu general-majora.¹⁶⁵

99. Zlatko Odak, koji je komandovao jedinicom koja je držala u blokadi sela Racaj i Skivjane, naveo je da je po naređenju komandanta brigade učestvovao u operaciji *Reka*, ali da je on sa četom došao do selâ Osek Hilja i Skivjane, na oko kilometar i po od Meje. Kao i Đošan, tvrdio je da ne zna da je zločin izvršen, kao i to da vojnici njegove čete nisu učestvovali ni u kakvom zločinu.¹⁶⁶ Odak se od septembra 1998. do sredine maja 1999. godine nalazio na mestu komandanta pozadinskog bataljona u 52. arbr VJ.¹⁶⁷ Ministarstvo odbrane odbilo je dati podatke o tome da li je Odak penzionisan ili se i danas nalazi u službi VS.¹⁶⁸

32

100. Sergej Perović se nalazio na mestu načelnika bezbednosti u 52. arbr VJ. Tokom 2008. godine se nalazio na dužnosti referenta u 3. centru Vojne bezbednosne agencije u garnizonu Niš, u činu potpukovnika.¹⁶⁹ MO je na zahtev FHP-a o sadašnjem statusu Perovića u VS odgovorilo da „ne raspolažu podacima iz kojih bi bilo vidljivo da je lice sa imenom i prezimenom koje ste u Vašem zahtevu naveli bilo u profesionalnoj vojnoj službi u svojstvu oficira, podoficira ili profesionalnog vojnika u Vojsci Jugoslavije, Vojsci Srbije i Crne Gore i Vojsci Srbije i da je u tom svojstvu bilo angažovano tokom sukoba na Kosovu.“¹⁷⁰

159 Ratni dnevnik 52. arbr VJ za 26. april 1999. godine, *Šainović i dr*, dok. pred. br P1086, Prilog 6.

160 *Ibid*, za 27. april 1999. godine.

161 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br P313, par. 6.

162 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 98.

163 Svedočenje Miloša Đošana od 18. oktobra 2005. godine, *Milošević*, str. 45337.

164 Izjava Miloša Đošana, Komisija za saradnju sa MKSJ od 27. decembra 2002. godine, *Đorđević*, dok. pred. br. P703; Svedočenje Miloša Đošana od 18. oktobra 2005. godine, *Milošević*, str. 474-475.

165 Svedočenje Miloša Đošana od 15. februara 2010. godine, *Đorđević*, str. 11337.

166 Izjava Zlatka Odaka, Komisija za saradnju sa MKSJ od 26. decembra 2002. godine, *Đorđević*, dok. pred. br. P1540; Svedočenje Zlatka Odaka od 15. novembra 2005. godine, *Milošević*, str. 393-395.

167 Izjava Zlatka Odaka, Komisija za saradnju sa MKSJ od 26. decembra 2002. godine, *Đorđević*, dok. pred. br. P1540.

168 MO, rešenje br. 4345-2 od 27. oktobra 2014. godine.

169 Izjava svedoka Sergeja Perovića, MKSJ, *Šainović i dr*, dok. pred. br. 5D1396, par. 2.

170 U svom odgovoru broj 4350-2 od 27. oktobra 2014. godine MO je navelo da ne raspolaže podacima da li je Sergej Perović danas u službi u VS.

101. Zdravko Vintar je bio načelnik organa za informisanje i moral u 52. arbr VJ. Tokom 2007. godine se nalazio u službi VS u garnizonu Niš u organu za ljudske resurse Komande kopnene vojske, u činu potpukovnika.¹⁷¹ Penzionisan je u decembru 2011. godine.¹⁷²

102. Novica Stanković je bio zamenik komandanta 52. arbr VJ.¹⁷³ Prema podacima MO, više nije aktivan pripadnik VS.¹⁷⁴

4. 52. bataljon Vojne policije

103. 52. bataljon Vojne policije je tokom operacije *Reka*, zajedno sa jedinicom 63. padobranske brigade i pripadnicima PJP, činio snage za proterivanje civila iz doline Reka. Tokom operacije proterivanja civila, koja je započela na severozapadu doline i kretala se u pravcu grada Đakovice na jugoistoku doline, 52. bataljon Vojne policije delovao je po sredini, dok je sa leve strane bila 63. padobranska a sa desne PJP [videti Mapu na strani 19].¹⁷⁵ U selu Ramoc i Dobroš, pripadnici 52. bataljona VP su odvojili četiri albanska civila od njihovih porodica i predali ih pripadnicima PJP, koji su ih zatim streljali [videti par. 23].

104. 52. bataljon Vojne policije je bio potčinjen komandi PrK. Prema dostupnim vojnim izvorima, bataljon je zadatke dobijao od Momira Stojanovića, tadašnjeg načelnika Odseka za bezbednost PrK. Pripadnik 52. bataljona Vojne policije koji je pod merama zaštite svedočio pred MKSJ (K73), rekao je da je bataljon zadatke dobijao od Momira Stojanovića.¹⁷⁶ Na to upućuje i ratni dnevnik 52. bataljona Vojne policije, upis za 13. aprila 1999. godine, prema kojem je jedna specijalna jedinica tog bataljona „dobila zadatak“ od načelnika Odseka za bezbednost PrK da zauzme karaulu Kamenica.¹⁷⁷

105. Krajam marta i početkom aprila 52. bataljon Vojne policije je bio stacioniran u Prištini.¹⁷⁸ Brojao je oko 500 pripadnika. Ratnu formaciju 52. bataljona Vojne policije činili su komanda bataljona, vod za službe vojne policije, vod za protivteroristička dejstva, dve čete vojne policije, četa vojne policije za specijalne namene, saobraćajna četa, vod za podršku i pozadinski vod.¹⁷⁹

106. Od 13. aprila 1999. godine, jedna četa 52. bataljona Vojne policije na čijem čelu je bio Saša Antić

171 Izjava svedoka Zdravka Vintara, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1394, par. 2, 4.

172 MO, rešenje br. 4342-2 od 27. oktobra 2014. godine.

173 Izjava svedoka Niké Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 6.

174 MO, rešenje br. 3685-4 od 30. maja 2015. godine.

175 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 974; Mapa – operacija *Meja* koju je nacrtao Nikć Peraj, MKSJ, Milošević, dok. pred. br. P143.4; Izjava svedoka K90, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P321, par. 41; Izjava svedoka K73, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P330, par. 41; Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1443, par. 23.

176 Izjava svedoka K73, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P330, par. 33.

177 Ratni dnevnik 52. bVP, Šainović i dr, dok. pred. br. P2297, str. 6, Prilog 7.

178 *Ibid*, str. 1-3.

179 Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br 5D1443, par. 5, 7.

potčinjena je komandi 125. mtbr VJ.¹⁸⁰ Četa je tada bila angažovana na karauli Košare.¹⁸¹

107. Prema svedočenju K73, pripadnika 52. bataljona Vojne policije, naređenje za angažovanje jedne čete 52. bataljona izdao je lično komandant bataljona major Stevo Kopanja. Ta četa brojala je 40-50 pripadnika.¹⁸² Cilj operacije je bio „čišćenje područja od Albanaca“. Kopanja je rekao da sve Albance treba poslati prema Korenici, gde su ih čekali pripadnici MUP-a „sa spiskom terorista.“¹⁸³

108. Saša Antić, komandant čete 52. bataljona Vojne policije angažovane u operaciji *Reka*, penzionisan je 2002. godine u činu kapetana I klase.¹⁸⁴

109. Stevo Kopanja je penzionisan u novembru 2013. godine.¹⁸⁵

5. 125. motorizovana brigada VJ

110. Učešće 125. mtbr VJ u operaciji *Reka* dokumentovano je u borbenim izveštajima ove brigade. U borbenim izveštajima 125. mtbr VJ za 27. i 28. april 1999. godine stoji da je „deo snaga [ove brigade] angažovan na čišćenju terena od ŠTS u širem rejonu Reka“.¹⁸⁶ U izveštaju za 29. april 1999. godine se navodi da je 28. aprila „Operacija *Reka* uspešno završena.“¹⁸⁷

111. Komandant 125. mtbr VJ zabeležio je da je usled dejstava VJ došlo do formiranja izbegličke kolone koju su činili albanski civili koji su napuštali svoja sela u dolini Reka, i o tome izvestio komandu PrK.¹⁸⁸

34

112. Tokom operacije, ovoj brigadi je bilo prepotčinjeno nekoliko četa PJP [videti par. 126] i jedna četa 52. bataljona Vojne policije [videti par. 106].

113. Zona odgovornosti 125. mtbr VJ je 1999. godine obuhvatala opštine Leposavić, Kosovska Mitrovica, Zubin Potok, Srbica, Vučitrn, Klina, Istok, Peć i Dečani.¹⁸⁹ U januaru 1998. godine brigada je u svom sastavu imala 1.400 vojnika, dok se u decembru iste godine taj broj povećao na 2.500 ljudi.¹⁹⁰

¹⁸⁰ *Ibid*, par. 15, 17, 19; Ratni dnevnik 52. bVP u kom je za dan 28. aprila 1999. godine navedeno da se utrošak municije pravda preko 125. mtbr VJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2297, str. 15. Takođe, u ratnom dnevniku 52. bVP je za dan 15. aprila navedeno da je jedna četa spremna za razmeštaj u reon karaule Košare, Prilog 7.

¹⁸¹ Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 99.

¹⁸² Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1443, par. 23.

¹⁸³ Izjava svedoka K73, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P330, par. 40.

¹⁸⁴ Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br 5D1443, par. 2, 4.

¹⁸⁵ MO, rešenje br. 4351-2 od 27. oktobra 2014. godine.

¹⁸⁶ Redovni borbeni izveštaj od 27. aprila 1999. godine, Komanda 125. mtbr VJ, Đorđević, dok. pred. br. P950, Prilog 3; Redovni borbeni izveštaj od 28. aprila 1999. godine, Komanda 125. mtbr VJ, Đorđević, dok. pred. br. P920, Prilog 4.

¹⁸⁷ Redovani borbeni izveštaj 125. mtbr VJ od 29. aprila 1999. godine, Komanda 125. mtbr VJ, Đorđević, dok. pred. br. P921, str. 1.

¹⁸⁸ Redovni borbeni izveštaj od 27. aprila 1999. godine, Komanda 125. mtbr VJ, Đorđević, dok. pred. br. P950, Prilog 3.

¹⁸⁹ Naredjenje Dragana Živanovića za asanaciju bojišta, Šainović i dr, dok. pr. br. P1246.

¹⁹⁰ 92 ter. izjava Dragana Živanovića od 9. avgusta 2007. godine, MKSJ, Haradinaj i dr, dok. pred. br. P1018, par. 11.

Tokom 1998. godine, 125. mtbr VJ je u svom sastavu imala pet borbenih grupa, dok je neposredno pred NATO intervenciju imala šest borbenih grupa.¹⁹¹

114. FHP je 11. oktobra 2013. godine objavio Dosije „125. motorizovana brigada VJ“ u kojem je opisano delovanje ove jedinice VJ, kao i zločini koji su počinjeni u zoni odgovornosti ove brigade, u kojima je ubijeno preko 300 albanskih civila.¹⁹²

115. U oktobru 2013. godine, FHP je TRZ-u podneo krivičnu prijavu protiv Dragana Živanovića (komandanta 125. mtbr VJ) i još četiri pripadnika 125. mtbr VJ zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva izvršenog 2. aprila 1999. godine u selu Kraljane (opština Đakovica), u kojem je ubijeno 78 albanskih civila.¹⁹³

116. TRZ je 5. avgusta 2014. godine donelo naredbu o sprovodenju istrage protiv Dragana Živanovića zbog propuštanja da spreči i kazni pripadnike 177. VTO da izvrše ubistva 118 albanskih civila tokom aprila i maja 1999. godine u selima opštine Peć, Čuška, Zahać, Pavljane i Ljubenić.¹⁹⁴

117. Dragan Živanović je od 1. septembra 1997. godine do 12. juna 1998. godine bio načelnik Štaba 125. mtbr VJ, a za komandanta 125. mtbr VJ je postavljen 12. juna 1998. godine i na toj poziciji je ostao sve do povlačenja VJ sa Kosova 10. juna 1999. godine. Unapređen je u čin general-majora 2000. godine. U aprilu 2002. godine, ukazom tadašnjeg predsednika SRJ Vojislava Koštunice, postavljen je za načelnika štaba Beogradskog korpusa VJ.¹⁹⁵ Dragan Živanović je 31. marta 2006. godine penzionisan sa činom general-majora.¹⁹⁶ Nakon rata na Kosovu, 125. mtbr VJ je odlikovana ordenom Narodnog heroja.¹⁹⁷

35

6. 113. Vojno-teritorijalni odred

118. Prema nalazima MKSJ, 113. Vojno-teritorijalni odred (113. VTO) angažovan je u operaciji *Reka*, u sadejstvu sa 52. arbr VJ, i učestvovao je u proterivanju civila iz doline Reka krajem aprila 1999. godine.¹⁹⁸ Komandant 113. VTO Nikola Mićunović prisustvovao je sastanku vojnih i policijskih starešina na kojem je planirano proterivanje civila iz doline Reka [videti paragraf 11].¹⁹⁹ Svedok Nikë

191 Svedočenje Dragana Živanovića od 18. januara 2008. godine, *Šainović i dr.*, str. 20533.

192 FHP, Dosije „125. motorizovana brigada Vojske Jugoslavije“, dostupno na <http://www.hlc-rdc.org/?p=24671>

193 FHP je Tužilaštvo za ratne zločine RS podneo krivičnu prijavu 10. oktobra 2013. godine, a zatim je istom Tužilaštvo uputio i dve dopune krivične prijave, i to 15. i 29. oktobra 2013. godine.

194 Saopštenje za javnost Tužilaštva za ratne zločine, „Naredba za sprovodenje istrage protiv generala Živanovića za ratne zločine na KiM“, dostupno na http://www.tuzilastvorz.org.rs/html_trz/VESTI_SAOPSTENJA_2014/VS_2014_08_05_LAT.pdf, pristupljeno dana 1. aprila 2015. godine.

195 92 ter. izjava Dragana Živanovića od 9. avgusta 2007. godine, MKSJ, *Haradinaj i dr.*, dok. pred. br. P1018, par. 2, 3; „Lazarević na čelu KOV-a“, *Glas javnosti*, dostupno na <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/2002/04/06/srpski/P02040507.shtml>, pristupljeno dana 1. aprila 2015. godine.

196 92 ter. izjava Dragana Živanovića od 9. avgusta 2007. godine, MKSJ, *Haradinaj i dr.*, dok. pred. br. P1018, par. 2.

197 M. Danilović, „Podrška naroda i vojske“, *Vojska*, 7. avgust 1999. godine, str. 99-10, Baza MKSJ.

198 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 1006.

199 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 169.

Peraj je komandanta 113. VTO, pored načelnika SUP-a Đakovica, označio kao osobu kojoj je Momir Stojanović na pomenutom sastanku naredio da sproveđe akciju u dolini Reka.²⁰⁰

119. VTO su činili rezervisti VJ.²⁰¹ Na području Kosova tokom 1999. godine delovala su 24 vojno-teritorijalna odreda koji su u svom sastavu imali ukupno između 9.000 i 12.000 ljudi.²⁰² Većina vojno-teritorijalnih odreda su za vreme sukoba na Kosovu bili prepotpunjjeni raznim jedinicama PrK-a.²⁰³

120. U sastavu 113. VTO bilo je oko 500-600 pripadnika.²⁰⁴ Od kraja marta 1999. godine 113. VTO je imao sedište u Đakovici, i njegov zadatok je bio da zajedno sa 52. arbr VJ „obezbeđuje kasarne 'Devet Jugovića' i 'Metohija' i štiti srpsko stanovništvo u gradu Đakovica.“²⁰⁵ Takođe, u nadležnosti 113. VTO je bilo da obezbeđuje vitalne objekte u Đakovici (pošta, bolnica i opština), da organizuje patrole u gradu radi sprečavanja pljački, ali i da zajedno sa MUP-om i VJ učestvuje u „razbijanju ŠTS.“²⁰⁶

121. 113. VTO je bio podređen komandi 52. arbr VJ, te je Mićunović dva puta dnevno prisustvovao sastancima kod komandanta 52. arbr VJ Miloša Đošana. Mićunović je, pored obaveze podnošenja izveštaja Đošanu, bio u obavezi da podnosi izveštaj i gradonačelniku Đakovice Momčilu Stanojeviću.²⁰⁷

122. Komandant 113. VTO je bio major Nikola Mićunović zvani Dragan, iz Korenice.²⁰⁸ Prema podacima MO, penzionisan je 25. jula 2005. godine.²⁰⁹ Kako je utvrdio MKSJ u predmetu Đorđević, Nikola Mićunović je sa snagama pod njegovom komandom učestvovao u prisilnom proterivanju Albanaca iz sela opštine Đakovica (Guska, Korenica, Deva, Babaj Boks) krajem marta 1999. godine.²¹⁰ Kako je posvedočila meštanka sela Guska, Merita Deda, krajem marta 1999. godine snage predvodene Mićunovićem su u selu Deva ubile osam albanskih civila.²¹¹

200 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 59.

201 Svedočenje Zlatomira Pešića od 22. novembra 2006. godine, Šainović i dr, str. 7159-7160; Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 21.

202 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 1, par. 641.

203 Svedočenje Ljubiše Stojimirovića od 26. oktobra 2007. godine, Šainović i dr, str. 17654-17655.

204 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 21.

205 Zapovest za upotrebu jedinica Vojnog okruga Priština, Komanda Vojnog okruga, Đorđević, dok. pred. br. P896, str. 4.

206 Naredenje Komande Prk, Đorđević, dok. pred. br. P900.

207 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 21.

208 Ibid.

209 MO, rešenje br. 4347-2 od 27. oktobra 2014. godine.

210 Baza podataka FHP, izjava svedoka L.M data FHP-u, avgust 2007. godine; izjava svedoka L.D data FHP-u, avgust 2007. godine; izjava svedoka S.K data FHP-u, decembar 2000. godine; Izjava svedoka Merite Deda, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P1030, str. 2; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 1006.

211 Izjava svedoka Merite Deda, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P1030, str. 2.

7. Posebne jedinice policije²¹²

123. PJP su imale jednu od najznačajnijih uloga u operaciji *Reka*. Pripadnici PJP su učestvovali u „čišćenju“ i „pretrazi“ albanskih sela u dolini Reka, odnosno ubistvima i proterivanju civila iz njihovih kuća i usmeravanju prema punktovima u Meji, zajedno sa pripadnicima 63. padobranske i 52. bataljona Vojne policije [videti Mapu na strani 19].²¹³ Neka svedočenja ukazuju i da su pripadnici PJP učestvovali i u razdvajanju muškaraca od žena i dece na punktovima u Meji.²¹⁴

124. Prema zaključcima MKSJ, 27. aprila su pripadnici **73. odreda PJP** bili angažovani u selu Korenica, gde je ubijeno 68 civila [videti par. 26-46].²¹⁵

126. Od 24. aprila 1999. godine, deo ovog odreda je bio potčinjen 125. mtbr VJ. Takođe, deo 73. odreda PJP je bio potčinjen i 549. mtbr VJ.²¹⁸

127. 73. odred PJP činili su pripadnici MUP-a iz Novog Sada, Sremske Mitrovice, Pančeva, Zrenjanina, Kikinde, Sombora i Subotice.²¹⁹ Komandant 73. odreda PJP bio je potpukovnik Miladin Milić.²²⁰ MUP je odbio da dostavi podatak o tome da li je Milić danas zaposlen u MUP-u.²²¹

212 Posebne jedinice policije je formirao ministar unutrašnjih poslova Zoran Sokolović 1. avgusta 1993. godine. PJP su bile jedna od tri specijalne jedinice pod kontrolom RJB, pored Specijalne antiterorističke jedinice i Operativno-poterne grupe. Odredi PJP koji su imali sedište u centralnoj Srbiji upućivani su na Kosovo počev od prve polovine 1998. godine. U svom sastavu su imali između 500 i 600 ljudi. Formacijski su bili sastavljeni od četiri do sedam četa, od kojih je svaka imala između 150 i 180 ljudi.

213 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 180; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 974; Izjava svedoka K90, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P321, par. 41; Izjava svedoka K73, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P330, par. 47-66; Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1443, par. 23.

214 Svedočenje Niké Peraja od 18. februara 2009. godine, Đorđević, str. 1208-1209; Izjava svedoka K90, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P321, par. 54.

215 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 938; Svedočenje Milana Kotura od 21. januara 2008. godine, Šainović i dr, str. 20679-20680; Izjava svedoka Saše Antića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 5D1443, par. 23.

216 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 938.

217 *Ibid*, par. 1007.

218 Mere za stabilizaciju odbrane, naredenje Komande 125. mtbr VJ od 24. aprila 1999. godine, Šainović i dr, dok. pred. br. 6D1123, Prilog 2; Plan angažovanja združenih sastava od 25. aprila 1999. godine, Šainović i dr, dok. pred. br. 6D1023.

219 Organizaciona šema Posebnih jedinica policije Republike Srbije, FHP-F113702.

220 Zapisnik sa održanog sastanka u Štabu MUP-a za KiM u Prištini dana 11. maja 1999. godine, Šainović i dr, dok. pred. br. P1993, str. 1.

221 MUP, odgovor br. 5458/15-2 od 15. maja 2015. godine.

128. Na prostoru Đakovice, tokom operacije *Reka* delovalo je i šest četa **23. odreda PJP**.²²² Komandant 23. odreda PJP bio je potpukovnik Borislav Josipović,²²³ koji se danas nalazi na mestu šefa Odseka za operacije u trećem odredu Žandarmerije, sa činom potpukovnika policije.²²⁴

129. Ovaj odred su takođe činili pripadnici iz Novog Sada, Sremske Mitrovice, Pančeva, Zrenjanina, Kikinde, Sombora i Subotice.²²⁵

130. Pripadnici PJP iz Đakovice i Prizrena bili su raspoređeni u 124. i 74. odred PJP.²²⁶ Prema dostupnim podacima, za sada nije moguće utvrditi da li su oba odreda bila angažovana u operaciji *Reka* ili samo jedan od njih. FHP-u nije poznato ko je komandovao 74. odredom PJP. Na čelu 124. odreda PJP nalazio se Žarko Braković, koji je danas zaposlen u MUP-u na poslovima organizacije, praćenja i unapređenja poslova Direkcije policije.²²⁷ U oktobru 2013. godine, FHP je TRZ-u podneo krivičnu prijavu protiv Žarka Brakovića i petorice pripadnika VJ zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva izvršenog 2. aprila 1999. godine u selu Kraljane (opština Đakovica), u kojem je ubijeno 78 albanskih civila.²²⁸

131. Odluke o angažovanju PJP donosio je načelnik RJB Vlastimir Đorđević.²²⁹

8. Sekretarijat unutrašnjih poslova Đakovica

132. Prema svedočenjima očevidaca i zaključcima MKSJ, pripadnici SUP-a Đakovica su tokom operacije uspostavili dva kontrolna punkta u Meji kroz koje su prolazili proterani civili na putu ka Albaniji. Jedan se nalazio preko puta osnovne škole na mestu zvanom Meja-Orize. Tim punktom je komandovao inspektor SUP-a Đakovica Dimitrije Rašović.²³⁰ Pored Rašovića, bilo je prisutno još desetak pripadnika MUP-a koji su kolonu civila koja se kretala ka Meji pretresali i pljačkali novac i ostale dragocenosti.²³¹

222 Depeša br. 129 od 22. marta 1999. godine, MUP, *Đorđević*, dok. pred. br. P1193; Depeša br. 288 od 22. marta 1999. godine SUP Pančeva, MUP, *Đorđević*, dok. pred. br. P1196; Depeša br. 02-204-321 od 22. marta 1999. godine SUP Sombor, MUP, *Đorđević*, dok. pred. br. P1199.

223 Zapisnik sa rukovodećim radnicima policije na KIM od 4. aprila 1999. godine, MUP, *Đorđević*, dok. pred. br. P764.

224 Odgovor Biroa MUP-a za informacije o javnog značaja na zahtev FHP-a za informaciju od javnog značaja, br. 1465-14-6 od 4. aprila 2014. godine.

225 Organizaciona šema Posebnih jedinica policije Republike Srbije, FHP-F113702.

226 *Ibid.*

227 Rešnje o obrazovanju 124. interventne brigade PJP, *Đorđević*, dok. pred. br. P257; MUP, odgovor br. 1464/14-4 od 1. aprila 2014. godine.

228 Saopštenje FHP, „Krivična prijava za zločin nad 78 kosovskih Albanaca protiv oficira i pripadnika Vojske Jugoslavije i MUP-a”, 10. oktobar 2015. godine, dostupno na:<http://www.hlc-rdc.org/?p=24590>

229 Svedočenje Ljubinka Cvetića od 29. juna 2009. godine, *Đorđević*, str. 6604.

230 Izjava svedoka Niké Peraja, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P313, par. 68-69.

231 Baza podataka FHP, izjava svedoka G.R data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka N.G data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka V.B data FHP-u, 2001; izjava svedoka Z.T data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka S.A data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka A.M data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka G.T data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka L.M data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka Xh.P data FHP-u, oktobar 2000; izjava svedoka M.Q data FHP-u, decembar 2000; izjava svedoka T.M data FHP-u, januar 2001; izjava svedoka V.A data FHP-u, mart 2001.

133. Drugi kontrolni punkt MUP-a nalazio se takođe u Meji, na raskrsnici puta koji vodi prema Korenici. Tim punktom je komandovao najverovatnije inspektor SUP-a Đakovica Milan Šćepanović.²³² Prema rečima očevidaca koji su izjave dali FHP-u, među pripadnicima MUP-a koji su skidali muškarce sa traktora u Meji bili su i Aleksandar (Aca) Mićunović, brat komandanta 113. VTO Nikole Mićunovića, Dragutin Stojanović sa nadimkom Guta, komandir policijske stanice u Ponoševcu i Predrag Stojanović, policajac SUP-a Đakovica.²³³

134. Načelnik SUP-a Đakovica tokom 1999. godine bio je pukovnik Milovan Kovačević,²³⁴ koji je ujedno imao nadležnost i prema dobrovoljcima koji su stizali u Đakovicu.²³⁵ Kovačević je prisustvovao sastanku na kojem je planirano proterivanje albanskih civila, zajedno sa drugim vojnim i policijskim starešinama [videti par. 11].²³⁶ Kovačević se do 15. jula 1999. godine nalazio na čelu SUP-a Đakovica, nakon čega je penzionisan.²³⁷ Prema nezvaničnim podacima, Kovačević je poreklom iz BiH.

135. Milan Šćepanović, inspektor SUP-a Đakovica, bio je na punktu na raskrsnici u Meji, kroz koji je prolazila kolona proteranih meštana Korenice i učestvovao u izdvajajući muškaraca iz te kolone.²³⁸ MUP je odbio da dostavi podatak da li je Šćepanović danas zaposlen u MUP-u.²³⁹

136. Dimitrije Rašović, inspektor SUP-a Đakovica, bio je nadležan za policijski punkt na mestu Meja-Orize.²⁴⁰ Poreklom je iz sela Piskote (Kosovo).²⁴¹ MUP je odbio da dostavi podatak da li je Rašović danas zaposlen u MUP-u.²⁴²

137. Aleksandar (Aca) Mićunović bio je pripadnik SUP-a Đakovica.²⁴³ Poreklom je iz Korenice i rođeni je brat Nikole Mićunovića [videti par. 118]. MUP je odbio da dostavi podatak da li je Mićunović danas zaposlen u MUP-u.²⁴⁴

²³² Izjava svedoka Niké Peraja, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 75;

²³³ Izjava svedoka Niké Peraja, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 95; Baza podataka FHP, izjava svedoka F.B data FHP-u, septembar 2009, izjava svedoka N.D data FHP-u, januar 2001; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 965-6.

²³⁴ Svedočenje Miloša Đošana od 16. februara 2010. godine, *Dorđević*, str. 11446.

²³⁵ Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 169.

²³⁶ Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 940.

²³⁷ MUP, odgovore br. 9607/15-2 od 21. septembra 2015. godine.

²³⁸ Izjava svedoka Niké Peraja, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 82.

²³⁹ MUP, rešenje br. 5453/15 od 15. maja 2015. godine.

²⁴⁰ Izjava svedoka Niké Peraja, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 68.

²⁴¹ *Ibid.*

²⁴² MUP, rešenje br. 5456/15 od 15. maja 2015. godine

²⁴³ Baza podataka FHP, izjava svedoka F.B data FHP-u, septembar 2009.

²⁴⁴ MUP, rešenje br. 5452/15 od 15. maja 2015. godine.

138. Dragutin Stojanović zvani Guta je bio komandir policijske stanice u Ponoševcu.²⁴⁵ MUP je odbio da dostavi podatak da li je Stojanović danas zaposlen u MUP-u.²⁴⁶

139. Predrag Stojanović je bio pripadnik SUP-a Đakovica.²⁴⁷ MUP je odbio da dostavi podatak da li je Stojanović danas zaposlen u MUP-u.²⁴⁸ Interpol je protiv Stojanovića u aprilu 2015. godine raspisao poternicu.²⁴⁹

140. Na Interpolovoj poternici iz aprila 2015. godine se nalazi još 12 lica koja su najverovatnije bila pripadnici MUP-a: braća Momčilo, Milutin i Miladin Novaković, takođe bivši policajci, Muharem Ibraj, Sreten Camović, bivši pripadnik Državne bezbednosti, kao i još nekoliko pripadnika srpskih snaga: otac i sin Dragan i Aleksandar Peković, Živko Vuksanović, Miraš Gegović, Mišo Popović, Lazar Drašković i Zoran Mirković.²⁵⁰

141. FHP je od MUP-a tražio podatke da li se ova lica još uvek nalaze u MUP-u. Svi zahtevi, izuzev onog koji se odnosio na angažovanje Momčila Stijovića, odbijeni su sa obrazloženjem da nije moguće utvrditi o kojim licima je reč.²⁵¹

142. Muharem Ibraj je tokom rata bio komandant tzv. lokalnog obezbeđenja²⁵² u Đakovici, kojeg su činili Albanci lojalni institucijama Srbije.²⁵³ Danas živi u Nišu.²⁵⁴ Pred MKSJ-em se pojavio kao svedok odbrane u predmetu protiv Slobodana Miloševića.²⁵⁵ Svedoci su Muharema Ibraja prepoznali među policajcima koji su maltretirali civile na punktu u Meja-Orize, uzimali im novac i dragocenosti

245 Baza podataka FHP, izjava svedoka N.D data FHP-u, januar 2001; Svedočenje Martina Pnishića od 29. avgusta 2002. godine, *Milošević*, str. 697.

246 MUP je u svom odgovoru broj 10177/14-2 od 2. oktobra 2014. godine naveo da ne može da identificuje o kom Dragutinu Stojanoviću se radi, uprkos tome što je FHP u svom zahtevu naveo da se radi o komandiru policijske stanice u Ponoševcu/Ponoshec.

247 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 965-6.

248 MUP je u svom odgovoru broj 5534/15 od 18. maja 2015. godine naveo da ne može da postupi po zahtevu FHP-a jer ne može da identificuje o kom Predragu Stojanoviću se radi, uprkos tome što je FHP naveo da je tokom rata na Kosovu bio inspektor SUP-a Đakovica.

249 Interpol, dostupno na <http://www.interpol.int/notice/search/wanted/2015-8736>, pristupljeno 4. septembra 2015. godine.

250 Videti Marija Ristić, „Poslanik SNS na crvenoj poternici Interpol-a“, *BIRN*, 25. februar 2015. godine, dostupno na <http://www.balkaninsight.com/rs/article/poslanik-sns-a-na-crvenoj-poternici-interpol/#.VO7erp5iGbo.twitter>, pristupljeno dana 21. aprila 2015. godine.

251 MUP, rešenja br. 5461/15, 5462/15, 5460/15, 5455/15, 5435/15, 5457/15, 5459/15, sva od 15. maja 2015. godine; MUP, rešenja br. 5530/15, 5532/15, 5531/15, 5533/15, sva od 18. maja 2015. godine; BIA, rešenje br. 15-10715 od 8. oktobra 2014. godine.

252 Izjava Nebojše Bogunovića, MKSJ, *Šainović i dr*; dok. pred. br. 6D1614, par. 18–20, Svedočenje Martina Pnishića od 11. avgusta 2006. godine, *Šainović i dr*, str. 1507.

253 Svedočenje Muharema Ibraja od 17. avgusta 2005. godine, *Milošević*, str. 42709.

254 S. Babović „Potresna priča haškog svedoka“, *Večernje novosti online*, 11. april 2011. godine, dostupno na <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.69.html:326586-Potresna-sudbina-haskog-svedoka>, pristupljeno dana 10. septembra 2015. godine.

255 Svedočenje Muharema Ibraja od 17. avgusta 2005. godine, *Milošević*.

i odvajali muškarce koji su kasnije streljani.²⁵⁶ Prema izjavama svedoka, Ibraj je učestvovao u ubistvu jednog Albanca u februaru 1999. godine (u selu Osek Hilja).²⁵⁷

143. Miraš Gegović je 19. februara 2015. godine u Podgorici (Crna Gora) uhapšen na osnovu Interpolove poternice, zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva izvršenog u dolini Reka.²⁵⁸ Crna Gora je 10. juna 2015. godine odbila kosovski zahtev za Gegovićevu ekstradiciju.²⁵⁹

144. Momčilo Stijović je danas zaposlen u Policijskoj upravi za grad Beograd na radnom mestu zamenika komandira čete konjanika.²⁶⁰

9. Ostale jedinice

9.1. Jedinica za specijalne operacije

145. Na području Đakovice, tokom operacije *Reka* delovala je Jedinica za specijalne operacije (JSO), koja je bila poznata i pod nazivom „Frenkijevci“.²⁶¹ Ova jedinica je bila deo Resora državne bezbednosti (RDB) na čijem čelu je bio Radomir Marković.²⁶² Iako je za RDB tehnički bio nadležan ministar unutrašnjih poslova Vlajko Stojiljković, u praksi je RDB kontrolisao Slobodan Milošević preko Radomira Markovića.²⁶³ Na čelu RDB za Kosovo 1998. godine se nalazio David Gajić,²⁶⁴ a od 1. januara 1999. godine Milosav Vilotić.²⁶⁵

146. Pripadnik 549. mtbr VJ koji je učestvovao u operaciji *Reka* [svetok K90] je naveo da je nakon ubistva srpskih policajaca krajem aprila 1999. godine u opštini Đakovica stigao veliki broj policajaca. Tih dana je video dva lica za koje je jedan pripadnik njegove jedinice rekao da su iz JSO. Njih je K90 prepoznao po karakterističnim „Frenki“ šeširima koje su nosili, kao i po uniformama.²⁶⁶

147. Ova jedinica je delovala na području Kosova još od 1998. godine.²⁶⁷

41

256 Baza podataka FHP, izjava svedoka R.F data FHP-u, decembar 2000; izjava svedoka M.S. data FHP-u, novembar 2000.

257 Baza podataka FHP, izjava svedoka A.B data FHP-u, mart 2012, izjava svedoka A.B. data FHP-u, decembar 2014.

258 „Nastavak zastrašivanja Đakovčana“, B92, dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2015&mm=02&dd=21&nav_id=960542, pristupljeno dana 4. septembra 2015. godine.

259 „Crna Gora odbila da Kosovu izruči Miraša Gegovića“, *Kosovo sever portal*, dostupno na http://kossev.info/strana/archiva/koha_crna_gora_odbila_da_izrucu_kosovu_ousumnjicenog_za_masakr_u_meji/5548, pristupljeno 5. septembra 2015. godine.

260 MUP, odgovor br. 6348/15-2 od 2. jula 2015. godine.

261 Naziv „Frenkijevci“ je grupa dobila po Franku Simatoviću, osnivaču Jedinice za specijalne operacije.

262 Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Resora državne bezbednosti, MUP, *Dorđević*, dok. pred. br. P1349, čl. 41-42, str. 15.

263 Svedočenje Aleksandra Vasiljevića od 8. juna 2009. godine, *Dorđević*, str. 5684-5685.

264 *Ibid*, str. 5885-5886.

265 Svedočenje Momira Stojanovića od 23. februara 2010. godine, *Dorđević*, str. 11786.

266 Svedočenje K90 od 29. januara 2007. godine, *Šainović i dr*, str. 9313-9314.

267 Analiza realizacije zadataka na Kosovu od 2. oktobra 1998. godine, *Šainović i dr*, dok. pred. br. 3D697, str. 10.

148. Nikë Peraj je posvedočio da se baza JSO nalazila u zgradu između stadiona „Vllaznimi“ i đakovačke gimnazije u ulici Dimitrija Tucovića.²⁶⁸

149. Pripadnici ove grupe nisu imali standardnu uniformu već su neki nosili uniforme VJ, a neki uniforme MUP-a.²⁶⁹ Britanski vojni ataše u Beogradu John Crosland je takođe pred MKSJ izneo saznanja da su pripadnici JSO povremeno izvodili operacije odeveni u uniforme PJP.²⁷⁰

9.2. Srpska dobrovoljačka garda - Arkanovi „Tigrovi“

150. U Meji i okolini 27. i 28. aprila 1999. godine delovala je i jedinica pod komandom Željka Ražnatovića Arkana - Arkanovi „Tigrovi“. Nikë Peraj, oficir 52. arbr VJ, potvrdio je da se ova grupa nalazila u Meji tokom operacije *Reka*.²⁷¹

151. Svedočeći pred MKSJ, zamenik načelnika Službi bezbednosti VJ Aleksandar Vasiljević je naveo da je oko 30 pripadnika „Tigrova“ bilo prisutno tokom sukoba na Kosovu, te da su oni bili priključeni RDB.²⁷² Britanski vojni ataše u Beogradu John Croslan je posvedočio da su Arkanovi „Tigrovi“ dovedeni na Kosovo iz Crne Gore, te da im se baza jedno vreme nalazila u Kosovskoj Mitrovici, a kasnije u hotelu „Grand“ u Prištini i u hotelu „Paštrik“ u Đakovici.²⁷³

152. Pripadnici ove grupe su najčešće bili odeveni u zelene maskirne uniforme sa amblemom na rukavu na kome je bila glava tigra. Međutim, često su kombinovali i civilne pantalone i vojnu jaknu.²⁷⁴ Povremeno su nosili crne marame ili su oko glave vezivali crvene trake koje su neretko vezivali i oko rukava.²⁷⁵ Na sebi su imali prsluke sa velikim brojem džepova u kojima su držali municiju, bombe i noževe.²⁷⁶

9.3. „Beli orlovi“

153. Svedočeći pred MKSJ, Nikë Peraj je posvedočio da su „Beli orlovi“, zajedno sa MUP-om i Teritorijalnom odbranom, učestvovali u operaciji *Reka*.²⁷⁷ Prisustvo „Belih orlova“ u dolini Reka

268 Izjava svedoka Nikë Peraja, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 30.

269 *Ibid*.

270 Svedočenje Johna Croslanda od 7. februara 2007. godine, *Šainović i dr*, str. 9761.

271 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 80; Svedočenje Nikë Peraja od 18. februara 2009. godine, *Dorđević*, str. 1211; „Tigrovi“ su viđeni i 25. marta 1999. godine između Orahovca i Đakovice, 8. aprila 1999. godine u Srbici, 24. marta 1999. godine u Prištini, 25. marta 1999. godine oko sela Vladovo (opština Gnjilane), 13. aprila 1999. godine u selu Vata (opština Kačanik).

272 Svedočenje Aleksandra Vasiljevića od 8. juna 2009. godine, *Dorđević*, str. 5681, 5669-5670.

273 Izjava svedoka Johna Croslanda, MKSJ, *Dorđević*, dok. pred. br. P1400, par. 15; Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 32.

274 Svedočenje Nikë Peraja od 20. februara 2009. godine, *Dorđević*, str. 1270-1273.

275 *Ibid*; Izjava svedoka Martina Pnishiha, MKSJ, *Dorđević*, dok. pred. br. P1033, str. 5.

276 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 42.

277 Svedočenje Nikë Peraja od 20. februara 2009. godine, *Dorđević*, str. 1258.

je potvrdio i meštanin Meje Martin Pnishi, koji je u svom svedočenju detaljno opisao uniforme pripadnika ove grupe.²⁷⁸

154. Pripadnici „Belih orlova“ su najčešće nosili crne uniforme i crne kape koje su bile najsličnije kapama vojnika JNA iz Drugog svetskog rata.²⁷⁹ Na rukavima su nosili žute, crne i zelene trake sa oznakama dvoglavog belog orla i sa ciriličnim natpisom „Beli orlovi“²⁸⁰ Grupu su činili dobrovoljci Srpske radikalne stranke.²⁸¹

9.4. Brigada iz Republike Srpske

155. Prema svedočenju Nikë Peraja, oficira 52. arbr VJ, iz Republike Srpske je krajem februara ili početkom marta 1999. godine na područje Kosova stigla jedna brigada koja je brojala oko 1.000 pripadnika.²⁸² Komandant te brigade je bio potpukovnik (ime nepoznato) Vuković.²⁸³ Brigada je bila opremljena tenkovima i protivvazdušnom artiljerijom.²⁸⁴

156. Bili su stacionirani na području Đakovice, a 52. arbr VJ je toj brigadi pružala pozadinsku podršku.²⁸⁵

157. Komandant te brigade je prisustvovao sastancima koji su se tokom sukoba održavali u kancelariji Miloša Đošana, komandanta 52. arbr VJ.²⁸⁶

43

VI. KOMANDNI LANAC

158. Operacija *Reka* je bila zajednička operacija VJ i MUP-a, koju je odobrilo najviše rukovodstvo SRJ. Prema nalazima MKSJ, „operaciju *Reka* planirala [je] i naredila Komanda Prištinskog korpusa, zajedno sa višim rukovodiocima MUP-a u Prištini i Beogradu.“²⁸⁷

159. Najviše starešine komande PrK neposredno su rukovodile i nadgledale angažovanje jedinica VJ u operaciji *Reka*, sa isturenog komandnog mesta u Đakovici koje je formirano sredinom aprila 1999.

278 Izjava svedoka Martina Pnishiha, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P1033, str. 5.

279 Fotografije različitih vojnih uniformi, Đorđević, dok. pred. br. P1301.

280 Izjava svedoka Martina Pnishiha, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P1033, str. 5; Različite oznake vojske i policije, Đorđević, dok. pred. br. P327.

281 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 12, 95. „Šešeljevci ili Beli orlovi“, *Sense Tribunal*, dostupno na [http://www.sense-agency.com/tribunal_\(mksj\)/quotbeli-orloviquot-ili-quotseseljevcquot.25.html?cat_id=1&news_id=5488](http://www.sense-agency.com/tribunal_(mksj)/quotbeli-orloviquot-ili-quotseseljevcquot.25.html?cat_id=1&news_id=5488), pristupljeno 4. septembra 2015. godine.

282 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 13.

283 *Ibid.*

284 *Ibid.*

285 *Ibid.*, par. 15.

286 *Ibid.*

287 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 949.

godine.²⁸⁸ Prema nalazima MKSJ, „general Lazarević [je] bio na komandnom položaju i [...] oficiri [su] po njegovom nalogu vršili detaljniju svakodnevnu kontrolu nad operacijom *Reka*.“²⁸⁹ Na terenu su angažovanje jedinica VJ vodili Milan Kotur, načelnik pešadije PrK i Veroljub Živković, načelnik Štaba PrK.²⁹⁰

160. MKSJ je zaključio da je za tu operaciju izdato usmeno naređenje i da se njom usmeno komandovalo.²⁹¹ Pripadnik 549. mtbr VJ koji je učestvovao u operaciji *Reka* - svedok K90²⁹² - je u svojoj izjavi MKSJ-u u vezi sa proterivanjem civila iz opštine Đakovica naveo: „Mi [Srbij] smo učili na greškama napravljenim tokom ratova u Hrvatskoj i Bosni, tako da komandant ne bi naredio proterivanje nevinih albanskih civila pismenim putem, već bi naredbu davao usmeno.“²⁹³

161. Prema svedočenju više visokih oficira VJ, naredbu za angažovanje VJ dao je Veroljub Živković, komandant isturenog komandnog mesta PrK i načelnik Štaba PrK, izdajući usmenu borbenu zapovest jedinicama VJ „da obezbede područje *Reka*.“²⁹⁴

162. Visoki oficiri PrK neposredno su rukovodili operacijom *Reka* i nadgledali je. Nikë Peraj, oficir 52. arbr VJ je, svedočeći pred MKSJ, rekao da je 28. aprila 1999. godine u Lazarevićevoj kancelariji u štabu VJ u Đakovici video kartu koja je prekrivala ceo zid, na kojoj je Goran Jevtović, prvi referent u Odseku za operativne poslove na isturenom komandnom mestu, beležio podatke o operaciji *Reka*.²⁹⁵ Prema Perajevom svedočenju, on je video Milana Kotura, načelnika pešadije u komandi PrK i Novicu Stankovića, zamenika komandanta 52. arbr VJ 28. aprila 1999. godine, na komandnom mestu VJ u Osek Hilji, na oko tri kilometra udaljenosti od Meje odakle se jasno videla dolina Reka.²⁹⁶

44

163. Prema dostupnim podacima, na terenu je angažovanje jedinica MUP-a vodio načelnik SUP-a Đakovica Milovan Kovačević.²⁹⁷ Njemu nadređeni Sreten Lukić se od juna 1998. godine do kraja sukoba na Kosovu nalazio na mestu načelnika Štaba MUP-a na Kosovu. U nadležnosti Štaba MUP-a je bilo da planira, organizuje, koordinira i usmerava rad SUP-ova i OUP-ova na Kosovu, suzbija

288 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 178; Svedočenje Milana Kotura od 21. januara 2008. godine, *Šainović i dr.*, str. 20678.

289 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 948.

290 Svedočenje Miloša Došana od 16. februara 2010. godine, *Dorđević*, str. 11475, Svedočenje Momira Stojanovića od 23. februara 2010. godine, *Dorđević*, str. 11475.

291 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 167.

292 Veće MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* je utvrđilo „da je svedok K90, opšte uzevši, verodostojan i pouzdan u vezi s onim pitanjima iz svoje izjave koja je potvrđio u svom usmenom svedočenju“. Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 74.

293 Izjava svedoka K90, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. P2652, par. 41.

294 Svedočenje Milana Kotura od 21. januara 2008. godine, *Šainović i dr.*, str. 20682-20683; Svedočenje Dragana Živanovića od 18. januara 2008. godine, *Šainović i dr.*, str. 20587-20588; Svedočenje Gorana Jevtovića od 16. januara 2008. godine, *Šainović i dr.*, str. 20400-20441; Izjava Vlatka Vukovića, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. 5D1442, par. 68-70.

295 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 96.

296 Svedočenje Nikë Peraja od 14. avgusta 2006. godine, *Šainović i dr.*, str. 1616, 1629.

297 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Dorđević*, dok. pred. br. P313, par. 92.

terorizam, kao i koordinira i planira zajedničke akcije sa VJ.²⁹⁸ Lukić je za svoj rad bio odgovoran načelniku RJB Vlastimiru Đorđeviću.²⁹⁹ Kako je utvrdio MKSJ, „Lukić je bio Pavkovićev pandan u VJ i on je tokom cele vazdušne kampanje NATO imao i *de jure* i *de facto* odgovornost za snage MUP-a koje su činile masovne zločine.“³⁰⁰

164. Pred MKSJ, za zločine u operaciji *Reka* osuđeni su Dragoljub Ojdanić, načelnik Generalštaba VJ, Nebojša Pavković, komandant 3. armije VJ, Vladimir Lazarević, komandant PrK, Sreten Lukić, bivši načelnik Štaba MUP-a za Kosovo, kao i Vlastimir Đorđević, bivši pomoćnik Ministra unutrašnjih poslova i načelnik RJB.³⁰¹

165. Goran Jevtović i Veroljub Živković više nisu u VS. Jevtović je od 2005. godine pa do penzionisanja 2008. godine bio pomoćnik načelnika Vojne akademije za operativno-štabne poslove.³⁰² Živković je u martu 2003. godine odlukom Vrhovnog saveta odbrane Vojske SCG zajedno sa još 15 generala razrešen dužnosti.³⁰³

i. Uloga Momira Stojanovića

166. Dostupni vojni dokumenti, svedočenja pripadnika VJ i nalazi MKSJ ukazuju da je Momir Stojanović, načelnik Odseka za bezbednost PrK, imao značajnu ulogu u operaciji *Reka*, te da je ta uloga bila trojaka: 1) uloga u planiranju i iniciranju operacije sa ciljem proterivanja albanskog stanovništva i odmazde za ubistvo petorice policajaca; 2) nadređenost jedinici koja je učestvovala u zločinima (52. bataljonu Vojne policije); 3) nepreduzimanje mera da se počinjeni zločini kazne.

45

167. Tokom svedočenja pred MKSJ u predmetima *Šainović i dr. i Đorđević*, Stojanović je negirao da je imao bilo kakvu ulogu u operaciji *Reka*, a time i odgovornost za zločine. MKSJ je Stojanovića u oba predmeta proglašio neverodostojnim svedokom, čije je svedočenje na momente bilo “besmisleno”, “neuverljivo” i “nezamislivo”.

168. U februaru 2015. godine, Interpol je izdao crvenu poternicu³⁰⁴ za Momirom Stojanovićem i 16 bivših pripadnika srpskih snaga,³⁰⁵ zbog ratnih zločina počinjenih protiv civilnog stanovništva u Meji i

298 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 3, par. 1012.

299 *Ibid.*, par. 950.

300 *Ibid.*, par. 1132.

301 *Ibid.*, par. 630, 788, 930, 1138. Drugostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 23. januara 2014. godine, str. 731-733. Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 2, par. 2233. Drugostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 27. januara 2014. godine, str. 356-357.

302 Izjava svedoka Gorana Jevtovića, MKSJ, *Šainović i dr.*, dok. pred. br. 5D1385, par. 2.

303 „Razrešeno 16 generala“, *Večernje novosti*, dostupno na <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.69.html:149426-RAZRESENO--16-GENERALA>, pristupljeno dana 5. septembra 2015. godine.

304 Internet stranica Interpola: <http://www.interpol.int/notice/search/wanted/2015-8413>, pristupljeno dana 7. aprila 2015. godine.

305 Pored Momira Stojanovića, na Interpolovoj poternici se nalaze i Nikola Mićunović, Zoran Mirković, Momčilo, Miladin i Milutin Novaković, Dragan i Aleksandar Perković, Živko Vuksanović, Miraš Gegović, Predrag Stanojević, Muhamet Ibraj, Mišo Popović, Dimitrije Rašović, Sreten Camović i Lazar Drašković.

Korenici.³⁰⁶ Crvena poternica znači da se od zemalja članica Interpola traži lokacija i hapšenje tražene osobe u cilju izručenja ili drugog zakonitog postupanja.³⁰⁷

a. Nadležnosti

169. Kao načelnik Odseka bezbednosti PrK, Stojanović je bio odgovoran za sve organe bezbednosti jedinica koje su bile u sastavu PrK.³⁰⁸ Odsek bezbednosti je bio zadužen za kontraobaveštajni rad i generalnu bezbednost jedinica u sastavu PrK.³⁰⁹ Kontraobaveštajni sektor Odseka bezbednosti bio je zadužen da prati, presreće i otkriva aktivnosti usmerene protiv komandi i institucija VJ.³¹⁰ Prema Stojanovićevim rečima, sektor za bezbednost Odseka bezbednosti bio je zadužen da predlaže preemptivne komandne mere u oblasti bezbednosti, kao i da pruža „tehničke smernice“ jedinicama Vojske policije PrK.³¹¹

170. Jedinice potčinjene PrK, odnosno oficiri za bezbednost u tim jedinicama, imali su obavezu podnošenja redovnih izveštaja Odseku za bezbednost PrK, odnosno načelniku ovog organa Momiru Stojanoviću. Kako je u svom svedočenju naveo Vladimir Marinković, načelnik organa bezbednosti 15. oklopne brigade VJ (jedinica u sastavu PrK), on je imao obavezu da Stojanoviću podnosi izveštaje „dva puta dnevno, a ako ima nekih dogadaja, onda i više puta, u odnosu na hitnost“.³¹² Na osnovu tih izveštaja, Stojanovićeva dužnost je od početka NATO intervencije bila da svakodnevno podnosi izveštaje Odseku bezbednosti 3. armije. Ti izveštaji su se odnosili na bezbednosnu situaciju na granici, na teritoriji PrK i bezbednosnu situaciju u jedinicama i komandama PrK.³¹³ Takođe, Stojanović je redovno izveštavao i komandanta PrK Vladimira Lazarevića o svim bezbednosnim pitanjima u vezi s jedinicama, kao i o aktivnostima OVK.³¹⁴

306 „Poternica za generala Momira Stojanovića i još 17 osoba“, *Večernje novosti*, 25. februar 2015. godine, dostupno na <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/dosije/aktuelno.292.html:535708-Poternica-za-generalom-Momiroom-Stojanovicem-i-jos-17-osoba>, pristupljeno dana 2. septembra 2015. godine.

307 Međunarodna kriminalistička policijska organizacija (INTERPOL): <http://www.interpol.int/INTERPOL-expertise/Notices>, pristupljeno dana 21. aprila 2015. godine.

308 Svedočenje Momira Stojanovića od 6. decembra 2007. godine, Šainović i dr, str. 19683-19684; Prištinskom korpusu su bile potčinjene sledeće jedinice: 549. motorizovana brigada VJ, 52. artiljerisko-raketna brigada za protivvazdušnu odbranu, 243. mehanizovana brigada VJ, 15. oklopna brigada, 125. motorizovana brigada VJ, 58. laka pešadijska brigada, 52. mešovita artiljeriska brigada, 354. pešadijska brigada, 192. inžinjerski puk, 53. granični bataljon, 55. granični bataljon, 57. granični bataljon, 52. bataljon Vojske policije, 52. bataljon veze, 52. izviđačko-diverzantska četa, 52. bataljon za atomsко-biološku-hemijsku odbranu i 52. centar za elektronsko izviđanje i ometanje.

309 Svedočenje Momira Stojanovića od 22. februara 2010. godine, Đorđević, str. 11682.

310 *Ibid*, str. 11683-11684.

311 *Ibid*, str. 11684.

312 Svedočenje Vladimira Marinkovića od 14. decembra 2007. godine, Šainović i dr, str. 20288.

313 Svedočenje Momira Stojanovića od 6. decembra 2007. godine, Šainović i dr, str. 19688-19690.

314 *Ibid*, str. 19734.

b. Uloga u operaciji Reka

b.1. Zagovaranje pokretanja operacije Reka

171. Prema svedočenju Nikë Peraja, bivšeg oficira 52. arbr VJ, Momir Stojanović je u aprilu tokom jednog sastanka vojnih i policijskih oficira otvoreno zagovarao angažovanje VJ i policije protiv albanskih civila u dolini Reka. Naime, ovaj sastanak je održan nekoliko dana nakon što je OVK u Meji ubila četiri policajaca, među kojima je bio i Milutin Praščević, policajac u SUP-u Đakovica³¹⁵ i rođak Momira Stojanovića.³¹⁶ Stojanović se obratio Mićunoviću i Kovačeviću i rekao da će zbog ubistva Milutina Praščevića i drugih u dolini Reka „platiti visoku cenu“, da će biti eliminisano barem 100 „glava“ i spaljene sve kuće.³¹⁷ Kovačević je smatrao da je za takvu akciju potrebno odobrenje, na šta je Stojanović odgovorio da će se za to on pobrinuti, kao i da će njemu i Mićunoviću pružiti zaštitu u slučaju odmazde Albanaca, spominjući pritom svoje blisko priateljstvo sa Nebojšom Pavkovićem, tada komandantom 3. armije VJ.³¹⁸

172. Stojanović je svedočio kao svedok odbrane pred MKSJ u predmetima Šainović i dr. i Đorđević o zločinima koji su se dogodili u selima Meja i Korenica tokom operacije *Reka*. Njegovo svedočenje je velikim delom bilo usmereno na opovrgavanje svedočenja bivšeg oficira 52. arbr VJ Nikë Peraja. Naime, Stojanović je tokom svog svedočenja tvrdio da nikada nije prisustvovao sastanku na kom je dogovoren plan operacije u dolini Reka, kao i da nije naredio jedinicama VJ da proteruju Albance i da pale kuće, a da je za samu operaciju *Reka* saznao tek uveče 28. aprila 1999. godine (drugi dan operacije).³¹⁹

47

173. MKSJ je, koristeći dokumentovane primere njegovog komandovanja,³²⁰ zaključio „da je Stojanović bio u velikoj meri uključen u operacije potčinjenih jedinica PrK, da im je izdavao zadatke i da je najverovatnije bio obavešten o njihovom kretanju.“³²¹ MKSJ nije prihvatio ni Stojanovićevu tvrdnju da je o operaciji *Reka* saznao tek 28. aprila, pre svega iz razloga što je on kao načelnik Odseka za bezbednost bio odgovoran za praćenje i otkrivanje svih terorističkih aktivnosti tokom sukoba na Kosovu. Kako je operacija *Reka* navodno bila usmerena protiv OVK, MKSJ nije prihvatio Stojanovićevu tvrdnju da o njoj nije bio obavešten.³²²

315 Svedočenje Momira Stojanovića od 24. februara 2010. godine, *Đorđević*, str. 11887-11889.

316 Stojanovićeva supruga i Praščević su bili brat i sestra od strica. Vidi svedočenje Momira Stojanovića od 24. februara 2010. godine, *Đorđević*, str. 11888.

317 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P313, par. 59; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 169.

318 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P313, par. 60-61.

319 Svedočenje Momira Stojanovića od 7. decembra 2007. godine, Šainović i dr, str. 19838-19841, 19855.

320 Ratni dnevnik 52. bVP, unos za 13. april 1999. godine, Šainović i dr, dok. pred. br. P2297, str.9, Prilog 7.

321 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 171.

322 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 998.

174. MKSJ je Peraja ocenio kao pouzdanog i verodostojnog svedoka,³²³ dok je svedočenje Momira Stojanovića ocenjeno kao neverodostojno i sračunato da umanji svoju ulogu u operaciji *Reka*.³²⁴

b.2. Nadređenost 52. bataljonu Vojne policije

175. Dva dostupna vojna izvora upućuju da je Momir Stojanović bio direktno nadređen 52. bataljonu Vojne policije, jedinici koja je učestvovala u zločinima počinjenim tokom operacije *Reka* [videti poglavlje V]. Naime, pripadnik 52. bataljona koji je pod merama zaštite svedočio pred MKSJ [svetodok K73] rekao je da je bataljon zadatke dobijao od načelnika Odseka za bezbednost Momira Stojanovića.³²⁵ Ovu tvrdnju potvrđuje i ratni dnevnik 52. bataljona Vojne policije (upis za 13. aprila 1999. godine), prema kojem je jedna specijalna jedinica tog bataljona „dobila zadatak“ od načelnika Odseka za bezbednost PrK da zauzme karaulu Kamenica.³²⁶

b.3. Nesprovođenje istrage i prikrivanje zločina

176. Pozicija načelnika Odseka za bezbednost PrK, a kasnije i načelnika vojne Uprave bezbednosti i direktora Vojno bezbednosne agencije nalagala je Momiru Stojanoviću da o navodima o počinjenim zločinima sprovede hitnu i profesionalnu istragu.³²⁷ MKSJ je konstatovao da je Momir Stojanović bio obavešten o zločinima koje su pripadnici MUP-a i VJ počinili tokom operacije *Reka*, ali da nije preuzeo nikakve mere da o njima pokrene istragu.³²⁸

48

177. Stojanović je rekao da je za operaciju *Reka* saznao 28. aprila, te da ga je tada načelnik bezbednosti 52. arbr VJ izvestio o tome da je „veliki broj civila napustio svoje kuće i krenuo ka Đakovici“.³²⁹ Prema Stojanovićevim rečima, on iz ovog izveštaja nije zaključio da je izvršen bilo kakav zločin nad albanskim civilima, niti ga je on naveo na pomisao da civili odlaze iz svojih kuća jer su proterani od strane srpskih snaga. Stojanović je bio izričit u tvrdnji da bi on sigurno bio obavešten da je izvršen bilo kakav zločin nad civilima.³³⁰

178. Svedočeći pred MKSJ, Momir Stojanović je naveo da je za zločine nad civilima u operaciji *Reka* prvi put čuo kada je otkrivena masovna grobnica u Batajnici, ali da tada nije sproveo istragu o telima

323 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 82; Prvostepena presuda u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 941, 943, 945, 998.

324 Prvostepena presuda u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 943; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 85.

325 Izjava svedoka K73, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P330, par. 33.

326 Ratni dnevnik 52. bVP, Šainović i dr, dok. pred. br. P2297, str. 9, Prilog 7.

327 Član 30. Zakona o Vojsci Jugoslavije (*Službeni list SRJ* br. 43, 1994. godina); Član 52. Zakona o vojnim sudovima (*Službeni list SRJ* br. 11, 1995. godina).

328 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 1000.

329 Svedočenje Momira Stojanovića od 25. februara 2010. godine, Đorđević, str. 11927-11928; Svedočenje Momira Stojanovića od 7. decembra 2007. godine, Šainović i dr, str. 19841-19843.

330 Svedočenje Momira Stojanovića od 25. februara 2010. godine, Đorđević, str. 11933-11934..

koja su pronađena na toj lokaciji, jer takav zahtev nije dobio od pravosudnih organa i zato što toj lokaciji nije mogao da pristupi iz bezbednosnih razloga.³³¹

179. MKSJ je konstatovao „da se iz dokaza koje je dobio može jedino zaključiti da je Momir Stojanović bio obavešten o zločinima koje su pripadnici VJ, MUP-a i drugih srpskih snaga počinili tokom operacije *Reka*, ali da nije preuzeo nikakve mere da o njima pokrene istragu, što je suprotno obavezama koje mu njegova funkcija nameće. To što Stojanović nije pokrenuo istragu o krivičnim delima koje su pripadnici VJ počinili tokom operacije *Reka*, kako u vreme same operacije, tako i kasnije, kada su tela žrtava operacije pronađena u centru SAJ-a u Batajnici, ubedljiv je dokaz da je VJ učestvovao u prikrivanju zločina koje su pripadnici VJ, MUP-a i drugih srpskih snaga počinili u dolini Carragojs [Reka].“³³²

180. Stojanovićev iskaz u delu koji se odnosio na to da on nije imao ovlašćenja da pokrene istragu nakon otkrivanja masovne grobnice u Batajnici, Veće je ocenilo kao “neuverljiv”, dok je tvrdnju da zbog bezbednosnih razloga nije imao pristup kampu SAJ-a u Batajnici ocenio “besmislenom” jer su u to vreme pristup Batajnici imali čak i međunarodni timovi za sudske medicinske analize.³³³

c. Kratka biografija

181. Momir Stojanović je rođen i do odlaska na Vojnu akademiju je živeo u Đakovici.³³⁴ Za vreme sukoba na Kosovu nalazio se na mestu načelnika Odseka za bezbednost PrK.³³⁵ Nakon sukoba na Kosovu obavljao je funkciju načelnika Odeljenja za operativne poslove Komande PrK 3. armije Vojske SCG.³³⁶ Tokom 2003. i 2004. godine bio je na dužnosti načelnika Uprave bezbednosti Vojske Srbije i Crne Gore a zatim i prvog direktora Vojno-bezbednosne agencije.³³⁷ U maju 2004. je postavljen za načelnika Štaba Niškog korpusa Vojske SCG.³³⁸ 2005. godine je penzionisan.³³⁹

182. U političkom životu Srbije je od 2007. godine, kada se učlanio u Srpsku radikalnu stranku, ali je već tokom sledeće 2008. godine prešao u Socijalističku partiju Srbije. Od 2010. godine je član Srpske napredne stranke.³⁴⁰ Od 2012. godine Stojanović je poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srbije

³³¹ *Ibid*, str. 11938-11942.

³³² Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 1000.

³³³ *Ibid*, par. 999.

³³⁴ Svedočenje Momira Stojanovića od 24. februara 2010. godine, *Dorđević*, str. 11879-11880.

³³⁵ *Ibid*, str. 11826; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 169.

³³⁶ „Momir Stojanović, Srpska napredna stranka“, Otvoreni parlament, dostupno na <http://www.otvoreniparlament.rs/politicari/momir-stojanovic/>, pristupljeno dana 2. septembra 2015. godine.

³³⁷ Svedočenje Momira Stojanovića od 25. februara 2010. godine, *Dorđević*, str. 11940;

³³⁸ ‘Momir Stojanović’, *Južne vesti*, 1. mart 2015. godine, dostupno na: <http://www.juznevesti.com/ko-je-ko/Momir-Stojanovic.sr.html>, pristupljeno dana 2. septembra 2015. godine.

³³⁹ Stojanoviću je Republika Srbija na ime naknade štete zbog nezakonitog penzionisanja 2013. godine isplatila iznos od 30.000 EUR. Dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/397568/Generalu-u-penziji-i-poslaniku-SNS-drzava-placa-30000-evra>, pristupljeno dana 5. septembra 2015. godine.

³⁴⁰ ‘Momir Stojanović’, *Južne vesti*, 1. mart 2015. godine, dostupno na <http://www.juznevesti.com/ko-je-ko/Momir-Stojanovic.sr.html>, pristupljeno dana 2. septembra 2015. godine.

ispred Srpske napredne stranke. Predsednik je skupštinskog Odbora za kontrolu službi bezbednosti i član skupštinskog Odbora za KiM.³⁴¹

183. Stojanović se tokom 1999. i 2000. godine nalazio na spisku „lica koja postupaju ili za koje se smatra da postupaju u ime Vlade SRJ ili Republike Srbije”, u odnosu na koje je Evropska unija primenjivala sankcije.³⁴²

184. Interpol je protiv njega i još 16 osoba u aprilu 2015. godine raspisao crvenu poternicu zbog zločina počinjenih u operaciji *Reka*.³⁴³ Komentarišući Interpolovu poternicu za Stojanovićem, tužilac za ratne zločine Vladimir Vukčević je u novinskom intervjuu naveo da TRZ vodi istragu za zločin koji je izvršen u Meji, ali da se Momir Stojanović u istrazi nije pojavio ni kao „potencijalni počinilac”.³⁴⁴

VII. POSTUPANJE DRŽAVNIH ORGANA NAKON ZLOČINA

185. Posmrtni ostaci civila koje su srpske snage ubile tokom operacije *Reka* pokopani su neposredno posle zločina na više mesta na teritoriji opštine Đakovica. Tokom aprila i maja 1999. godine, pripadnici MUP-a su iskopali i preneli posmrtnе ostatke ubijenih civila na tajnu lokaciju u Batajnici, u kamp za obuku pripadnika MUP-a. Operacija MUP-a u okviru koje su tela ubijenih u operaciji *Reka* preneta sa Kosova i skrivana na tajnim lokacijama sprovedena je po naređenju najviših državnih zvaničnika, u cilju prikrivanja masovnih zločina koje su počinili pripadnici srpskih snaga na Kosovu.

50

186. O zločinima u operaciji *Reka* nadležne institucije Republike Srbije – civilne i vojne – nikada nisu sprovele istragu.

341 Internet stranica Narodne skupštine Republike Srbije, http://www.parlament.gov.rs/%D0%9C%D0%9E%D0%9C%D0%98%D0%A0_%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%88%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%8B.620.245.html, pristupljeno dana 19. decembra 2014. godine.

342 Uredba Saveta Evropske unije br. 1294/1999 od 15. juna 1999. godine koja se odnosi na zamrzavanje sredstava i zabranu investiranja u odnosu na Saveznu Republiku Jugoslaviju (SRJ) i kojom se ukidaju Uredbe br. 1295/98 i br. 1607/98, dostupno na http://publications.europa.eu/resource/cellar/99d77d4d-2f5a-48bf-9fe9-48ad216e09b4.0004.01/DOC_1, pristupljeno dana 8. septembra 2015. godine; Uredba Saveta Evropske unije br. 2488/2000 od 10. novembra 2000. godine o nastavku zamrzavanja sredstava u odnosu na Miloševića i osobe povezane sa njim i ukidanju Uredbe br. 1294/1999 i 607/2000 i člana 2. Uredbe br. 926/98, dostupno na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:287:0019-0037:EN:PDF>, pristupljeno dana 8. septembra 2015. godine.

343 Interpol, dostupno na <http://www.interpol.int/notice/search/wanted/2015-8413>, pristupljeno dana 5. septembra 2015. godine; Petrit Čolaku, Marija Ristić, „Na tragu osumnjičenih za zločine na području Đakovice”, *BIRN*, 4. mart 2015. godine, dostupno na <http://www.balkaninsight.com/rs/article/na-tragu-osumnji%C4%8Denih-za-zlo%C4%8Dine-na-podru%C4%8Dju-%C4%91akovice>, pristupljeno dana 22. septembra 2015. godine.

344 V. C. Spasojević, „Vladimir Vukčević: Nemamo dokaze protiv Stojanovića”, *Večernje Novosti online*, 5. mart 2015. godine, dostupno na <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/dosije/aktuelno.292.html:536864-Vladimir-Vukcevic-Nemamo-dokaze-protiv-Stojanovica>, pristupljeno dana 21. aprila 2015. godine.

1. Skrivanje tela žrtava³⁴⁵

187. Prema stanovištu MKSJ, skrivanje tela ubijenih civila u operaciji *Reka* i na drugim mestima na Kosovu predstavlja opstruiranje pravde i posredan je dokaz za postojanje udruženog zločinačkog poduhvata čiji je cilj bio trajno proterivanje Albanaca sa Kosova.³⁴⁶

1.1. Primarne grobnice na Kosovu

188. Neposredno nakon zločina, pripadnici MUP-a i VJ su tela ubijenih civila u operaciji *Reka* pokopali na više lokacija na teritoriji opštine Đakovica (primarne grobnice). Na osnovu dostupnih dokaza nije moguće utvrditi sve činjenice o pokopavanju tela u primarne grobnice, kao ni sve njihove lokacije. O tome za sada postoje samo posredni dokazi i svedočenja.

189. Neutvrđen broj tela ubijenih civila u operaciji *Reka* pokopan je u tri masovne grobnice koje su se nalazile kod mosta u Bistražinu, na groblju u Brekovcu na periferiji Đakovice i u šumi sela Guska.³⁴⁷

190. Pored ove tri primarne masovne grobnice, pripadnici srpskih snaga su manji broj civila ubijenih u Korenici pokopali na groblju u Đakovici³⁴⁸ i u šumi nedaleko od Korenice.³⁴⁹ Posmrtnе ostatke nekoliko meštana pronašli su članovi porodica po povratku iz izbeglištva, u kućama u kojima su ubijeni.³⁵⁰ Posmrtnе ostatke trojice ubijenih muškaraca u Meji porodice su u julu 1999. godine pronašle na livadi u Meji,³⁵¹ dok je telo jedne osobe MKCK pronašao 2002. godine u selu Ripaj Madanaj nedaleko od Meje.³⁵²

51

191. Merita Deda, Nikë Peraj i Martin Pnishi su bili očevici odvoženja tela ubijenih iz Meje i Korenice i o tome su svedočili pred MKSJ.

192. Merita Deda,³⁵³ kosovska Albanka, stanovnica sela Guska, u svom svedočenju je navela da je 27. aprila 1999. godine, između Meje i Korenice, dok se u koloni kretala sa ostalim izbeglicama, videla pripadnike VJ kako na vojni kamion tovare osam mrtvih tela. Nakon toga kamion se uputio ka Đakovici.³⁵⁴

345 Detaljna rekonstrukcija operacije skrivanja, odnosno prenošenja tela žrtava ratnih zločina koje su srpske snage počinile na Kosovu u masovne grobnice u Srbiji biće predmet posebnog dosjera.

346 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 87-88.

347 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 988.

348 Baza podataka FHP, izjava svedoka F.N data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka H.A data FHP-u, januar 2001.

349 Baza podataka FHP, izjava svedoka M.P data FHP-u, avgust 2007; izjava svedoka V.P data FHP-u, avgust 2007.

350 Baza podataka FHP, izjava svedoka A.D data FHP-u, oktobar 2008; izjava svedoka M.P data FHP-u, oktobar 2008.

351 Baza podataka FHP, izjava svedoka A.V data FHP-u, jul 2008; izjava svedoka N.Z data FHP-u, septembar 2007; izjava svedoka L.B data FHP-u, oktobar 2007, izjava svedoka K.S data FHP-u, septembar 2007.

352 Baza podataka FHP, izjava svedoka N.D data FHP-u, oktobar 2007.

353 Veće MKSJ u predmetu Šainović i dr. je utvrdilo da je kod Merite Dede "ukazano na određene nepodudarnosti između njenog iskaza i njenih ranijih izjava, [te stoga] Veće se na dokaze koje je predočila Deda oslanjalo samo ako su bili potkrepljeni drugim dokazima" - Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 77. Veće se medutim oslonilo na iskaz Merite Dede u delu koji se odnosi na premeštanje i skrivanje tela, vidi Prvostepenu presudu MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 237.

354 Izjava svedoka Merite Dede, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P1030, str. 3.

193. Dana 29. aprila, oko 9:30 sati, Nikë Peraj je na putu ka Đakovici video dva civilna kamiona sa radnicima koji su bili obučeni u narandžaste uniforme. U pravnji kamiona je bio jedan policijski džip „Lada Niva“. Kamioni su bili prekriveni ciradom. U trenutku kada je vetr podigao ciradu, Peraj je u kamionima video tela.³⁵⁵

194. Martin Pnishi, meštanin Meje, je video 2. maja 1999. godine kod mosta u Bistražinu kako Romi prikupljaju tela sedmorice muškaraca koji su 27. aprila 1999. godine ubijeni u blizini mosta. Romi su sakupili tela, a zatim ih natovarili na jedan kamion koji je dva sata kasnije krenuo u pravcu groblja u Đakovici. U kasnjem razgovoru sa jednim od Roma koji su sakupljali tela, Pnishi je saznao da je taj Rom kod mosta u Bistražinu i u Korenici utovario oko 400 tela ubijenih.³⁵⁶

1.2. Iskopavanje primarnih grobnica

195. Na otkopavanju tela koja su bila pokopana kod mosta u Bistražinu, na groblju u Brekovcu i u selu Guska radio je bagerista privatnog preduzeća u Đakovici koji je pred MKSJ svedočio pod zaštitnim merama [svedok K72].³⁵⁷ On je naveo da je prvo naređenje za iskopavanje tela dobio krajem aprila 1999. godine od jednog nepoznatog pripadnika MUP-a. Prvo iskopavanje je izvršio u blizini mosta kod Bistražina, u prisustvu pripadnika MUP-a. Sva tela koja je tada iskopao su bila muškarci, u civilnoj odeći i sa prostreljnim ranama. Nekoliko osoba u civilu je iskopana tela utovarilo u dva kamiona, od kojih je jedan bio hladnjača. Pripadnici MUP-a su mu tada rekli da je iskopano oko 100 tela.³⁵⁸

52

196. Dvadesetak dana nakon iskopavanja tela kod mosta u Bistražinu, svedok K72 je učestvovao u iskopavanju tela sa groblja u selu Brekovac, koje se nalazilo na udaljenosti od oko četiri kilometra od Đakovice. Prilikom iskopavanja tela bagerom, K72 je primetio da su sva tela pripadala muškarcima koji su bili obučeni u civilnu odeću, a da su po telu imali prostrelne rane. Na prikolicu je tela tovarilo nekoliko Roma, koji su zatim prikolicu odvozili do jednog većeg kamiona sa ciradom. Na tom mestu, svedok K72 je iskopao više od 100 tela.³⁵⁹

197. U selu Guska, nedaleko od Korenice, svedok K72 je iskopao tela koja su se nalazila u neobeleženim grobovima. U šumi nedaleko od Guske, K72 je iskopao još nekoliko tela koja su bila zakopana u neobeleženim grobovima. Sva tela su pripadala muškarcima i sva su bila u civilnoj odeći. Nakon iskopavanja tela, nekoliko Roma je tela natovarilo na mali kamion sa prikolicom.³⁶⁰

355 Izjava svedoka Nikë Peraja, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P313, par. 86, 88.

356 Izjava svedoka Martina Pnishi, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P1033, str. 4-5.

357 Veće MKSJ u predmetu Šainović i dr. je utvrdilo da je "iskaz svedoka K72 uverljiv i verodostojan" - Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Šainović i dr. od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 1274.

358 Izjava svedoka K72, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2551, par. 13-14.

359 Ibid, par. 17, 18; Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 987.

360 Izjava svedoka K72, MKSJ, Šainović i dr; dok. pred. br. P2551, par. 19.

198. Kada je završio sa iskopavanjem tela u Guski, jedan pripadnik MUP-a je svedoku K72 zapretio da će ga ubiti ukoliko bilo kome bude pričao o akciji iskopavanja tela.³⁶¹

1.3. Prenošenje tela u Srbiju

199. Neutvrđenog dana u martu 1999. godine, u kabinetu tadašnjeg predsednika SRJ Slobodana Miloševića održan je sastanak kojem su pored Miloševića prisustvovali i Vlajko Stojiljković, tadašnji ministar unutrašnjih poslova, Vlastimir Đorđević, načelnik RJB i Radomir Marković, načelnik RDB. Na sastanku je Đorđević izneo pitanje „asanacije terena“ na Kosovu, nakon čega je Milošević naložio Stojiljkoviću da preduzme „mere kako bi se uklonili svi tragovi koji mogu da ukažu na postojanje dokaza o izvršenim zločinima.“³⁶²

200. Stojiljković je nakon toga dao zadatku Đorđeviću i Dragunu Iliću, načelniku Uprave kriminalističke policije i članu Kolegijuma MUP-a, da izvrše „asanaciju terena“ sa ciljem uklanjanja civilnih žrtava koje bi mogle da budu eventualni predmet istraživanja MKSJ.³⁶³ U maju 1999. godine Ilić se sastao sa načelnicima SUP-ova na Kosovu kako bi se napravio plan o „saniranju teritorije“, koji je kasnije podeljen svim SUP-ovima.³⁶⁴

201. Na zahtev FHP-a da mu dostavi podatke o tome da li je Dragan Ilić i danas angažovan u MUP-u, MUP je odgovorio da ne raspolaže traženim informacijama.³⁶⁵

202. Sva lica koja su učestvovala u prenošenju tela u Srbiju i pokopavanju u masovne grobnice su bila podredena Vlastimiru Đorđeviću, načelniku RJB.³⁶⁶ Petar Zeković, pomoćnik Ministra unutrašnjih poslova i načelnik Uprave za zajedničke poslove MUP-a, davao je uputstva za prikupljanje tela na Kosovu i njihovo prevoženje u Centar za obuku Specijalne antiterorističke jedinice MUP-a Srbije (SAJ) „13. maj“ u Batajnici i u Petrovo Selo.³⁶⁷ Zeković je u Komandi MUP-a bio zadužen i za izdavanje vozila MUP-a koja su korišćena za prevoz leševa sa Kosova u centralnu Srbiju.³⁶⁸

53

203. Na zahtev FHP-a da mu dostavi podatke o tome da li je Petar Zeković i danas angažovan u MUP-u, MUP je odgovorio da ne raspolaže traženim informacijama.³⁶⁹

204. Tokom operacije prenošenja tela, pripadnici srpskih snaga su u Srbiju na tajne lokacije preneli najmanje 885 tela ubijenih kosovskih Albanaca i pokopali ih na tajne lokacije u okviru objekata MUP-a

361 *Ibid*, par. 20.

362 Informacija - slučaj „Hladnjača“ od 25. maja 2001. godine, MUP, *Đorđević*, dok. pred. br. P387, str. 3-4.

363 *Ibid*, str. 4.

364 Zapisnik o sastanku u Štabu MUP-a od 7. maja 1999. godine, MUP, *Šainović i dr*, dok. pred. br. P1996, str. 9 – 10.

365 MUP, odgovor br. 9609/15-2 od 17. septembra 2015. godine.

366 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 2, par. 1978.

367 *Ibid*, par. 1979.

368 *Ibid*.

369 MUP, odgovor 9608/15-2 od 11. septembra 2015. godine.

(kamp za obuku specijalnih jedinica u Petrovom Selu i Centar za obuku SAJ u Batajnici), u blizini objekata VJ (Rudnica i Batajnica), ili na nepristupačnim mestima (Kladovo, Perućac).

205. Tela ubijenih civila u operaciji *Reka* preneta su i pokopana u osam masovnih grobnica na strelištu Centra za obuku SAJ „13. maj“ u Batajnici. Centar za obuku SAJ se sastojao od nekoliko zgrada i strelišta u kom se organizovala obuka pripadnika te jedinice.³⁷⁰ Pored Centra nalazila se kasarna VJ „13. maj“ koja je bombardovana početkom NATO intervencije, nakon čega su ljudstvo i mehanizacija SAJ-a izmešteni na nekoliko kilometara od Centra.³⁷¹

206. O načinu prevoženja i pokopavanja tela ubijenih kosovskih Albanaca u Batajnicu i druge masovne grobnice u Srbiji pred MKSJ-em je svedočilo 20 svedoka, bivših i aktivnih pripadnika MUP-a.

207. Vozač MUP-a Božidar Protić je detaljno opisao način prevoženja leševa. U aprilu 1999. godine, od svog prepostavljenog Petra Zekovića je dobio zadatku da izvrši posao koji je Zeković ocenio kao „vrlo važan za državu.“³⁷² Protić je u periodu od aprila do maja 1999. godine kamionom prevozio leševe kosovskih Albanaca ubijenih na Kosovu na teritoriju Srbije. Tri puta je leševe dovezao u Batajnicu i jedanput u Petrovo Selo.³⁷³

208. Dvojica pripadnika MUP-a koji su učestvovali u pokopavanju tela u grobnice u Batajnici svedočili su pod zaštitnim merama pred MKSJ-em (K87 i K88). K87 je početkom aprila 1999. godine dobio zadatku lično od Vlastimira Đorđevića da privremeno pokopa tela iz dva kamiona koja su se nalazila u centru SAJ-a u Batajnici. Prve žrtve koje su početkom aprila 1999. godine pokopane u centru SAJ-a u Batajnici bile su iz hladnjače koja je otkrivena u Tekiji nadomak Kladova [videti par. 210-212].³⁷⁴ Krajem aprila i početkom maja 1999. godine, zaštićeni svedoci K87 i K88 su učestvovali u pokopavanju i sakrivanju leševa koji su u nekoliko kamiona doveženi u centar SAJ-a.³⁷⁵

370 Izjava svedoka K87, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2847, par. 7, 11.

371 Izjava svedoka K88, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2800, par. 11. MO je odbilo zahtev FHP-a za pristup informaciji od javnog značaja kojim je tražena informacija da li je kasarna „13. maj“ bila u funkciji tokom aprila i maja meseca 1999. godine, pozivajući se na zaštitu tajnih podataka i podataka o ličnosti - MO rešenje br. 5869-4 od 15. septembra 2015. godine.

372 Saslušanje svedoka Božidara Protića od 5. decembra 2003. godine, Okružni sud u Beogradu, Šainović i dr, dok. pred. br. P2816, str. 2.

373 Zapisnik o prikupljanju obaveštenja od Božidara Protića u svojstvu građanina br. 03/4-3-1 407/06 od 29. juna 2006. godine, MUP – Direkcija policije – Uprava kriminalističke policije – Služba za otkrivanje ratnih zločina, Šainović i dr, dok. pred. br. P2817.

374 Izjava svedoka K87, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P1414, par. 13, 24. Svedočenje K87 od 15. maja 2010. godine, Đorđević, str. 14161, 14155.

375 Izjava svedoka K87, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2847, par. 18, 19, 21, 22. Izjava svedoka K88, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2800, par. 19, 20, 22, 23, 28.

209. Tokom 20 dana u aprilu i maju 1999. godine u Batajnici, u osam masovnih grobnica je sahranjeno preko 700 tela kosovskih Albanaca.³⁷⁶

1.4. Otkrivanje masovne grobnice u Batajnici i ekshumacije

210. Dana 1. maja 2001. godine u zaječarskom listu *Timočka krimi revija* objavljen je članak pod nazivom „50 leša u hladnjači – državna tajna“. Ronilac Živojin Đorđević, koji je učestvovao u izvlačenju hladnjače iz Dunava, opisao je autoru članka Dragana Vitomiroviću otkrivanje hladnjače u Tekiji kod Kladova početkom aprila 1999. godine. Takođe, Đorđević je izneo podatke o tome da su o otkrivanju leševa u hladnjači bili obavešteni zvaničnici OUP Kladovo kao i javni tužilac i istražni sudija, ali „ubrzo je stiglo naređenje 'odozgo' da se sve informacije proglose državnom tajnom.“³⁷⁷

211. Nekoliko dana nakon objavlјivanja članka, tadašnji ministar unutrašnjih poslova Dušan Mihajlović i načelnik RJB Sreten Lukić formirali su Radnu grupu za sprovođenje istrage o ovim navodima. Radnu grupu su činili Dragan Karleuša, Dragan Furdulović, načelnik odeljenja za kontrolu zakonitosti u MUP-u, Bora Banjac, šef odseka za imovinske delikte, Dragan Mirčić i jedno vreme Milorad Veljović.³⁷⁸

212. Radna grupa je počela sa radom 12. maja 2001. godine i obavila je razgovor sa više od 30 lica za koja se sumnjalo da imaju saznanja o hladnjači koja je pronađena u aprilu 1999. godine kod Kladova.³⁷⁹ Radna grupa je objavila dva saopštenja vezana za napredak istrage. Između ostalog, radna grupa je u drugom saopštenju objavila da je utvrdila kako su tela pronađena u hladnjači u Tekiji 1999. godine sa dva kamiona prevežena u centar SAJ-a u Batajnici.³⁸⁰

³⁷⁶ Izjava svedoka K88, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. P2800, par. 31. Prema izveštaju koji su sačinile srpske vlasti, u Batajnici je ekshumirano ukupno 705 posmrtnih ostataka, dok je OMPF, nakon što su im posmrtni ostaci iz Srbije dopremljeni u mrtvačnicu u Orahovcu, uspeo da utvrdi uzrok smrti za 744 posmrtna ostatka. Ovaj broj se ne podudara iz razloga što izveštaj srpskih vlasti nije obuhvatio ekshumirane posmrtnе ostatke iz masovnih grobnica *Batajnica VI* i *VIII* - Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 2, par. 1460-1. U septembru 2014. godine Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije donelo je naredbu da se ponovo ispita lokalitet "Strelište" u Batajnici gde je 2001. i 2002. godine vršena ekshumacija posmrtnih ostataka Albanaca koji su ubijeni tokom sukoba na Kosovu. Naime, postojala je sumnja da jedan lokalitet još uvek nije ispitana jer se na njemu nalazio šator korisčen prilikom ekshumacija - Saopštenje Tužilaštva za ratne zločine, "Nova ispitivanja na lokalitetu Batajnica", 29. septembar 2014. godine, dostupno na http://www.tuzilastvorz.org.rs/html_trz/VESTI_SAOPSTENJA_2014/VS_2014_09_29_CIR.pdf, pristupljeno 5. maja 2015. godine.

³⁷⁷ „50 leša u hladnjači – državna tajna“, *Timočka krimi revija*, 1. maj 2001. godine, *Đorđević*, dok. pred. br. P365.

³⁷⁸ Izjava svedoka Dragana Furdulovića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 6D1605, par. 3. Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Đorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 2, par. 1369.

³⁷⁹ Izjava svedoka Dragana Furdulovića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 6D1605, par. 5-6.

³⁸⁰ Informacija radne grupe od 26. juna 2001. godine, MUP, Šainović i dr, dok. pred. br. P568.

1.5. Ekshumacija tela i utvrđivanje uzroka smrti³⁸¹

213. U junu 2001. godine Goran Čavljina, istražni sudija Okružnog suda u Beogradu, naložio je ekshumaciju leševa u cilju njihovog pregleda i obdukcije.³⁸²

214. Posmrtni ostaci 309 kosovskih Albanaca ubijenih u operaciji *Reka* ekshumirani su tokom 2001. i 2002. godine iz tri masovne grobnice (*Batajnica II, III, V i VIII*). U grobnici *Batajnica II* ekshumirani su posmrtni ostaci 257 žrtava, u *Batajnici III* tri žrtve, u *Batajnici V* 47, a u *Batajnici VIII* posmrtni ostaci još dve osobe.³⁸³

1.5.1. Rezultati obdukcije

215. Od juna 2001. godine do decembra 2002. godine tim veštaka na čelu sa dr Dušanom Dunjićem sa Instituta za sudske medicinske preglede posmrtnih ostataka iz svih osam grobnica pronađenih u centru SAJ-a u Batajnici.³⁸⁴

216. Srpski forenzički tim nije utvrdio uzrok smrti ni jednog lica čiji su posmrtni ostaci pronađeni u Batajnici, sa obrazloženjem da su posmrtni ostaci u poodmakloj fazi raspadanja. Stav srpskih eksperata je da odsustvo vitalnih organa i tkiva onemogućava ne samo utvrđivanje uzroka smrti, već i odbacivanje drugih mogućih uzroka smrti. Takođe, i kada su veštaci evidentirali najverovatnije smrtonosne povrede, kao što su prostrelne rane, te povrede nisu navedene kao relevantne za konačni zaključak o uzroku smrti. MKSJ je konstatovao da srpski tim tokom ekspertize nije uzeo u obzir kontekstualne informacije, poput činjenice da su sva tela nađena zajedno, kao i da su sva tela imala strelnu ranu na glavi.³⁸⁵

56

217. Nakon ekshumacije i sudske medicinske preglede posmrtnih ostataka koji su obavili srpski patolozi, posmrtni ostaci su predati Kancelariji za nestala lica i sudske medicinske preglede (OMP) na Kosovu. Tim patologa OMPF³⁸⁶ je izvršio ponovnu identifikaciju posmrtnih ostataka.³⁸⁷ Prilikom identifikacije, u nekim slučajevima, sadržaj vreća sa posmrtnim ostacima je bio nepodudaran sa obduksijskim

381 Detaljnije o ekshumacijama i sudske medicinskoj veštaciji videti u izvestaju FHP-a *Sudbina nestalih Albanaca na Kosovu*, dostupno na http://www.hlc-rdc.org/images/stories/pdf/izvestaji/Sudbina_nestalih_Albanaca-izvestaj-SRP-23.11.05-ff.pdf, pristupljeno dana 4. septembra 2015. godine.

382 Izjava svedoka Dragana Furdulovića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 6D1605, par. 6.

383 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 2, par. 1493, 1500, 1506; Baza podataka FHP-a.

384 Izjava svedoka Dušana Dunjića, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P526, par. 3, 5, 6, 7.

385 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu Đorđević od 23. februara 2011. godine, Tom 2, par. 1463.

386 Tim OMPF su činili patolozi, antropolozi, radiolozi, kriminalistički tehničari i odontolozi. Na čelu tima se nalazio forenzički antropolog Jose Pablo Baraybar.

387 Izjava svedoka Josea Pabla Baraybara, MKSJ, Đorđević, dok. pred. br. P453, par. 20, 21, 23, 27-29. Saradnja SRJ i UNMIK-a se zasnivala na tri potpisana protokola od 5. novembra 2001. godine koji su obuhvatili Protokol o razmeni informacija između dva organa vlasti, Protokol o razmeni forenzičkih stručnjaka i ekspertize i Protokol o prekograničnoj repatrijaciji identifikovanih ostataka.

zapisnikom srpskih forenzičara. Iz tih razloga OMPF je odlučio da izvrši novi sudske-medicinski pregled posmrtnih ostataka.

218. U izveštaju OMPF se navodi da su primili 744 posmrtnih ostataka koji su ekshumirani u Batajnici, te da su od tog broja za 506 lica uspeli da utvrde verovatan uzrok smrti.³⁸⁸ Gotovo sve žrtve za koje je OMPF utvrdio verovatan uzrok smrti imale su jednu ili više prostrelnih rana.³⁸⁹ Kako je objasnio vođa tima OMPF, ukoliko se tela nalaze u poodmakloj fazi raspadanja, kao što je bio slučaj sa ostacima otkrivenim u Batajnici, tada se ne utvrđuje mehanizam nastupanja smrti već isključivo najverovatniji uzrok smrti.³⁹⁰

2. Zločin bez istrage

219. Uprkos razmerama počinjenih zločina tokom operacije *Reka*, odnosno činjenici da je reč o jednom od najvećih zločina u ratovima u bivšoj Jugoslaviji, nadležni organi Republike Srbije nikada nisu sproveli istragu o odgovornim osobama – pojedincima koji su zločin izvršili, njegovo izvršenje naredili, pomagali ili podstrekivali, sakrivali dokaze ili su bili dužni da njegovo izvršenje spreče, odnosno počinioce kazne.

220. Pokretanju istrage nije doprinela ni činjenica da su tela žrtava ubijenih tokom ove operacije dopremljena i skrivana u prestonici Srbije, na 15 kilometara od centra grada, kao ni obimna građa prikupljena od strane MKSJ u vezi sa ovim zločinima.

2.1. Postupanje civilnih vlasti

57

221. Institucije civilnih vlasti u Đakovici (policija, tužilaštvo i sud) koje su bile nadležne za sprovođenje istrage nisu pokazale interesovanje za procesuiranje odgovornih. Na suđenju pred MKSJ, policijski inspektor SUP-a Đakovica Radovan Zlatković³⁹¹ svedočio je o navodnim uviđajima koje je krajem aprila 1999. godine obavila kriminalistička policija SUP-a Đakovica.³⁹² Tokom uviđaja pronađeno je 30-40 tela sa prostrelnim ranama u selima Ramoc, Ponoševac, Korenica, Nivokaz, Smonica, kao i u drugim selima u dolini Reka.³⁹³ Prema Zlatkovićevim rečima, tela koja nisu mogla da budu identifikovana

388 Izjava svedoka Josea Pabla Baraybara, MKSJ, *Đorđević*, dok. pred. br. P455, str. 1. Razlika između broja predatih posmrtnih ostataka iz izveštaja srpskih vlasti OMPF pravda se time da su srpske vlasti iz izveštaja izuzele posmrtnе ostatke ekshumirane iz dve masovne grobnice u Batajnici (*Batajnica VI i VII*), kao i nepodudarnošću onoga što piše na nalepcima i stvarne sadržine vreća za tela u kojima su se nalazili izmešani ostaci nekoliko lica. Videti: Izveštaj veštaka o ekshumacijama, Međunarodna komisija za nestala lica, *Đorđević*, dok. pred. br. P815, str. 4. Svedočenje Josea Pabla Baraybara od 19. marta 2009. godine, *Đorđević*, str. 2526.

389 Izjava svedoka Jose-Pablo Baraybar, MKSJ, *Šainović*, dok. pr. br. P2794, Dodatak C, str. 14–15.

390 Svedočenje Josea Pabla Baraybara od 23. marta 2009. godine, *Đorđević*, str. 2268.

391 Veće MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* je ocenilo je Zlatkovićev iskaz nepouzdanim, jer je dao nezadovoljavajući prikaz istraga koje je sproveo u vezi sa pronađenim telima. Videti Prvostepenu presudu MKSJ u predmetu *Šainović i dr.* od 26. februara 2009. godine, Tom 2, par. 87.

392 Svedočenje Radovana Zlatkovića od 14. aprila 2008. godine, *Šainović i dr.*, str. 25296–25297.

393 Svedočenje Radovana Zlatkovića od 15. aprila 2008. godine, *Šainović i dr.*, str. 25285, 25298, 25299.

pripadnici MUP-a su pokopali na muslimanskom groblju u Đakovici, dok su identifikovana tela predata članovima porodica radi sahrane.³⁹⁴

222. Prema Zlatkovićevim rečima, „planirano je“ da se sa pripadnicima jedinica MUP-a i VJ koje su delovale na tom području doline Reka obave razgovori povodom pronađenih tela, ali do toga nikada nije došlo.³⁹⁵ Sa okončanjem NATO intervencije u junu 1999. godine policajci SUP-a Đakovica su morali da odu sa Kosova, te istraga nikada nije okončana.³⁹⁶ Zlatković je naveo da on nije video tela 300 ubijenih u Meji, već da je o tim ubistvima saznao iz novina kada je otkrivena masovna grobnica u Batajnici.³⁹⁷

223. Zlatkovićeva tvrdnja da su neka tela predata porodicama nije potvrđena ni jednom od preko 200 izjava porodica ubijenih civila u dolini Reka datih FHP-u. Ova tvrdnja je u neskladu i sa činjenicom da su, u vreme kada su policajci SUP-a Đakovica navodno pronašli tela ubijenih, njihove porodice i ostali meštani već bili proterani u Albaniju.

224. Tužilaštvo za ratne zločine RS je na početku svog rada 2004. godine najavilo istragu za zločine počinjene u Meji i Korenici, ali istraga ni do danas nije pokrenuta.³⁹⁸ Početkom 2015. godine, tužilac za ratne zločine Vladimir Vukčević je u intervjuu povodom Interpolove poternice protiv osoba osumnjičenih za zločine u Meji i Korenici rekao da TRZ “tretira zločin u Meji” i da ima “određena saznanja o događaju i eventualnim počiniocima”.³⁹⁹

2.2. Postupanje VJ

225. Prema važećim propisima, sprovođenje istrage je bilo i u nadležnosti organa bezbednosti VJ i Vojne policije.⁴⁰⁰ Organi bezbednosti VJ i Tužilaštva ni neposredno nakon zločina a ni nakon toga nikada nisu sprovedli istragu o zločinima počinjenim u operaciji *Reka*, iako su po svemu sudeći o tome imali informacije.

226. Momir Stojanović, načelnik Odseka bezbednosti u Komandi PrK⁴⁰¹ (organu nadležnog za prikupljanje informacija o kriminalnim aktivnostima pripadnika VJ), tvrdio je pred MKSJ da on nije imao razloga da posumnja kako je tokom operacije počinjen neki zločin. Naime, on je tek 28. aprila

394 Izjava svedoka Radovana Zlatkovića, MKSJ, Šainović i dr, dok. pred. br. 6D1627, par. 42.

395 Svedočenje Radovana Zlatkovića od 15. aprila 2008. godine, Šainović i dr, str. 25313-25314.

396 *Ibid.*

397 *Ibid*, str. 25314-25315.

398 Radio Slobodna Evropa, transkript emisije „Haška hronika“, 16. jun 2004. godine, dostupno na http://www.tuzilastvorz.org.rs/html_trz/DRUGI_O_NAMA/DON_2004_06_16_LAT.PDF, pristupljeno dana 22. septembra 2015. godine.

399 V.C. Spasojević, „Vladimir Vukčević: nemamo dokaze protiv Momira Stojanovića“, *Večernje novosti online*, 4. mart 2015. godine, dostupno na <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/dosije/aktuelno.292.html:536864-Vladimir-Vukcevic-Nemamo-dokaze-protiv-Stojanovica>, pristupljeno 4. septembra 2015. godine.

400 Član 30 Zakona o Vojsci Jugoslavije (*Službeni list SRJ* br 43, 1994. godina); Član 52 Zakona o vojnim sudovima (*Službeni list SRJ* br. 11, 1995. godina).

401 Više o ulozi M. Stojanovića u odeljku VI.i.

1999. godine dobio usmeni izveštaj od potčinjenih da su VJ i MUP sprovele operaciju *Reka* i da iz tih razloga veliki broj civila napušta kuće.⁴⁰² Prema Stojanovićem tvrdnjama, ovaj izveštaj ga nije naveo na pomisao da civili napuštaju domove zato što su proterani.⁴⁰³ Takođe je rekao da je o ubistvima civila informisan iz medija tek nekoliko godina kasnije, kada je otkrivena masovna grobnica u Batajnici.⁴⁰⁴

227. Ni nakon otkrivanja masovne grobnice u Batajnici, nadležni organi VJ nisu pokrenuli istragu. Stojanović, koji se u periodu od 2003. do 2004. godine nalazio na položaju načelnika vojne Uprave bezbednosti a potom direktora Vojno-bezbednosne agencije, tvrdio je da je uzrok tome što „od pravosudnih organa nije dobio takav zahtev i pošto se toj lokaciji iz bezbednosnih razloga teško moglo pristupiti“.⁴⁰⁵ S obzirom na navedena zakonska ovlašćenja koja je Stojanović imao, MKSJ je ocenio da je „besmisleno [...] prepostaviti da načelnik bezbednosti iz bezbednosnih razloga ne može da ima pristup nečemu što je u vlasništvu MUP-a“, kao i da su Batajnici u to vreme imali pristup i međunarodni forenzički timovi.⁴⁰⁶

402 Svedočenje Momira Stojanovića od 25. februara 2010. godine, *Dorđević*, str. 11927-11928, 11932.

403 *Ibid*, str. 11928.

404 *Ibid*, str. 11938.

405 *Ibid*, str. 11940-11941.

406 Prvostepena presuda MKSJ u predmetu *Dorđević* od 23. februara 2011. godine, Tom 1, par. 999.

1. Mark (Gjon) Abazi (1962)
2. Pashk (Gjon) Abazi (1959)
3. Pjeter (Mark) Abazi (1946)
4. Bekim (Muharrem) Ademaj (1981)
5. Shemsi (Binak) Ademaj (1961)
6. Isuf (Avdyl) Ademi (1963)
7. Mazllam (Bajram) Ademi (1982)
8. Liridon (Qaush) Ahmetaj (1982)
9. Ahmet (Mustafe) Ahmeti (1944)
10. Ahmet (Ramadan) Ahmeti (1934)
11. Blerim (Hysen) Ahmeti (1980)
12. Hysen (Sadik) Ahmeti (1931)
13. Malë (Avdyl) Ahmeti (1936)
14. Ali (Mustafë) Aliaj (1949)
15. Zenun (Ramë) Aliaj (1955)
16. Adem (Haxhi) Aliaj (1944)
17. Agron (Adem) Aliaj (1982)
18. Arben (Adem) Aliaj (1980)
19. Sali (Ramë) Aliaj (1946)
20. Ymer (Xhemajl) Avdullahu (1982)
21. Afrim (Hysen) Avdyli (1980)
22. Avdyl (Selid) Avdyli (1952)
23. Bajrush (Riza) Avdyli (1983)
24. Hysen (Ukë) Avdyli (1943)
25. Mehmet (Din) Avdyli (1957)
26. Myhedin (Ali) Avdyli (1973)
27. Lavdim (Xhafer) Bajraktari (1976)
28. Ali (Kadri) Bajrami (1944)
29. Shaban (Bajram) Bajrami (1972)
30. Sylë (Halil) Bajrami (1962)
31. Xhafer (Hamzë) Bajrami (1964)
32. Xhavit (Ali) Bajrami (1972)
33. Ali (Sali) Bala (1924)
34. Bajram (Ali) Bala (1953)
35. Mehmet (Ali) Bala (1961)
36. Përparim (Ali) Bala (1970)
37. Ragip (Zenun) Balija (1969)
38. Demush (Selim) Bardheci (1970)
39. Idriz (Din) Bardheci (1974)
40. Haki (Dervish) Batusha (1970)
41. Armend (Muhamet) Beqaj (1982)
42. Bajram (Brahim) Beqaj (1958)
43. Bedri (Brahim) Beqaj (1963)
44. Brahim (Sylejman) Beqaj (1971)
45. Dritan (Ymer) Beqaj (1982)
46. Emin (Beqë) Beqaj (1965)
47. Kujtim (Tafë) Beqaj (1983)
48. Mentor (Rasim) Beqaj (1980)
49. Milazim (Beqë) Beqaj (1968)
50. Ramadan (Shaban) Beqaj (1942)
51. Rasim (Brahim) Beqaj (1953)
52. Tafë (Shaban) Beqaj (1949)
53. Ymer (Brahim) Beqaj (1949)
54. Albert (Tahir) Beqiraj (1978)
55. Arsim (Musa) Beqiraj (1982)
56. Sylë (Haxhi) Beqiraj (1944)
57. Tahir (Haxhi) Beqiraj (1941)
58. Daniel (Ibishi) Berisha (1959)
59. Halil (Ukë) Berisha (1950)
60. Kolë (Ibishi) Berisha (1950)
61. Mark (Lukë) Berisha (1931)
62. Ajne (Cene) Binaku (1913)
63. Avni (Adem) Binaku (1957)
64. Binak (Hysen) Binaku (1965)
65. Smajl (Hysen) Binaku (1963)
66. Ismet (Ali) Bobi (1978)
67. Xhevdet (Ali) Bobi (1967)
68. Istref (Rrustem) Curri (1967)
69. Izet (Rrustem) Curri (1973)
70. Gjon (Ukë) Deda (1937)

71. Linton (Pashk) Deda (1983)
72. Mark (Ukë) Deda (1952)
73. Martin (Pjetër) Deda (1967)
74. Pashk (Ukë) Deda (1958)
75. Pjetër (Ukë) Deda (1935)
76. Frrok (Nikë) Dedaj (1965)
77. Gjokë (Nikolle) Dedaj (1959)
78. Mikel (Nikë) Dedaj (1962)
79. Musë (Ndue) Dedaj (1942)
80. Nikollë (Gjoke) Dedaj (1981)
81. Deli (Miftar) Deliu (1962)
82. Agostin (Mark) Duzhmani (1964)
83. Agron (Tome) Duzhmani (1982)
84. Frane (Mark) Duzhmani (1976)
85. Gëzim (Ndue) Duzhmani (1974)
86. Kolë (Mark) Duzhmani (1928)
87. Manol (Ndue) Duzhmani (1979)
88. Marjan (Ndue) Duzhmani (1968)
89. Mikel (Mark) Duzhmani (1967)
90. Palë (Kolë) Duzhmani (1966)
91. Pashk (Ndue) Duzhmani (1965)
92. Malë (Bajram) Fazlija (1955)
93. Haxhi (Avdullah) Fetaj (1959)
94. Lulzim (Zef) Gashi (1968)
95. Robert (Zef) Gashi (1970)
96. Brahim (Muhamrem) Gaxherri (1961)
97. Fadil (Avdyl) Gaxherri (1964)
98. Hasan (Hajdar) Gaxherri (1971)
99. Xhafer (Adem) Gaxherri (1933)
100. Demë (Ali) Gjocaj (1960)
101. Ardian (Ibrahim) Gjokaj (1976)
102. Asllan (Brahim) Golaj (1958)
103. Avdi (Murat) Golaj (1968)
104. Idriz (Mehmet) Golaj (1943)
105. Musë (Rexhë) Golaj (1975)
106. Ramë (Mehmet) Golaj (1964)
107. Rexhë (Mehmet) Golaj (1945)
108. Skënder (Bajram) Hadërgjonaj (1982)
109. Faik (Sadik) Hajredini (1956)
110. Hysni (Ymer) Hajredini (1964)
111. Qamil (Hazir) Hajredini (1965)
112. Elson (Miter) Hasanaj (1971)
113. Gjon (Palush) Hasanaj (1933)
114. Luan (Shyt) Hasanaj (1982)
115. Miter (Palush) Hasanaj (1943)
116. Ndue (Palush) Hasanaj (1939)
117. Shyt (Gjon) Hasanaj (1954)
118. Ibër (Ukë) Hasani (1953)
119. Mentor (Sadri) Haxha (1974)
120. Afrim (Isuf) Haxhija (1963)
121. Avdi (Jashar) Haxhija (1976)
122. Florim (Isuf) Haxhija (1965)
123. Tahir (Alush) Haxhija (1950)
124. Ardian (Bajram) Hoxha (1983)
125. Bajram (Zenun) Hoxha (1955)
126. Blendian (Bajram) Hoxha (1981)
127. Fadil (Hamdi) Hoxha (1960)
128. Fitim (Sadik) Hoxha (1967)
129. Hajrullah (Hysni) Hoxha (1972)
130. Naim (Hysni) Hoxha (1974)
131. Ramiz (Shaban) Hoxha (1957)
132. Rifat (Ilijaz) Hoxha (1966)
133. Gaffur (Rrustem) Hykosmani (1970)
134. Binak (Ramë) Hyseni (1982)
135. Masar (Ismail) Idrizi (1978)
136. Elez (Tafë) Imeri (1940)
137. Halit (Mustafe) Imeri (1942)
138. Hasan (Halit) Imeri (1975)
139. Hysen (Halit) Imeri (1981)
140. Zenel (Xhafer) Imeri (1958)

141. Demë (Ali) Islamaj (1936)
142. Bajram (Bekë) Isufi (1983)
143. Isa (Bekë) Isufi (1980)
144. Andrush (Nikolle) Kabashi (1981)
145. Arben (Sokol) Kabashi (1975)
146. Nikollë (Zef) Kabashi (1956)
147. Pjetër (Tunë) Kacoli (1964)
148. Tomë (Tunë) Kacoli (1976)
149. Besim (Bajram) Kameri (1970)
150. Brahim (Rrustem) Kameri (1927)
151. Gëzim (Halim) Kameri (1970)
152. Muharrem (Malë) Kameri (1963)
153. Rrustem (Sadri) Kameri (1958)
154. Shpend (Malë) Kameri (1950)
155. Fronë (Prenk) Komani (1971)
156. Nikollë (Gjokë) Komani (1963)
157. Pashkë (Prenk) Komani (1966)
158. Luz (Mark) Kqira (1960)
159. Mikel (Ndue) Kqira (1962)
160. Pashkë (Dedë) Kqira (1959)
161. Albert (Ndrec) Krasniqi (1980)
162. Llazer (Dedë) Krasniqi (1960)
163. Mark (Hil) Krasniqi (1975)
164. Ndue (Bibë) Krasniqi (1966)
165. Pjetër (Dedë) Krasniqi (1966)
166. Halil (Mehmet) Kuqi (1938)
167. Hasan (Brahim) Kuqi (1962)
168. Shpend (Avdyl) Kuqi (1980)
169. Ilmi (Rexhep) Kurpali (1980)
170. Haki (Muhamet) Kurtaj (1980)
171. Isa (Osman) Kurtaj (1969)
172. Muhamet (Osman) Kurtaj (1954)
173. Sami (Qazim) Kurtaj (1970)
174. Anton (Zef) Lleshi (1974)
175. Gjergj (Zef) Mala (1945)
176. Vilson (Gjergj) Mala (1972)
177. Blerim (Vatë) Malaj (1983)
178. Klaudie (Kole) Malaj (1984)
179. Kolë (Nikë) Malaj (1955)
180. Monike (Zef) Malaj (1934)
181. Vatë (Mark) Malaj (1962)
182. Burim (Ibrahim) Maloku (1981)
183. Petrit (Hajdar) Maloku (1977)
184. Ymer (Hazir) Maloku (1960)
185. Besim (Muhamet) Malushaj (1963)
186. Isat (Qazim) Malushaj (1972)
187. Shefki (Mustafë) Malushaj (1961)
188. Pjëter (Smajl) Marashi (1969)
189. Bekim (Mark) Markaj (1974)
190. Dedë (Zef) Markaj (1963)
191. Gëzim (Sokol) Markaj (1978)
192. Gjovalin (Dedë) Markaj (1963)
193. Mark (Zef) Markaj (1939)
194. Milan (Dedë) Markaj (1964)
195. Pashuk (Prend) Markaj (1958)
196. Petrit (Mark) Markaj (1970)
197. Prend (Zef) Markaj (1932)
198. Sokol (Zef) Markaj (1936)
199. Agron (Gani) Mehmeti (1978)
200. Arben (Gani) Mehmeti (1980)
201. Gani (Elez) Mehmeti (1954)
202. Hysen (Mehmet) Mehmeti (1955)
203. Hysni (Ali) Mehmeti (1959)
204. Mehmet (Rame) Mehmeti (1981)
205. Muharrem (Sali) Mehmeti (1931)
206. Qaush (Bajram) Mehmeti (1954)
207. Ramë (Ramë) Mehmeti (1956)
208. Sami (Muharrem) Mehmeti (1979)
209. Marash (Mhil) Merturi (1970)
210. Bajram (Rexhep) Meta (1984)

211. Ismet (Lahë) Miftari (1977)
212. Brahim (Isuf) Miroci (1981)
213. Fahredin (Magjun) Miroci (1975)
214. Isuf (Elez) Miroci (1955)
215. Sokol (Ramë) Miroci (1957)
216. Kolë (Palush) Ndrejaj (1954)
217. Ndrec (Ndue) Ndrejaj (1967)
218. Pashk (Zef) Ndrejaj (1960)
219. Ndue (Adem) Ndue (1931)
220. Sokol (Adem) Ndue (1954)
221. Ahmet (Tafë) Neziri (1974)
222. Sokol (Malë) Nuza (1948)
223. Shpend (Stylejmon) Osmani (1928)
224. Avdyl (Mehmet) Pajaziti (1958)
225. Gani (Rexhep) Pajaziti (1962)
226. Halil (Mujë) Pajaziti (1975)
227. Haxhi (Muharrem) Pajaziti (1984)
228. Idriz (Mehmet) Pajaziti (1954)
229. Ismet (Rexhep) Pajaziti (1969)
230. Mujë (Isuf) Pajaziti (1947)
231. Qerim (Pajazit) Pajaziti (1969)
232. Shkëlzen (Mujë) Pajaziti (1980)
233. Shpend (Halit) Pajaziti (1943)
234. Smajl (Mehmet) Pajaziti (1951)
235. Zenel (Mehmet) Pajaziti (1950)
236. Mire (Zef) Paloka (1955)
237. Musë (Nikollë) Paloka (1956)
238. Kolë (Zef) Palokaj (1916)
239. Mark (Leke) Palokaj (1944)
240. Ukë (Mark) Pepaj (1983)
241. Gasper (Mhill) Pjetri (1966)
242. Ilirjan (Pashk) Pjetri (1975)
243. Skënder (Mhill) Pjetri (1971)
244. Ardian (Marash) Prela (1981)
245. Driton (Pale) Prela (1974)
246. Gjergj (Prele) Prela (1970)
247. Sokol (Prele) Prela (1965)
248. Tomë (Kolë) Prela (1962)
249. Gjergj (Gjon) Prendi (1978)
250. Leonard (Pale) Prendi (1978)
251. Mark (Gjon) Prendi (1973)
252. Palë (Nikë) Prendi (1950)
253. Pren (Mark) Prendi (1944)
254. Robert (Gjon) Prendi (1975)
255. Sokol (Gjon) Prendi (1962)
256. Vitor (Gjon) Prendi (1971)
257. Hajdar (Niman) Qestaj (1938)
258. Fiqiri (Bardh) Quni (1953)
259. Muharrem (Ali) Quni (1935)
260. Sutki (Muharrem) Quni (1979)
261. Adem (Sadri) Rama (1977)
262. Bujar (Arif) Rama (1972)
263. Nijazi (Xhafer) Rama (1977)
264. Sadri (Adem) Rama (1949)
265. Zenun (Rame) Rama (1966)
266. Zeqir (Metë) Rama (1972)
267. Sezai (Hazir) Ramaj (1963)
268. Tahir (Murat) Ramaj (1929)
269. Adem (Zenel) Rexha (1955)
270. Anton (Hajdar) Rexha (1979)
271. Avni (Idriz) Rexha (1971)
272. Bashkim (Rexhë) Rexha (1979)
273. Hamëz (Rexhep) Rexha (1937)
274. Ibër (Hasan) Rexha (1946)
275. Isuf (Adem) Rexha (1972)
276. Ruzhdhi (Idriz) Rexha (1974)
277. Tahir (Adem) Rexha (1979)
278. Xhevdet (Hamëz) Rexha (1959)
279. Hysen (Zenel) Rragamaj (1949)
280. Bekim (Ali) Rrustemi (1971)

281. Dan (Osman) Rrustemi (1964)
 282. Xhafer (Osman) Rrustemi (1972)
 283. Ibër (Male) Sadiku (1959)
 284. Ismet (Miftar) Sadiku (1971)
 285. Osman (Beqe) Sadiku (1945)
 286. Ramiz (Sadik) Sadiku (1966)
 287. Sadik (Haxhi) Sadiku (1942)
 288. Rexhep (Ukë) Sadriu (1955)
 289. Shaqir (Muharrem) Sadriu (1952)
 290. Esat (Isuf) Sahiti (1965)
 291. Xhavit (Selman) Salcaj (1973)
 292. Osmon (Jakup) Salihaj (1952)
 293. Nimon (Salih) Salihi (1950)
 294. Bajram (Male) Salihu (1949)
 295. Jonuz (Bajram) Selmanaj (1963)
 296. Ali (Sahit) Selmani (1945)
 297. Baki (Xheme) Selmani (1973)
 298. Beqir (Muharrem) Selmani (1959)
 299. Burim (Xheme) Selmani (1979)
 300. Nexhat (Beqir) Selmani (1983)
 301. Sherif (Sahit) Selmani (1938)
 302. Shpend (Zenun) Selmani (1979)
 303. Ujkan (Ali) Selmani (1981)
 304. Xheme (Isuf) Selmani (1940)
 305. Zenun (Isuf) Selmani (1951)
 306. Agim (Hasan) Shehu (1965)
 307. Ahmet (Deli) Shehu (1946)
 308. Bujar (Beqë) Shehu (1981)
 309. Ismet (Hasan) Shehu (1969)
 310. Mehmet (Ramë) Shehu (1974)
 311. Ramë (Hasan) Shehu (1955)
 312. Elvis (Miftar) Shoshi (1980)
 313. Naser (Shaban) Shoshi (1974)
 314. Përparim (Shaban) Shoshi (1978)
 315. Gani (Imer) Smajli (1958)
 316. Filip (Ibrahim) Sokoli (1954)
 317. Gjergj (Pjeter) Sokoli (1961)
 318. Kastriot (Pashk) Sokoli (1981)
 319. Kristë (Ibrahim) Sokoli (1969)
 320. Simon (Ibrahim) Sokoli (1962)
 321. Ismet (Zenun) Syla (1951)
 322. Rexhep (Avdi) Syla (1922)
 323. Bajram (Salih) Sylaj (1948)
 324. Bajram (Malë) Tahiraj (1944)
 325. Halil (Miftar) Tahiraj (1965)
 326. Isuf (Tahir) Tahiraj (1936)
 327. Osman (Tahir) Tahiraj (1952)
 328. Ramadan (Tahir) Tahiraj (1959)
 329. Rrustem (Sadri) Tahiraj (1977)
 330. Selman (Tafë) Tahiraj (1952)
 331. Xhevdet (Selman) Tahiraj (1975)
 332. Alban (Zenun) Xhemajlaj (1981)
 333. Hasan (Ramë) Xhemajlaj (1936)
 334. Isa (Ramë) Xhemajlaj (1944)
 335. Miftar (Hasan) Xhemajlaj (1966)
 336. Rifat (Isa) Xhemajlaj (1980)
 337. Shpend (Osman) Xhemajlaj (1978)
 338. Ukë (Osman) Xhemajlaj (1970)
 339. Shkëlzen (Zenun) Xhemajli (1979)
 340. Xhemajl (Ramë) Xhemajli (1953)
 341. Musa (Xhafer) Ymeri (1963)
 342. Xhafer (Musë) Ymeri (1931)
 343. Bajram (Lahë) Zenuni (1963)
 344. Xhevati (Hazar) Zenuni (1953)
 345. Zenel (Zeqë) Zenuni (1957)
 346. Hasan (Ramë) Zeqiri (1943)
 347. Arbër (Selim) Zyberi (1982)
 348. Beqir (Haxhi) Zyberi (1938)
 349. Gani (Sadri) Zyberi (1961)
 350. Skënder (Beqir) Zyberi (1969)

29.04.1999.

Дан. Ф. Маджар
Кн. 73.423

Бр. ст. 20.
Дан. Јануар

Војна тајна
Строго поверљиво

МУП РСС

КОМАНДА 125. мтбр
стр. пов. бр. 2009-3
24.04.1999. године

Мере за стабилизацију
одбране, наређење.-

У циљу стабилизације одбране у зони бригаде,

НАРЕЂЕЊЕ:

1. Успоставити потпуну борбену контролу територије у рејонима батаљона-дивизиона, повољнијим размештајем јединица, поседањем значајних објеката маневром делом снага.

Јединице ВОд Пећ, К-ду ПЈ, 177. ВТОд и 1/113 ВТОд изместити из наређених рејона и посетији објекте око Пећи ради блокаде и заштите сопствених и осталих снага на територији. НБ и НОБП извршиће процену преосталих ШТС у зони одговорности бригаде и доставити ООНП.

Процене ШТС у зони одговорности бригаде

У рејону Руговске клисуре налазе око 300 шиптарских терориста који пружају отпор нашим снагама. У рејону села Рацј, Паџај, Шеремет и Доброш има око 200 лица која су учествовала у б/д против снага ВЈ, а сада се у својству избеглица у цивилним оделима налазе у рејонима тих села. У рејону села Јабланица и Жабељ налази се око 50 шиптарских терориста. У рејонима села Благоје, Наклно, Забрђе, Осоје, Ђушка, Захач такође се налазе око 100 лица која су изводила б/д против наших снага, а сада се као цивили налазе у рејонима својих села.

Рок: 25.04.1999. године
Одговорни: К-дант батаљона-дивизиона, ВТЈ, НБ и НОБП

2. Све јединице МУП-а у зони одговорности бригаде анакжовати по следећем: г/с за обезбеђење и контролу територије, а п/с за одржавање реда и мира, обезбеђење личне имовине грађана и функционисање органа власти и то МУП Пећ у општини Пећ, Исток и Клина, МУП Ђаковица у општини Дечане.

Са 73. Трод МУП-а и резервом бригаде извршити претрес терена у троуглу Ђаковица, с. Раставица, с. Шишман.

Делом снага 22. Трод МУП, 177. ВТ^{од} 2/58. лпбр изврши чиџење Руговске клисуре и Белопољских станова.

НБ ће припремити предлог за агажовање снага МУП-а у зони одговорности бригаде.

У зони одговорности бригаде распоређене су две чете из 22. маневарског одреда МУП-а и то на територији општине Пећ као и 5 чета из 73. ТрОд МУП-а и то:

- у рејонима села Доњи Стреоц, Истинић, Г. и Д. Лука,
- у рејонима села Пожар и Кодралија,
- у рејонима села Рзнић и Глођане,
- у рејонима села Јуник, Бабалоћ, Ростовце и Прилена,
- у рејонима села Поношевац, Кореница, Сменица.

Јединица ПЛП из МУП-а Пећ је такође маневарски део који је ангажован за извођење б/д у Руговској клисуре.

Рок: 25.04.1999. године

Одговорни: К-данти батаљона-дивизиона, ВТЈ, НБ, нач. МУП Пећ и Дечане.

3. Прихват, размештај и обезбеђење цивилног становништва вршити у складу са већ издатим наређењима к-де бригаде.

Становништво сместити у насеља уз обезбеђење контроле истог.

Спречити било какву самовољу, посебно нижег командног кадра у односу

са цивилним становништвом (забрана повратка у насељеним местима).

Органи МУП-а сачиниће спискове повратника у наведеним местима и 1 примерак доставити к-ди 125. мтбр.

Рок: Стални задатак

Одговорни: К-данти батаљона-дивизиона, начелници МУП-а.

2072-1

CUVATI TRAJNO

K0525751

KOMANDA 125, MTRP
STS, POV, BP. 2072-1
27.04.1999. GOD.

K-BT PRK T TKM ĐIJKOVICA

PEPOVNT BOPRENI TZVESTAJ

1. U DALJE JE PRISUTNA KONCENTRACIJA PRIPADNIKA STS NA PRAVCU: KARAULI PADEZ-OBJEKT PASA F KOSARES. U TOKU TZVESTAJNOG PERIODA.

OSMOTRENA JE GRUPA OD 50-AK PRIPADNIKA STS U BLIZINI KARAULI PADEZ. TAKOĐE OSMOTREN су VATRENI POLOŽAJI MNORACACA 82MM NA ZADNJEM NAGIBU VISA ZA OKO 600 M SVJERNO OD KARAULI PADEZ. U TOKU 26.04.1999. GODINE OSMOTPENA SU 2 HFI I KOPTERA KOJA SU SE IZDIGLA IZNAD PREVOJA MORTNE. ZADRŽALA SE 1-2 MINUTE I PONOVO SPUSTILI U TZASIT IZ VREDNOG POLJA I NA TERITORIJU PA. DO SADA SU OSMOTRENI HFI I KOPTERI KAKO I FTF PO TERITORIJU RA PREMA NAOJ-DG-AH. JE OVO PRVI PUT DA SU UZPAPUTI I NAVREDENI MANEVARI I PONOVO SE VRATILI NA TERITORIJU PA.

TOKOM NOĆI 26/27. 04. 1999. GODINE U VASF NAVRATA OTVARANA JE JAKA STRELJACKA VATRA PREMA NASIM SNAGAMA U REJONIMA PASA F KOSARES I S. KOSARE SA NAJVEROVATNIJIM CIJUJEM DA SE NASR SNAGE PRINUDE NA POUVLACENJE. TOKOM TZVESTAJNOG PERIODA UOCENO JE DESTVO BST-A IZ REJONA PASA F KOSARES (NATPIS R-OD PASA F KOSARES) I IZ REJONA MAJA GLAVE TT. 1147 PO NASIM REJONIMA SKOZE I S. KOSARE. U REJONU MUSINE KUCF OSMOTRENO JE DOVLACENJE MUNICIJE I HRANE NA KONJIMA. A NAZAD OSMOTRENO JE IZULACENJE NEKOLIKO PANJENIKA PRI-PADNIKA STS.

TOKOM DANA 08.00 CASOVA FORMIRALA SE KOLONA CIVILA NA PRAVCU: S. SEREMET, S. PACAJ, S. IFJUSORIZEWADJAKOVICA I DALJE OD PRIPADNIJA SIPTARSKOG STANOVNISTVA. A KAO POSLEDICU PREPOSTAVLJAMO IZVLACENJE IZ REJONA DEJSTVA NASHIH SNAGA NA POTEZU SIREG REJONA OBJE-KTA RAMOC.

U VREMENU OD 11.45-12.15 CASOVA SA PROSTORA RA DEJSTVOVANO JE IZ MNORACACA U REJON RASPOREDA LAV PVO 20/3 MM ZA OKO 500 M. POSLEDICA PO NASE SNAGAMA NIJE BILO. OKO 15.30 CASOVA ISPO-LJUENO JE DEJSTVO NATO AVIJAЦIJE PO JEDINICAMA KOJE SU ANGAZOВANE NA CISCENJU TERENA IZ AVIJSKIH TOPOVA I TOM PRIMETOM BACALE IC MAMCE. POSLEDICA PO NASE JEDINICE NIJE BILO.

00000000

77016 HPGVKUSWONDQWA

K0525752

- 2 -

2. TRZISTE U RAPU JEDINICA PRIGADE JE NA UTVRDJIVANJU I ZAPRECAVANJU I TZRAPT LAZNIH VATRENTH POLOZAJA. DEO SNAGA JE PODELJEN NA CISCENJU TEPENA OD STS U SIREM REJONU REKE, A PO VASCI OBLJUCI.
3. GURITAKA KOD NASTIH SNAGA NIJE BILO, A KOD STS NISU NAM POZNATI JEP JE CISCENJE TEFENA JOS U TOKU.
4. STANJE MOPALA I PODRED SUPOVIH METEO USLOVA STANJE MOPALA JE ZADOVOLJAVAJUĆE. PRIGADA PREDVIĐA A SVF STO JE U NJENOJ MOći NA POBOLJŠANJU S USLOVA ZIVOTA.
5. U TOKU DANA 26.04.1999. GODINE DEJSTVOVANO JE PO AVIONIMA NATO I TOM PRILIKOM UTROŠENO JE 1 RAKETA 8-2M, 450 METAKA 20/3 MM I 130 SPANATA 30/2 MM.
6. ODNIKA KOMANDANTA ZA NAREDNI DAN:
NASTAVITI SA UTVRDJIVANJEM I ZAPRECAVANJEM REJONA OBRANE, PODJACATI BUDNOST NA DG I NASTAVITI SA IZVIDJANJEM U P. ALBANIJU I DALJE NASTAVITI SA IZPADOM STO VISE LAZNIH VATRENTH POLOZAJA ZA AAPTILJEPTU, PVO I OMJ. DEJOM SNAGA U SADOJSTVU SA MUP-OM NASTAVITI SA CISCENJEM SIREG REJONA REKE.
7. ZAHTEV:
ISTI KAO I PRETHODNOG DANA.

03/PM

KOMANDANT
PUKOVNIK
DRAGAN ZIVANOVIC

PRIMAJENO:	03/10	664
(dat i mesec)	(cas i minut)	(potpis)
6746 500	31	
izvor naziv) (br. telegrama) (kor.grupa)	(hitnost)	(redosredjeno) (br. ul. veza)
OBRAĐENO:	03/11	764
(dat i mesec)	(cas i minut)	(potpis)
PREDATO:	(dat i mesec)	(cas i minut)
		(potpis)

/ 2072-2

ČUVATI TRA

(M)

KO MANDA 125.MTBR
STRM.POVR.BR. 2072-2
26.04.1999.GODINE

K052575

K-DI PRK I IKM ĐAKOVICA

REDOVNI BORBENI IZVESTAJ

1. TOKOM IZVESTAJNOG PERIODA NIJE BILO NEKIH POSEBNIH AKTIVNOS
STS; POSEBNO NA PRAVCU KARAUЛА PADEZ (RA) -RASA E KOSARES SEM
SPORADICNE STRELJACKE I MITRALJESKE VATRE. NA NAWE POLOZAJE U
REJONU RASA E KOSARES I OBJEKTU SKOZA.

U ZAGRANIČNOJ PROSTORIJI RA NISMO UDOLILI POSEBNE AKTIVNOSTI. T
ME, U PRILOG DAJEMO DA JE U S. STOBERC, UOBICAJNO DOPREMLJENA JE
GRUPA LJUDI ZA RAD U RUDNIKU, A PO NARANDZASTOJ UNIFORMI
PREPOSTAVLJAMO DA SE RADI O RUDARIMA. NA OSNOVU NASIM OSMATRA
CNICA UDENO SU VATRENI POLOZAJI MB-S2MM U REJONU OBJEKTA MAJA
GLAVE, ODKLE JE DEJSTVOVANO PREMA NASIM JEDINICAMA U REJONU MO
RINE, ALI BEZ POSLEDICA PO NASE SNAGE.

U TOKU DANA NASI POTCINJENI SU ĆULI PREKO MOTOROLE DA SE U
ZADNJE VREME VISE POJAVA Ljujuju učesnicu PRIPADNICI MUSLIMANS
I HRVATSKE NACIONALNOSTI.

U TOKU NOCI KAO I U TOKU DANA AVIJACIJA NATO PARTA-BIEA JE VRL
AKTIVNA U ZONI BIRIGADE, GDE JE U TOKU NOCI GADJANO VISE NA
SIH POLOZAJA U REJONU JUNICKOG POELJA, KAO I PREKO JUNIKA PRE
MA JASICU. U TOKU DANASNJEG DANA OKO 18.00 CASOVA DEJSTVOVALA
JE PO OBJEKTU PLANIK (S.PONOSEVAC) I BESPOSOBILI SU SO-SQMM
(BEZ LJUDSKIH ZRTAVA). U TOKU JUCERSNJEG DANA OD 15.00 -19.00
CASOVA JEDAN BESPILOTNA LETELICA NADLETALA JE SIRI REJON S.
JUNIK.

2. TEZISTE U RABU JEDINICA BRIGADE JE NA UTVRDJIVANJU I ZAPRE
CAVANJU I IZRADI LAZNIH VATRENIH POLOZAJA. DEO SNAGA JE ANGAZ
VAN NA CISCENJU TERENA OD STS U SIREM REJONU REKA, A PO VASOJ
ODLUCI.

3. DANA 26.04.1999.GODINE VXE MILOJEVIC MILISAVA SASA RANJEN J
PRILIKOM ULASKA U KAMION. OD POSLEDICA ZADOBIJENIH RANG PREMI
NUO JE NA PUTU DO BOLNICE. RODJEN 118.Q3.19783. G. U K.MITROVI
ADRESA S.LESAK 38219 LESAK, U JEDINICI OD 26.03.1999.GOD. KOD
STS NISU NAM POZNATI GUBICI.

QQQQQQQQ

LIOQ OSZJC-2

K0525754

- 2 -

4. STANJE MORALA: ZBOG IZVRSEЊA BORBENIH ZADATAKA NA VISOKOM PLANINSKOM ŽEMLJISTU U OTEZANIM METEO USЛОVIMA I ISCRPLJENOSTI I OPTERECENOSTI STANJE MORALA KOD 2.MTB I DELIMICNO KOD 1.MTB JE NA ZADOVOLJAVAJUCEM NIVOU, A KOD OSTALIH JEDINICA JE NA NIVOU.

5. U TOKU DANA 27/28. Q4. 1999. GODINE DEJSTVOVANO JE PO AVIONIMA NATO I TOM PRILIKOM UTROSENJE JE:

- 1 RAKETA S-2M,

- 130 GRANATA 30 MM.

6. ODLUKA KOMANDANTA ZA NAREDNI DAN:

- NASTAVITI SA UTVRDJIVANJEM I ZAPRECAVANJEM REJONA ODBRANE; POJACATI BUDNOST NA DG I NASTAVITI SA IZVIDJANJEM U R. ALBANIJU I DALJE NASTAVITI SA IZRADOM STO VISE LAZNIH VATRENIH POLOZAJA ZA ARTILIJERIJU, PVO I OMJ.

7. ZAHTEVI :

DPUNU SA MUNICIJOM 30 MM.

VJ/RM

KOMANDANT
PUKOVNIK
DRAGAN ZIVANOVIC

PRIMLJENO:	28.04	18 ³⁰	(dan i mesec)	(čas i minut)	(potpis)
	1309	520	0*	31	
(tajni naziv)	(br. telegrama)	(br. grupe)	(hitnost)	(način obraćanja)	(čvor st. veze)
OBRADENO:	41	19 ⁰⁰	(dan i mesec)	(čas i minut)	(potpis)
OPEDATO:	1	19 ⁰⁵	(dan i mesec)	(čas i minut)	(potpis)

21.04.1999. godine.

- neprijateljska avijacija je dejstvovala po izbeglicima u selju Maja, poginulo 8 civila, 16 ranjeno
- izvršeno formiranje voda za zaštitu i zbrinjavanje civilnog stanovništva
- u jedinici je od 08³⁰-16²⁰ časova boravila ekipa iz komande armije i obišla deo jedinica na položaju za odbranu
- od 13⁰⁰ do 18⁰⁰ neprijateljska avijacija je vršila izvidanje šireg rejonu Čakovice

22.04.1999. godine

- 2. utič izvršila pretres šireg rejona s. Gubinča i zarobljenih šest šiptara; istoga dana predati vojnoj policiji
- 07⁴⁵ preletali uas neprijateljski avioni dejstva po položaju nije bilo
- 12⁰⁰ opet ulet avijacije - otišli ka Prištini
- izvršeno cjačanje prednjeg kraja odbrane sa 2 sv u rejonu Maja Kraljice i karanle Tufaj

23.04.1999. godine

- 2. utič izvršila blokadu i pretres rejona s. Romaja - s. Lukavja. Zarobljeni 6 pripadnika OVK u uniformama i lica i oprema predati oficiru bezbednosti
- u 17⁰⁰ bataljoni boravila ekipa iz komande korpusa. Obitli su deo jedinica na položaju
- i pored lošit meteo uslova neprijateljska avijacija je

- letela čeo dan; dejstva po rejonu odbrane nije bilo
 • izvršena reorganizacija jedinica na karav liniu;
 • uvozani su novovi i određeni im rejoni za obranu
 • oko 23⁰⁰ časa vod na karavli D. Radanović ispalio
 2000 metaka

24.04.1999. godine

- nije bilo uleteta aviona posle dužeg perioda
- obavljen razgovor sa vodom na karavli Dejan Radanović i utvrđeno mu da neophodnost discipline, posebno povećaju otvaranje vatrenog oružja

25.04.1999. godine

- čeo dan nas uadleću neprijateljski avioni
- 23⁰⁵ do 23²⁵ neprijateljski avioni sa 6 projektila gađali rejon odbrane bataljona, posledica nije bilo

26.04.1999. godine

- održan sastanak sa VŠ PRK na kojem su se upoznati vojnopoličkom situacijom i primili zadatke za dnevni rad
- primljeno zadatko za blokadu šireg rejona s Korenicom
- 19⁴⁵ vojnik Dmitrović Slavisa iz učenata ubio vojnika Petrića Petru iz 2. utca.
- u toju danu u više navrata je uadlećala neprijateljska avijacija. dejstva po rejonu odbrane nije bilo

27.09.1999. godine

- 06³⁰ časova Javrića je blokada na liniji s. Kozarica (tt 360) - groblje - raskrsnica puta s. Međa Oruž - Kodra Kikes.

- 08³⁵ u regionu groblja na liniji blokade iz grupe civila, među kojima su bila i deca, pučanac je na vojničku blokadi. Ranijeni su vojnici - dobrovoljci iz 1. mreži.

1. Vučković Dobrica iz Sutoderava

2. Ispadatović Miroslav iz Kostolca

Vojnici su je utaknuli medicinsku pomoći, a Vučković je prevezen u VMC Ruševina. Avg. prelozna butue kosti.

- 14²⁰ nepriznatelski avioni su sa jedinice projektilom dejstvovali po objektu Guča Grad, posledica nije bilo
- 21⁰⁵ sa dva projektila gada učka kosarica, žrtava nema

28.09.1999. godine

- deo jedinice se nalazi u blokadi objekta Resa
- 02²⁰ šiptari potisnuli da se izvuku iz blokade u regionu Kodra Kikes. Grupa razbijena, likvidirana je dvojica, zaplijenjena veća kolica municije i mina za bacanje.

- 11³⁵ raničev vojnik - dobrovoljac Letić Branislav iz Brčko je presečen glave. Posle utaknute medicinske pomoći vojnik je prebačen u VMC Ruševina.

- ceo deo su leteli nepriznatelski avioni, dejstvo po regionu odbranite nijeselilo.

29.04.1999. godine

- des jedinice se nalazi u bliskosti regije Reka
- ceo dan su leteli neprijateljski avioni, dejstava po regi u obzoru nije bilo
- 16³⁰ u rejon s. Zagaj došlo je pet vojnika sa ucenici
licina
- ~~des jedinice~~ stacionisano se seli iz s. Vlani u s. Dobru
i s. Zagaj u Republicu Albaniju

30.04.1999. godine

- 02.40 neprijateljski avioni su sa cca. projektila gat-
varaju Goden. Ponisena je zgrada i repetitor, lakše
poređena dva vojnika iz 2. grupne čete
- Ivetović, Boživoja i Vladan iz Pirota
- Ši Stanković, Mirosluba, Matko iz Kruševca
- Posle utapanje pive posuđci vojnicu su vraceju u jedinicu
- des jedinice kog se nalazio u blizini regije Re-
ka u sastav jedinice do 18³⁰ časova
- 21³⁰ osmatračica iz rejona Maja Banica primetila
rejolu s. Zagaj oko 150 ucenika ljudi, podatak
dostavljen na 1 KM PRT

01.05.1999. godine

- posle deset dana prvi put u toku noći nije bilo uletaja
ona Valjda i Maja - maja i oni duši
- Neuspešno. U 07²⁰ sa četiri projektila gatava
sarva, gubitaka nije bilo
- avioni su leteli sve do 19⁴⁰ časova, dejstava nijesu

34. dan rata

ESTP,
CHIN
LINC

S A D R Į P I (apris degodajcn)

SOPPIS

PEMENGS

08:44 Semjatolcia degodacija u radu u zitom
08:44 casom na nticurimo je deputovaca po
objektima u zoni brojade su 4 projektila
08:44 deputovaca je po kazani, Jeret Jevoncić.

08:44 Kavatik degodaj kolicina ak bengale vulinica
08:44 da abuk 140 i dve 100 obicaj 1 ton dud, ali
zbroj petost. upr. povi 110, ostale eksploziv
po planu.

08:25 Komandant brigade 34 SPP/PD u centru se i
prije 14:00 sjeze u jedinici se da se kreće
ka 2 km od PPD.

10:00 U ut brigu de Marinko da moj. Jevoncić
preči deputovac i da prvi u poslovima po
zbroju.

11:10 Preleš lastvina rakete i protuzemna -
ka Prizrenu.

12:00 Počeo se mali eksplodiranje PKM i Etna Jevoncić
na novim bocevima (kao tihim gradat).

12:20 U 4 brigadi Marinko da se da ulazi
i drugi batallion 4. serd ramešto opor. Petrovica
preči. Etki sedam.

12:1. Sarca PRO iz velike da je u vratnicu uvid.
prije 14:40 pucnjava granate u sv. desmitog
Mio Tapčić, nekako u VMC Prizrenia.

09. 18:05 Na referenci u 100 U.S. i tačno.

- N 94 novica slična korisniku ekipe
- zadnjice u dečko 10 da je 10:00 c. 22.06.
- Novi PRO i 19.00. Pucnjava.
- moj. Jevoncić da eksplozivu skida u
preko zemlje.
- N 94 novica slična korisniku ekipe
- PK 10 10:00 i 19.00. PPK.

10. 19:00 Zbroj ljetje mucus i fudajcic (pa dolazak)
izvrsnikat letnica npr. mucus i deputovac
Metko Elas, i u vratnicu nici dom.

Od komande KS (KKK PPK) dobiti
jedno odlikuju za akciju veže, nečisti
pasova u akciji i Rečki, Augovac
je 14:40. Odak, nek. Petrovic (ET), 11/12
pas 6, 2 km, u kojemu ugov. dvojica
korisnik sreću pucnjajući papireme u
akciju.

		3 ПОЗАДИНСКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ:	K0528962
		<ul style="list-style-type: none"> - Није било губитака у поступку и нису - Није било угрожка горива, мачинске мешавине - Поз обезбеђење добро спутичио се 	
13.04.99. УТОРАК		<p>1. НЕПРИЈАТЕЉ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Није било дејства до попозијума ЈВЛ. <p>2. СОПСТВЕНЕ АКТИВНОСТИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подвигнута је ЧВРШТОДАГИЦА: 1 ВОД из 1ЧВРШТОДАГИЦА, 1/ЧВРШТОДАГИЦА, ВПД и одвојење чврштодагици за дејство у рејону Карауле Морина у току марша око 0500 часова дошло је до сећања где су повређени: вој. ГЛЕДКОВИЋ (Драгољуб) ЗЛАДИЧА, вој. ЦАЛАЧИЋ (Адријана) ИГОР, вој. СТАНИСЛАВЛЕВИЋ (Милорад) НЕНАД, вој. РАЧУПУЛОВИЋ (Ченојмир) ЉУЧИЋ, сви су званичници у коти присташта. <p>По доласку у рејон Карауле Морина добили смо заједнички од НАТОПАКА СФ ПРК да зауземено Карауле чврштодагици (Р. Лаваница). Задатак извршен последица по наше поступку није било, ЧВРШТОДАГИЦА је у току поподнева вратила у састав ЈВЛ у присташту.</p> <p>3. ПОЗАДИНСКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Угрожено је 100 метара за АПЛ, 4 зоне, 1 ТРОМБОНА, 10 мина за мобилни, 1- ручна бомба. - Није било губитака у поступку и нису. - Угрожено је 220 метара А-2 и 90 метара мобилни. 	
14.04.99. СРЕДА		<p>1. НЕПРИЈАТЕЉ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - НАТО Авијација у току ногија је дејствовала по комуникационим клима- ЈАКОВИЋА, и том приликом је погоден један наш ВТВ М-86. <p>2. СОПСТВЕНЕ АКТИВНОСТИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - У току ногија са једним ВТВ М-86 вршено је обезбеђење конопке аутованса на релацији Морда-де-Лјуник. НАТО Авијација је ракетом је погодило борбено к/и и том приликом потпуно су: генерал МИЛИЋ (Драгољуб) БОВАН ВОЈ. ВЕЛИМОВИЋ (Знатка) ДЕСИЋИЋ, вој. ТРОШИЋ (Миодраг) АДРАДИН ВОЈ. ПАУНОВИЋ (Велинке) МИРОСЛАВ, вој. ЈОРГОВАНИЋ (Мирко) РАЦИЋ, вој. ДИМИТРИЋ (Милета) ВОРОСЛАВ. Пешеви су пребачени за коту присташта ради идентификације. - Стане ногура је на захтеваном мада су сви погодени губитком својих другова. <p>3. ПОЗАДИНСКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Није било угрожка мачинске и мешавине. - Од губитака иначамо: старешину, чврштодагицу и од ниса њиховог наоружање и опрему и један ВТВ М-86 РЕТ. ОР 13052. - Угрожено је 320 метара А-2 и 80 метара мобилни. 	
15.04.99. ЧЕТВРТАК		<p>1. НЕПРИЈАТЕЉ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - У току дана НАТО Авијација је касетним про- 	

IZDAVAČ: FOND ZA HUMANITARNO PRAVO

ZA IZDAVAČA: SANDRA ORLOVIĆ

LEKTURA: PREDRAG IVANOVIC

DIZAJN: MILICA DERVIŠEVIĆ

TIRAŽ: 300

ISBN 978-86-7932-064-3

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије,
Београд

341.322.5-058.65(=18)(497.115)"1999"

341.322.5(497.115)"1999"

DOSIJE: Operacija Reka. - Beograd : Fond za humanitarno pravo,
2015 (Beograd : Publikum). - 59 str. : faks. ; 25 cm

Tiraž 300. - Skraćenice: str. 5. - Prilozi: str. [61-79]. - Napomene i
bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-7932-064-3

а) Ратни злочини - Косово и Метохија - 1999 б) Албанци - Жртве
пата - Косово и Метохија - 1999

COBISS.SR-ID 218227212

